

Európai Bizottság

Sem az Európai Bizottság, sem a nevében eljáró személyek nem felelnek azért, hogy a jelen kiadványban foglalt információtartalmakat mások hogyan használják fel.

© Fényképek: Európai Községek

A Europe Direct szolgáltatás az Európai
Unióval kapcsolatos kérdéseire
segít Önnek választ találni

Ingyenesen hívható telefonszám (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Egyes mobiltelefon-szolgáltatók nem engednek hozzáférést a 00 800-as telefonszámokhoz, vagy kiszámlázzák ezeket a hívásokat.

Jelentős mennyiségű további információt talál az Európai Unióról az interneten.
Az információk az Europa szerveren, a következő címen állnak rendelkezésre: <http://europa.eu>

Katalógusinformáció és összefoglaló a kiadvány végén található.

Luxembourg: Európai Unió Kiadóhivatala, 2009

ISBN 978-92-79-12682-6

doi 10.2767/27375

© Európai Községek, 2009

A sokszorosítás a forrás megnevezésével engedélyezett.

Printed in Germany

KLÓRMENTES FEHÉR PÁPIRRA NYOMTATVA

ELÉRNI VALAMIT AZ ÉLETBEN

**Európai Szociális Alap –
Középpontban az Ember**

Európai Bizottság

Foglalkoztatási, Szociális és Esélyegyenlőségi Főigazgatóság

A1 egység

Kézirat lezárva: 2009. június

Tartalom

Fiatalok

Belenőni a megfelelő feladatba

10 A franciaországi Champagne tartományban élő, 21 éves Audrey Libres visszatért az iskolapadba, hogy beállhasson virágkötőnek.

Jó formában egy életen át

14 Az írországi Dublinban élő, 27 éves Sheena Matthews sportoktatói képzésben vett részt, és most új edzőket oktat.

Egy egészséges vállalkozás

18 A 26 éves Radmila Petroušková bioételekre specializálódott éttermet nyitott a Cseh Köztársaság České Budějovice városában, miután részt vett egy fiatal vállalkozók számára létrehozott programban.

A megélhetés kihívásai

12 A 18 éves Bruno De Almeida Aveiro egy három-éves oktatási és képzési projekt eredményeként kertészként dolgozhat Luxemburg közterületein.

A Kelet ígérete

16 A 29 éves Bruno Teixeira Indonéziában végzett munkája során szerzett kapcsolatai révén vált kereskedelmi tanácsadóvá Portugália Porto városában.

A fiatalos energiák munkára fogva

20 A 27 éves Yann Lelièvre segítséget kapott üzleti tervének elkészítéséhez, hogy aztán sportboltot nyithasson a franciaországi Clermont-Ferrandban.

Nemek közötti egyenlőség

A nők dolgozhatnak, közben az idősek jól érzik magukat

24 Amíg a 38 éves Koulla Aggelou a ciprusi Augorouban takarítóként dolgozik, idős édesanyját egy napközi jellegű program szórakoztatja.

Egyedülálló idegenforgalmi vállalkozás létrehozása

28 Az 50 éves Riikka-Leena Lappalainen egy női vállalkozók számára indított nemzetközi program befejezése után vitte sikerre családi szállodájukat Finnország Pohjois Savo tartományában.

Kedvezőbb egyensúly a munka és a magánélet között

32 Az 53 éves Gerard Jansen távmunkát végez a helyi vízügyi hatóság számára a hollandiai Drachtenben.

Játék az irodában

26 A 39 éves osztrák Stephan Wittich zavartalanul összpontosíthat a Bécsi Egyetemen végzett kutatómunkájára, miközben kislányára bölcsődében vigyáznak.

Nő a volánánál

30 A 26 éves újságíró, Beata Szozda egy üzleti képzés után saját internetes autós magazint indított a lengyelországi Poznańban.

Saját kezébe vette jövőjét

34 A 37 éves, a szlovákiai Pozsony városában élő Katarína Vargová képzésen és tanácsadáson vett részt, melynek segítségével hosszú szülési szabadsága után is vissza tudott térni a munkaerőpiacra.

Hátrányos helyzetű emberek

Georgia története

38 A görögországi Korfun működő rehabilitációs program a 36 éves Georgia Chrisikopoulou számára kertészként segített elhelyezkedni.

Sikerrecept

42 A 33 éves Gyulai Éva egyéves szakácstanfolyam elvégzése után helyezkedett el a magyarországi Szekszárdon, a családbarát Ízlelő étteremben.

A vidéki élet varázsa

46 A 22 éves Andrej Lovrencac munkahelyi betanulásban vett részt, így jutott aztán mezőgazdasági munkához Szlovénia Prekmurje tartományában.

A fogyatéék nem akadálya a munkának

40 A 47 éves Andrzej Lubowiecki részt vett egy részlegesen fogyatékosokkal élők számára tartott, elhelyezkedést segítő tanfolyamon, és egy nappal később elhelyezkedett biztonsági munkatársként Lengyelország Gdynia városában.

Segítő kéz a látássérülteknek

44 A 21 éves diák, Sarmite Gromska, ingyenesen kap Braille-írással készült tankönyveket a Lett Tudományegyetemen, Rigában.

Megtanulni együtt élni a fájdalommal

48 Az 54 éves luxemburgi takarító, Otilia Marques egy képzési program keretében tanulta meg, hogyan győzze le reumatikus derékfájását.

Idősebb munkavállalók

Úton egy új karrier felé

52 Az 58 éves Jane Grøne a dániai Aalborgban egy képzési programnak köszönhetően buszvezetői képesítést szerzett.

A tapasztalat igazi értéke

56 Az ausztriai Bécsben a munkáltatók és az idősebb munkavállalók közötti közvetítés céljára létrehozott programnak köszönhetően az 55 éves Roswitha Kerbel egy jótékonyági szervezetnél helyezkedett el.

Új készségek és a közösség érzése

60 A 71 éves üzletasszony, Aldona Mikalauskiene egy számítástechnikai tanfolyamból merített ötletet a litvániai Vilniusban működő könyvelőcégének modernizálásához.

Átképzés a modern munkaerőpiacnak megfelelően

54 A számítógépes ismeretek megszerzésének köszönhetően a Cseh Köztársaság Prusinovice városában élő, 53 éves Milan Nedbal egy munka nélkül töltött időszak után ismét el tudott helyezkedni egy gyártóüzemben.

A társadalmi szolidaritás új remény ad

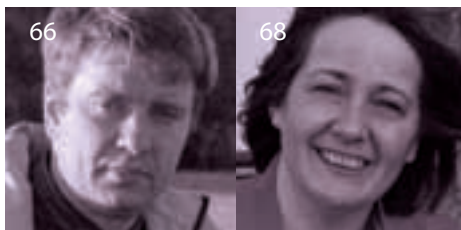
58 A bulgáriai Vratsában működő, otthonukhoz kötött időseket segítő programnak köszönhetően a 62 éves Tsvetan Ivanov szociális segítőként talált munkát.

Ismét munkában

62 Egy képességfrissítő tanfolyam lehetővé tette a 60 éves George Mifsud számára, hogy közterület-kezelőként ismét munkába álljon Máltán.

66

68

Vállalkozói szellem

A képzési folyamatokkal a légpárnás járművek is előrébb jutnak

66 A 32 éves Peeter Tarmet számára egy mentoring programban való részvétel adta meg a lehetőséget arra, hogy az észtországi Tallinn városában népszerűsítse szórakoztató utazásokra igénybe vehető légpárnás járműveit.

70

72

Szorgalmas méhek

70 A 31 éves Normunds Zeps elvégzett egy kisvállalkozások vezetésével kapcsolatos tanfolyamot, és most Lettország Kalupe településén nevel mézelő méheket.

74

76

Az építőipari üzletnek stabil alapokra van szüksége

74 A 47 éves José Salmerón Guindos egy kis- és közép vállalkozóknak szóló program hatására átalakította építőipari cégét a spanyolországi La Huertezuelában.

Zöldenergia-termelés

68 A 37 éves Sandra Barnes-Keywood megismerte, hogyan teheti környezetbarátabbá dél-angliai, Chichester közelében üzemelő panzióját.

Biztonságban a tangazdaság területén

72 A 40 éves Gaetane Anselme tanácsokat kapott Belgium Vallónia tartományában található tangazdaságának biztonságosabbá tételéhez, hogy gyermekeket is tudjon fogadni.

A vidéki jövő építése

76 A 39 éves Florin Istrate Románia Barbutetu településén segíti a gazdákat abban, hogy fenntartható megélhetést biztosítsanak maguk és családjuk számára.

80

82

Új készségek

Újabb esély, új karrier

80 A 48 éves Marie Therese Vella a 40 év feletti munkavállalók számára kialakított képzési programnak köszönhetően új esélyhez jutott, és most teljes munkaidőben egy máltai fejlesztési alaponál dolgozik.

84

86

A jó dolgozó hivatalos elismerésben részesül

84 A magyarországi Zalaegerszegen élő, 34 éves Korcz Zsolt egyéves tanfolyamon szerzett kőművesi szakképesítést, miután évekig szakképzetlen munkaerőként dolgozott építkezéseken.

Egy kis segítséggel megoldhatók a problémák

82 Cipruson, Lárnakán a 41 éves Andreas Apatzidis szakképzés segítségével teherautó-sofőri álláshoz jutott, és ennek nagyon örül.

Átképzés a nyugodt álomért

86 Az 50 éves Daniel Dellisse szakmai átkéző tanfolyamon vett részt a belgiumi Flandriában található cégénél, hogy nappali műszakban dolgozhasson.

88

90

Karrierfejlődés

88 A bulgáriai Dupnitsa településen élő 33 éves Biliana Filipova intenzív tanfolyamok elvégzésével vált képessé egyre összetettebbé váló vezetői feladatainak ellátására.

A tudás újraaktiválása

90 A 48 éves Peter Meller a németországi Magdeburgban frissítette fel gépészmérnöki ismereteit, és az autópárhuzonban kapott állást.

Oktatás és szakképzés

A hagyományok értékei

94 A romániai Bukarestben élő, 24 éves Monica Stroe számára egy európai ösztöndíj teremtette meg a kutatásai kibővítéséhez szükséges lehetőséget.

Kint az erdőből

98 Az 59 éves Maria Balbina Soares Melo Rocha erdőgazdálkodási képzésen vett részt, így hatékonyabban tudja irányítani a családi birtokot a portugáliai Porto közelében.

Nagyszabású ambíciók

102 A 28 éves Nedas Jurgaitis a Litvánia Siauliai városában főiskolai oktató. Az Európa legkiválóbb egyetemi tanáraitól kapott különleges képzés révén elnyerte azt a bizalmat, amelyre karrierjének előrehaladásához volt szükség.

A kreativitás támogatása

96 A 33 éves Harri Haanpää szeretné továbbadni médiatapasztalatait, amelyeket saját filmkészítő cégének létrehozása során szerzett a finnországi Helsinkiben.

Kutatói karrier

100 Az Olaszország Umbria városában élő, 30 éves Simone Rossi kutatási ösztöndíjának köszönhetően vezető szerepet vállalt egy új napenergia-hasznosítási rendszer kifejlesztésében, és állandó munkahelyre tett szert.

Példamutató előrelépés

104 A Dánia Aarhus városában élő Mogens Lausen, a 44 éves színész és zenész, egyszemélyes karrierrel kapcsolatos tanácsadást nyújtó cég létrehozásához szerzett új ismereteket.

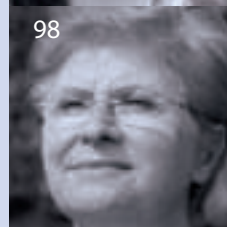
94

96

98

100

102

104

Társadalmi befogadás

Újra a helyes úton

108 A 26 éves Jana Urbanija felépült kábítószer-függőségéből, és egy nem intézményi képzési program segítségével megkezdte tanulmányait Szlovéniában, a Ljubljani Egyetemen.

Az utcáról a kifutóra

112 Az 50 éves Fiorella két évig élt az olaszországi Bologna utcáin, mielőtt egy hajléktalanok számára tartott szakképző tanfolyam segítségével egy ruházati bolt vezetőjeként tudott elhelyezkedni.

Kommunikáció siketek számára

116 A szlovákiai Pozsonyban élő 30 éves Mário Greško leküzdötte a siketség akadályát, és számítástechnikai ismeretek megszerzése után megkapta az áhított állást a gépjárműiparban.

Új számítástechnikai készségek a szebb jövő érdekében

110 A gyermekkorában árvaságra jutott, 27 éves Christos Giannakopoulos számítástechnikai tanfolyamon vett részt, és most a kiskereskedelemben dolgozik a görögországi Khakildában.

Vissza a büntetlen életbe

114 Egy életvitel-tanácsadási program segítségével a 47 éves Allan McGinlay sikeresen zárta le börtönviselét, és most volt elítélteket segítő munkaként dolgozik a skóciai Wishaw városában.

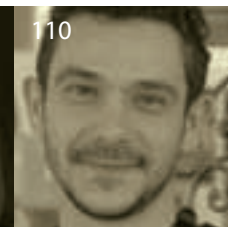
Sajtból van a hold

118 Az 52 éves Anne-Lie Thuvesson segítséget kapott a depresszió legyőzéséhez, és Svédország Hässleholm városában megnyitotta saját csemegeüzletét.

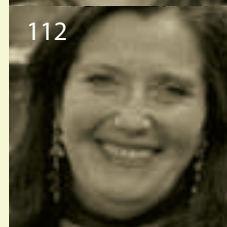
108

110

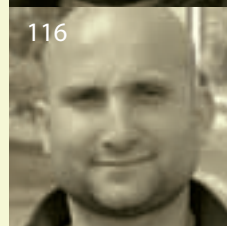
112

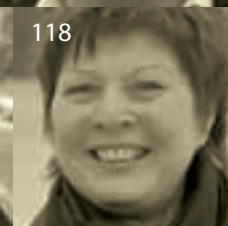
114

116

118

A hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem

A beilleszkedés kapukat nyit

122 A Jöhvi városában élő 37 éves Messurme Pissareva az Észtországban élő külföldiek beilleszkedését segítő projektben vett részt, és most ingatlanügynökséget vezet.

Bejutás a munkaerőpiacra

124 Az írországi Limerick városában élő, 38 éves Serge Mbami logisztikai gyakornokság után állandó álláshoz jutott.

Szoba kilátással

126 A 30 éves Amparo Navaja Maldonado a roma közösség támogatására indított képzési programnak köszönhetően szolgálatvezetői állást kapott egy nagy szállodában a spanyolországi Sevilleban.

Saját lábára állt

128 Egy fiatalok számára indított fejlesztési program segítségével a 25 éves Abshir Abukar munkához jutott, és beilleszkedett befogadó kultúrájába a svédországi Malmöben.

A tudás hatalom

130 A munkanélküli nők számára indított képzésnek köszönhetően a 38 éves Khadija Majdoubi valóra váltotta álmát, és szépségszalont nyitott a hollandiai Amszterdamban.

A változatosság gyönyörködtet

132 A 44 éves Cornelia Schultheiss támogatást kapott egy tanácsadó cég létrehozásához, amely a németországi Berlinben segíti az eltérő kultúrákból származó üzletemberek közötti kommunikációt.

A témák betűrendes mutatója

134

Az emberekre irányuló beruházásokat jelentő projektek felsorolása

142

Elérni valamit az életben

Személyes történetek az Európai Szociális Alap tevékenységéről

Vajon mit tesz értünk az Európai Unió? Az Európai Szociális Alap tevékenysége az egyik lehetséges válasz erre a kérdésre. Beruház az emberekbe: minden évben több tízmillió embert segít a 27 EU-tagállam mindegyikében. Ennek hatása gyakran az egyének számára is érezhető, és az ebben a könyvben olvasható 54 történet bemutatja, hogy az ESZA miként segíti a valós személyek életét.

Az ESZA 1975-ben jött létre, és napjainkban hozzávetőleg az EU költségvetésének 10%-át használja fel. Ez a pénz az EU tagállamaiban az egyéni projektek széles körét segíti, amelyek a nemzeti és a helyi igények alapján, a különböző helyzetekben lévő emberek szükségleteinek megfelelően indulnak.

Ez a folyamat az EU alapítóinak előrelátásáról tanúskodik, akik már több mint fél évszázaddal ezelőtt is tudták, hogy a nemzetek közötti egység nem csak a szerződésektől és a kereskedelmi megállapodásoktól függ.

Az ESZA a tagállamok és a közösségek közötti szolidaritás gyakorlati megnyilvánulása, amely segítséget nyújt az európai polgárok számára az évek során megjelenő új kihívások leküzdésében. Az európai társadalom átfogó értékeit valósítja meg a mindenkit megillető tisztességes bánásmód és megfelelő életkörülmények eszméje alapján. A gyakorlatban ez munkalehetőséget, egészségügyi ellátást, lakhatást, oktatást, valamint a társadalom sérülékenyebb tagjainak gondozását és támogatását jelenti.

Az ESZA elsődleges célja az emberek munkához juttatása, de nem akármilyen

munkához. A támogatott projektek a számukra megfelelő álláshoz segítik az embereket: olyan álláshoz, amelynek betöltésére és megtartására is képesek. A projektek átképzéssel és biztonságos háttérrel segítik a munkába való visszatérést, és csökkentik a családokra, illetve a közösségekre nehezedő nyomást. Ez az EU legfőbb eszköze az átszervezésekkel szembenező emberek segítésére, többek között azoknak a kihívásoknak a leküzdésében is, amelyek akkor merülnek fel, ha kihasználják a tagállamok közötti költözésre való jogukat. Az EU gazdasági növekedése kizárólag az 500 millió polgár együttes erőfeszítésein és képességein alapulhat.

Az ESZA legfontosabb alapelve a felelősségteremtés: segít az embereknek, hogy ők segíthessenek magukon, meghozhassák saját döntéseiket, és valóra válthassák saját ambícióikat. Ez a könyv 54 egyén történetét meséli el, akik kihasználták az ESZA által támogatott kezdeményezések lehetőségeit.

A történetek közös motívuma, hogy a bennük szereplő emberek elhatározták, jobb helyzetet teremtenek saját maguk számára, illetve képesek voltak szembenézni az őket korlátozó akadályokkal esetenként akár a legmostohább körülmények között is. Valamennyien lépéseket tettek helyzetük javítása érdekében, illetve újra a helyes irányba próbálták terelni az életüket. Ehhez azonban segítségre volt szükségük; arra a támogatásra és további önbizalomra, amelyet az ESZA projektjei biztosítottak számukra.

Az interjúk férfiakkal és nőkkel készültek, akik tizenévestől a nyugdíjasokig terjedő

korúak, városi és vidéki közösségekben, illetve az Európai Unió valamennyi országában élnek. Vannak közöttük igyekvő vállalkozók, akik szeretnének egy ötletet jövedelmező módon megvalósítani, a munka és a gyermeknevelés között egyensúlyozó szülők, mentális és fizikai hátrányaikat leküzdeni próbáló emberek, valamint olyanok, akik számukra ismeretlen társadalomba próbálnak beilleszkedni.

Példájuk mutatja, hogy akár a legszerenyebb munkalehetőség is hogyan mentheti meg azoknak az életét, akik számára egyébként nem lenne meg a tisztességes megélhetés lehetősége. Bemutatják, hogy mennyire előnyös a kölcsönös segítségnyújtás az emberek számára, a segítők és a segítségre szorulóknak szempontjából egyaránt. A támogatás nem egyirányú folyamat, hanem kölcsönös gyarapodás. A példák közül az is látszik, hogy az életben sosem túl késő tanulni, valamint hogy az oktatás és a szakképzés által nyújtott új képességek révén életkortól és képességektől függetlenül is pozitív előrelépést lehet elérni az önbizalom terén.

Mindenki más helyzetben van, és a projekteken keresztül nyújtott segítség egyre gyakrabban sajátos, egyéni szükségleteket céloz meg. Az eredmények alapján megállapítható, hogy ezen a módon lehet a legmegfelelőbb és legsikeresebb módon megváltoztatni az emberek életét.

Az interjúk alanyai életük legbizalmasabb részleteiről is hajlandóak voltak beszámolni, és sok esetben ezt bevallottan azért tették meg, hogy történetükből mások is erőt meríthessenek, akik hasonló problémákkal

néznek szembe. Különösen megindító a görögországi Korfun élő Georgia Chrisikopoulou története, akinek csak számos megpróbáltatás legyőzése után sikerült normális mederbe terelnie életét, és kapcsolatot teremtenie elveszített fiával.

A történetekben újra és újra felmerülő mondatok azt jelzik, hogy az ESZA valóban képes segítséget nyújtani. „Sok segítséget kaptam a projekten keresztül, és azt szeretném, ha Svédországban mindenki többet tudna róla” – mondta a Hässleholmban élő Anne-Lie Thuveesson.

„Megtanultam, hogy bármit el tudok érní. Minden vágyamat elérhetem, ha elszántan dolgozom az érdekében” – jelentette ki az Észtországban élő Messurme Pissareva. A magyar Korcz Zsolt és a ciprusi Andreas Apatzidis szerint a projekt „csodákat” tett. A többiek közül is sokan elismerik, hogy az ESZA támogatása nélkül nem jutottak volna oda, „ahol ma tartanak”.

A történetek a projektek vezetőinek és szervezőinek energiájáról és odaadásáról is tanúskodnak, akik gyakran képesek olyan lehetőségeket felismerni másokban, amelyekről a társadalom nem vesz tudomást. Olyan emberek ők, akik nem fordulnak el embertársaiktól, és akik közül sokan egy olyan befogadó társadalomról álmodnak, ahol mindenkinek lehetősége van saját képességei kamatoztatására. Az általuk támogatott projektek és egyének apró, de fontos lépések e cél elérése érdekében. „A képzés elvégzésével az emberek megértik, hogy esélyük van a sikerre” – magyarázza a Dániában dolgozó Henrik Johannesson.

A svéd Per Larsson így fogalmaz: „Megmutatja, hogy az emberekben megvannak a képességek, ha lehetőséget kapnak azok kibontakoztatására.”

A példák arról is szólnak, hogy az EU még nem teljesen jutott el a valódi szociális

kohézió megteremtéséig. Az emberek életkörülményei és a számukra elérhető előnyök térségenként eltérnek. Az 1980-as évek óta az ESZA Európa elmaradottabb területei felé is befektetéseket irányított a szegényebbek és a gazdagabbak közötti különbségek csökkentése érdekében. Biztosan leszűrhető tanulság, hogy a határoktól és a kultúráktól függetlenül az emberek ugyanolyan eltökéltséggel dolgoznak saját, és legfőképpen gyermekeik életkörülményeinek javításán.

A történetek megismerése és továbbadása a könyv elkészítésében részt vevő valamennyi ember számára kiváltságot és ihletet jelentett. Reméljük, hogy Ön is ugyanilyen megindítónak és ösztönzőnek találja azokat, és arra a következtetésre jut, hogy az ESZA valóban segít „elérni valamit az életben”.

Fiatalok

Belenőni a megfelelő feladatba

Piros, arany, rozsdavörös és krémszínben ragyogó krizantémok sorakoznak a járdán az észak-franciaországi Reimsben működő Le Jardinet kertészeti központ mellett. *Audrey Libres* üdvözlí a vásárlókat, felveszi a rendeléseket, csokrokat köt, és gondozza a szomszédos melegházakban elhelyezett növényeket.

A 21 éves lány három éve a Le Jardinet munkatársa, és a munka jól illik hozzá. *„Néha keményen és sokat kell dolgozni. A kollégákkal mégis jó a hangulat. Továbbra is szeretnék itt maradni.”* Audrey elmondja, hogy régi álma virágkertészként dolgozni, és az Európai Unió Európai Szociális Alapján keresztül támogatott szakképzés segítségével jó úton halad terve megvalósítása felé. Nem volt egyszerű eljutni idáig.

Audrey Sedanban, a francia Ardennekben született, és a természet szeretete a gyönyörű, vadregényes dombok között, az ország északkeleti részében eltöltött gyermekora óta elkíséri. *„Gyerekkoromban gyakran mentünk ki apámmal a természetbe. Gombászni jártunk. Apám talicskában tolt maga előtt – mindig piszkosan értünk haza!”*

Erős személyiség

Szülei kilencéves korában váltak el, és Audrey édesanyjával Reimsbe költözött, aki ismét férjhez ment. Nagypja jelentette azt a kötőerőt, aki a családot – Audrey-t és két nővérét – egyben tartotta. 2001-ben bekövetkezett halála óta a helyzet rosszabbá vált.

„Sokat szenvedtem abban az időben. Apám minden második hétvégén jött értem, a mostohaapám pedig próbálta átvenni a szerepét, de ezt én nem akartam. Nem jöttünk ki egymással – emlékszik vissza. – Erős személyiség voltam, és feleseltem. Már bánom, hogy így viselkedtem. Most, hogy idősebb lettem, már értem, mit akart elérni. Segíteni akart rajtunk.”

Ezzel egyidejűleg a tanulás sem ment jól. *„Nem szerettem iskolába járni – vallja be. – Szeretek mozogni, és butaságnak tűnt egész nap egy helyben ülni és a tanárra figyelni. Munkába akartam állni, de anyám a tanulás folytatására biztatott.”* 17 éves korában, három év középiskola után fejezte be a tanulást, és nem sikerült képesítést szereznie. *„Nem bánom, hogy így tettem”* – bizonygatja.

„Minden ismerősöm arra biztatott, hogy ne adjam fel. A Második Lehetőség Iskolája újabb lehetőséget biztosított számomra, és ezért teljes szívemből hálás vagyok nekik.”

Egy évvel később és további nézeteltérések után Audrey összecsomagolt, és elhagyta otthonát. Barátjához, Nicolashoz, és annak családjához költözött, és egy időre minden kapcsolata megszakadt szüleivel.

Második esély

Audrey több munkahelyen is megpróbált elhelyezkedni, többek között a ruhakereskedelemben. *„Nem éreztem jól magam – magyarázza. – Mindig is virágokkal akartam foglalkozni.”* Végül sikerült kéthónapos próbaidőt kapnia egy virágboltban. A próbaidő lejártá után a tulajdonosnak nem volt többé szüksége rá, ezért ismét munka nélkül maradt. *„Ekkor nagyon magam alatt voltam, de minden ismerősöm arra biztatott, hogy ne adjam fel. A Második Lehetőség Iskolája újabb lehetőséget biztosított számomra, és ezért teljes szívemből hálás vagyok nekik.”*

2004 novemberében Audrey megkezdte tanulmányait a francia Szakképzési Központban (*Centre de Formation d'Apprentis – CFA*) tartozó iskolában, Champagne tartomány Châlons városában. 2005 szeptemberéig tanult itt, majd tanoncként szerződött a Le Jardinert kertészettel. A Második Lehetőség Iskolája a 25 év alatti fiatalokat segíti a munkaerőpiacra történő belépésben. A diákok oktatásban vesznek részt, amely a francia nyelv, a matematika, illetve a kommunikáció és informatika területén fejleszti tudásukat, illetve munkakereséssel kapcsolatos szemináriumok is indulnak. Ezenkívül sokuk rendelkezik munkatapasztalatokkal, amelyek segítenek felfedezni vagy megerősíteni célkitűzéseiket és ambícióikat. Az iskola Audrey számára is segített megtalálni azt a céget, amely számára kedvező tanonci állást ajánlott.

A kertészetben betöltött munkája mellett kétéves képzésben is részt vett a virágkertészeti szakképesítés (*Certificat d'Aptitude Professionnelle – CAP*) megszerzéséhez. A bizonyítványt 2007 júniusában kapta meg, és úgy döntött, hogy tanulmányait tovább folytatva faiskolai kertészettel kapcsolatos diplomát (BEP) is szerez. Az iskola továbbra is figyelemmel kíséri fejlődését.

Minden hónapban egy hetet tölt Franciaország Meurthe-et-Moselle megyéjében található Nancy városában, ahol a diploma megszerzése érdekében folytatja tanulmányait. A *Le Jardinert* kertészetben betöltött állása a sikeres vizsgáktól függ, ez pedig

felelősséget jelent. Nancy túl messze van a mindennapos ingázáshoz, ezért hétfvégén kell utaznia, és szállodában kell laknia.

Tanulás munka közben

Szereti, hogy a kertészetben az ünnepekhez igazodik a munka. Mindenszentek és karácsony különösen forgalmas, rengeteg megrendelés érkezik, sok virágkompozíciót kell készíteni, és emiatt akár túlórázni is kell. A termékek széles körét, többek között kerti szerszámokat és kellékeket, valamint művirág-dekorációkat is kínáló kertészeti központ hetente hat és fél napot tart nyitva, vasárnap délelőttönként is. Az alkalmazottak műszakokban váltják egymást, és heti egy pihenőnapjuk van. Néha Audrey elkíséri főnökét a belga határ közelébe a kertészet számára rendelt virágok átvételére.

Igényel-e különleges tehetséget a megfelelő színű és formájú virágok kombinálása a tökéletes csokor megkötéséhez? Audrey szerényen nyilatkozik. *„A színek kiválasztását és kombinálását meg kell tanulni – vallja be. – Ízlés kérdése a dolog – vannak szebb és csúnyább csokrok. Kezdként nem sikerült túl jó csokrokat készítenem, de most már érzem a különbséget.”*

Magánélete szintén sínre került. Nicolas és Audrey kényelmes földszinti lakásukban élnek Chicane és Castrol nevű cicáikkal. A házasságra azonban még korai gondolni. Mindketten fiatalok, és Nicolas még nem talált munkát. *„Nagyobb biztonságra van szükségünk”* – fogalmaz óvatosan Audrey. Ismét felvette a kapcsolatot édesanyjával és édesapjával, aki Reimstől egy órányi távolságra él. *„A helyzetem sokkal stabilabb, és bizakodó vagyok a jövőmmel kapcsolatban. Nagyon szeretnék saját virágüzletet nyitni. Ez az álmom.”*

Benoit Maujean, a Le Jardinert tulajdonosa, atyai módon segítette Audrey fejlődését az évek során. *„Sok tapasztalatot szerzett, és innentől minden rajta múlik – mondja. – Ha akarja, sokkal többre is viheti. Innentől a saját erejével kell tovább haladnia.”*

A megélhetés kihívásai

„Próbáltam tanulni az iskolában, de nem jött össze a dolog” – mondja őszintén **Bruno De Almeida Aveiro**. 18 évesen úgy emlékszik vissza, hogy már hét-nyolcéves korában is tanulási nehézségei adódtak az iskolában. „Nem tudtam összpontosítani, és a tanár kisegítő iskolát javasolt számomra.”

Bruno családjával együtt egy Luxemburg északi részén található nyugodt faluban, Bissenben él. Édesanyja, Benilde, takarítónőként dolgozik, édesapja, Jorge, pedig egy fém építőanyagokat gyártó helyi cég munkatársa. 22 éves bátyja, Hugo, mérnöki munkát végez egy gumiabroncsokat gyártó híres cégnél.

A rendszeres tanulás terén adódó problémái ellenére Bruno számos nyelvet sajátított el az évek során. Családjá Portugáliából költözött Luxemburgba a születése előtt, ezért otthon portugálul beszélnek. Az általános iskolában a fivérek luxemburgi nyelven tanultak, és később a francia és német nyelvet is elsajátították. Hugo bevallja, hogy fivérével egymás között gyakran különleges, mások számára szinte érthetetlen nyelven kommunikálnak, amely a különböző nyelvekből átvett szavak keverékéből áll. Gyermekként azonban a nyelvi korlátok miatt szüleik nem tudtak segíteni nekik az iskolában felmerülő kérdések megválaszolásában.

További támogatás

A problémák leküzdése érdekében Bruno az Iskolai Integrációs Központban (*Centre d'Intégration Scolaire*) folytatta tanulmányait, ahol alacsony létszámú osztályokkal foglalkozó, különlegesen képzett tanároktól kapott külön segítséget. Ezután serdülőkkora elején lehetőséget kapott, hogy heti egy napot a Merscheidben működő Liewenshaff projektben töltsön, amelyet az Európai Unió az Európai Szociális Alapon keresztül támogat. A projekt különleges problémákkal küzdő és hivatalosan képesítéssel nem rendelkező fiatalok számára nyújt segítséget szociális, iskolai és szakmai készségeik fejlesztéséhez, illetve a társadalomba történő beilleszkedéshez. Két évvel később, 2006-ban, Bruno már teljes munkaidőben a projekt képzéseiben vett részt.

Élvezte a Liewenshaff által kínált új megközelítést. A projekt ötféle szakmai képzést kínál: gasztronómiai, mezőgazdasági, kertészeti, fémmegmunkálási és ipari takarítói képzést. A takarítást választó Bruno valós érdeklődést fedezett fel magában a gépek és a

„Gyermekkorom óta sosem gondoltam a munkára. A családom mindig segített, és úgy gondoltam, nem lesznek nehézségeim. De az élet nem ilyen.”

különböző helyzeteknek megfelelő eszközök használata iránt. *„Az érdekes dolgokra jól tudok összpontosítani, gyorsan tanulok – magyarázza. – Néha mégis előfordul, hogy egyáltalán nem tudok koncentrálni.”* Valóban, ha kedvenc időtöltéséről van szó, a videojátékokról, egyáltalán nem esik nehezére a képernyőn lezajló kalandokra figyelni.

Munkába állás

2008-ban a projekt segítségével Bruno a biszeni önkormányzatnál szerezhetett munkatapasztalatot. A parkokat és kerteket karbantartó helyi brigád tagjaként az otthonától csupán két perc sétára található telephelyre jár dolgozni. Államilag támogatott keresete a minimálbér 80%-a, és három hónapos szerződését két alkalommal lehet meghosszabbítani. Ő és munkatársai Bissen parkjainak és szabadidős területeinek tisztaságáért és karbantartásáért felelnek. A munka minden évszakban más: ősszel leveleket söpörnek, karácsonykor a falu templomában elhelyezett jászolt díszítik, tavasszal pedig virágágyakat készítenek elő, majd virágokat ültetnek. A munka megkezdése óta sokat tanult, és élvezte a változatossgot. *„Jobban szeretek dolgozni, mint tanulni”* – vallja be.

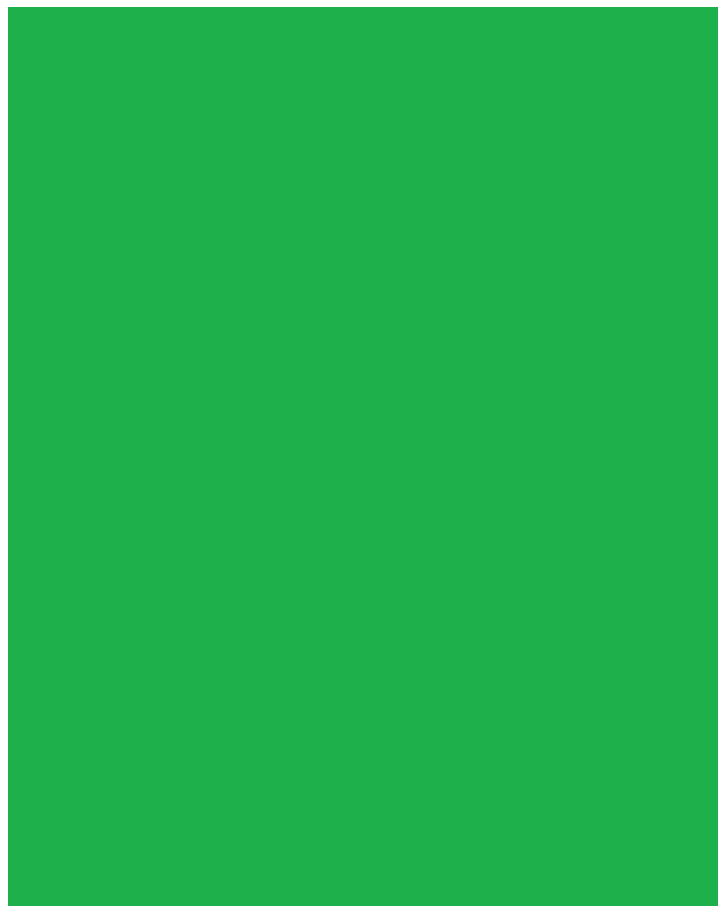
A Liewenshaff projektben dolgozó szociális munkás továbbra is támogatja őt, és Bruno gyakran tér vissza a projekthez, ha koncertek vagy szociális események szervezésénél kell segíteni. *„Néha a konyhán segítetek, néha takarítok”* – magyarázza. *„Mindenkít ismerek ott.”* A munkával töltött kilenc hónap után visszatérhet a központba, ha állandó munka kereséséhez segítségre van szüksége. Szeretné megtartani jelenlegi munkáját, de ő is tudja, hogy ez akadályokba ütközhet. Az önkormányzat által foglalkoztatottak száma a közösség lélekszámával arányos, és várnia kell, amíg üresedés lesz.

Felkészülés az életre

Bruno gyakorlati készségeit otthon is kamatoztatja. Édesapjával és fivérével együtt tíz évet töltött otthonuk teljes felújításával. *„Még mindig nagy a rendetlenség – vallja be Bruno. – Kemény munka volt, és még mindig nem ért véget.”* A vezetői engedély meg-

szerezésén is dolgozik. Ezzel további lehetőségek nyílnak meg előtte, mivel így a biszeni önkormányzat garázsában álló teherautókkal, markolókkal, hókotrókkal és utcaseprő gépekkel is dolgozhat.

Nem tűnődik túl sokat a jövő dolgain. *„Sosem gondolkoztam azon, mi akarok lenni az életben, a Liewenshaff projektnél azonban ez a kérdés is felmerült. Rájöttem, hogy munkát kell találnom, de nem tudtam, mihez kezdjek. Gyermekkorom óta sosem gondoltam a munkára. A családom mindig segített, és úgy gondoltam, nem lesznek nehézségeim. De az élet nem ilyen. Az iskolában nem tudtam előre haladni, és ha a Liewenshaff projekt nem segített volna, nem tudtam volna munkát szerezni – magyarázza. – Megtudtam, hogy valójában milyen az élet, és hogy mindenkinek dolgozni kell. Boldog vagyok itt. Majd meglátom, mit hoz a jövő.”*

Jó formában egy életen át

Szeptember van az írországi Dublin déli részén. *Sheena Matthews* korán érkezik a szabadidőközpontba, ahol dolgozik.

Oktatóként dolgozik egy olyan képzésen, ahol fitneszedzői, sportoktatói és egyéb sporttal kapcsolatos pályákra lépő fiatalok tanulnak. Tantermi anatómiaórával kezd, majd rögtön egy 40 perc hosszú step-aerobic óra, végül egy szintén megerőltető spinningedzés következik. Ez a 27 éves hölgy tipikus délelőtti.

Fárasztónak tűnhet, de Sheena rengeteg energiával és nagy lelkesedéssel beszél munkájáról. *„Nagyon szeretek tanítani. Nagy öröm számomra azt látni, ahogy a diákok élete átalakul, és egyre aktívabbá válnak”* – mondja. A tanfolyamának neve *Spoirt Teic*, amelyet az Ír Nemzeti Oktatási és Foglalkoztatási Hatóság (FÁS) indított, és amelyet az Európai Unió az Európai Szociális Alapon keresztül támogat.

„A tanfolyam lehetőséget biztosít a diákok számára, hogy egy szabadidőközpontban helyezkedjenek el, és nemzetközileg elismert sportedzői vagy fitneszoktatói képesítést nyújtsanak” – mondja Sheena. A program a diákok igényei szerint alakítható. *„Megismertetjük velük a területet, ahol dolgozni szeretnének, legyen az sportedzői, fitneszoktatói vagy tánctanári munka. Az a célom, hogy a diákjaim munkához jussanak. Segíteni szeretnék, hogy elérjék az életükben kitűzött céljaikat. Élvezem látni, ahogy a félénk, új diákok átalakulnak. A tanfolyam során magabiztosabbá válnak, és jobban kommunikálnak.”* Elmondja azt is, hogy a tanfolyamot elvégző diákok nagy része sikeres. *„Nagyjából 90%-uk helyezkedik el sporttal, szabadidővel vagy testmozgással kapcsolatos állásban.”*

Sheena jó okkal nyilatkozik ilyen elismerően a tanfolyamról, hiszen pár évvel ezelőtt maga is a diákok egyike volt. A kilenc hónapos tanfolyam *„teljesen átformálta az életem – jelenti ki. – Emlékszem, milyen helyzetben voltam korábban – magyarázza. – 14 vagy 15 éves koromban fejeztem be az iskolát. Fogalmam sem volt, mihez kezdjek. Soha nem voltak céljaim vagy jövőképem.”*

Egyedülálló anya

Különböző állásokat vállalt, volt többek között pincér, takarító és piaci munkás is. *„Munkáról munkára vándoroltam – mondja –, egyik rossz munka követte a másikat. Valahogy azonban mindig sikerült*

„Az a célom, hogy a diákjaim munkához jussanak. Segíteni szeretnék, hogy elérjék az életükben kitűzött céljaikat. Élvezem látni, ahogy a félénk, új diákok átalakulnak.”

megállnom a helyem. Elő akartak léptetni, de tudtam, hogy nem akarok ott maradni, ezért mindig továbbléptem.” 18 évesen terhes lett. „Akkor boldog voltam, de már tudom, hogy kissé túl fiatal voltam. A gyermek túl nagy felelősséget jelent ebben az életkorban” – fogalmaz. Egyedülálló anyaként Sheena segélyekből tartotta fenn magát és kislányát, Megant. A pénzügyi problémákon kívül személyes gondok is jelentkeztek – Sheena elhízott, és szülés után depresszió kínozta. „Nagyjából egy évvel Megan születése után elhatároztam, hogy teszek valamit a helyzetem megváltoztatása érdekében. Nem szerettem volna, ha a lányom értéktelennek lát – mondja Sheena. – Példát akartam mutatni.”

A testedzés és a szaktanácsadás jelentette a fontos fordulópontot. *„Fitnessterembe jártam, és személyre szabott fejlesztési kurzusba kezdtem.”* Megszabadult súlyfeleslegétől, és önbizalomra tett szert. „Ez segített rájönni, hogy az élet rengeteg lehetőséget tartogat még számomra. Emlékszem, milyen érzéssel figyeltem az aerobikédzés oktatóját. Nagyon jól nézett ki, és igazán energikusnak tűnt. Azt mondtam magamnak, hogy én is ezt szeretném csinálni.” Amikor Sheena tanácsot kért az oktatótól, a *Spoirt Teic* tanfolyamhoz irányította őt.

Az önbizalom felépítése

Sheena jelentkezett a tanfolyamra, és azonnal megtapasztalta annak előnyeit. *„Amikor először beszéltem egy csoport előtt, remegtem az idegességtől. Néhány hónap elteltével azonban sokkal magabiztosabbá váltam. Most már nagyon szeretek a diákok elé kiállni.”* A tanfolyam elvégzése után egy ideig tánctanárként dolgozott fitnesstermekben, majd a tanfolyamnak otthont adó South Talaght szabadidőközpontban kapott munkát. Kezdetben fitness- és táncoktatóként dolgozott, de már tudta, hogy a tanfolyamon szeretne tanítani. Eleinte a többi tanárt helyettesítette. *„Volt olyan, hogy 11 napot dolgoztam egyhuzamban. Nagyon fáradt voltam, de mindenképp meg akartam kapni a tanári állást. Nem adtam fel az álmom.”*

Sheena megtanulta, hogy módjában áll megváltoztatni az életét. *„Megtanultam, hogyan kell célokat kitűzni és megoldozni értük.”* További tervei vannak a jövőre nézve. *„A következő lépés, hogy beiratkozom egy egészségügyi képzésre – mondja. – Tudom, hogy képes vagyok rá. Akkor is kintartok emellett, ha sok időt vesz igénybe.”*

A Kelet ígérete

A portugáiai Porto évszázadok óta a nemzetközi kereskedelem egyik központja, és *Bruno Texeira* is ezt a hagyományt viszi tovább. A fiatal vállalkozó 2008 első felében hozta létre Trading EuroPacific nevű konzultációs cégét a portugál és ázsiai cégek közötti együttműködés segítése érdekében.

Segít a cégeknek forgalmazókat, beszállítókat és ügynököket találni az ázsiai piacok felderítése és a költségeik csökkentése érdekében. *„Az Európa és Ázsia közötti kulturális eltérések megnehezítik a cégek számára egymás piacainak elérését – mondja a 29 éves üzletember. – Olyan céget akartam létrehozni, amely a két kontinens között létesít hidat.”* Cége, a Trading Europe Pacific (TEP Consulting) az ázsiai piacokat, gyártókat és minőségbiztosítási lehetőségeket kereső portugál vállalatokkal és az Európában érvényesülni kívánó ázsiai cégekkel foglalkozik. Kapcsolatrendszere hét ázsiai országra terjed ki: Indonéziára, Kínára, Vietnamba, Malajziára, Thaiföldre, Szingapúrra és a Fülöp-szigetekre. *„A világ népességének 50%-át elérjük.”*

2006-ban fedezte fel a betöltetlen piaci rést, amikor az indonéziai Jakarta portugál nagykövetségén dolgozott a Network Contacto képzési program keretében, amelyet az Európai Unió az Európai Szociális Alapon keresztül támogat.

Fontos tapasztalatok

A Portugál Külkereskedelmi Hivatal (ICEP) által indított program három hónapos képzéssel kezdődött a portugál Kereskedelmi Minisztériumban, majd hat hónapos indonéziai munkával folytatódott. Az ott töltött idő alatt Bruno jelentést készített az indonéz piacról, és portugál vállalatokat segítette a piacra történő belépésben.

Ez a tapasztalat elengedhetetlenül fontos volt Bruno számára jelenlegi munkája szempontjából. *„A külföldön töltött idő alatt értékes kapcsolatokra tettem szert – mondja. – Döntéshozókkal és befolyásos emberekkel volt alkalmam találkozni. Sokat megtudtam a térségről és az európai vállalatok számára elérhető lehetőségekről az indonéz piacon.”*

„Már az indonéziai utam előtt is Ázsiában szerettem volna céget alapítani – teszi hozzá Bruno. – Gyermekkoromban is mindig lenyűgözött ez a kontinens. Mindig szerettem Ázsia kultúrájával, ter-

„Ázsia számtalan lehetőséget kínál, a cégek számára mégis nehéz betörni az ázsiai piacokra. Szükségük van valakire, akitől támogatást és tanácsot kaphatnak.”

mészeti adottságaival és általában Ázsiával kapcsolatban olvasni” – magyarázza. Ázsiával kapcsolatos ismereteit tovább bővítette, miközben közgazdaságtant és marketinget tanult az egyetemen. „A világ lakosságának közel 50%-a Ázsiában él. Ez a kontinens adja a világ gyártókapacitásának és nyersanyagellátásának nagy részét” – mondja.

Indonéziai megbízatásáról hazatérve egy távközlési vállalat marketingosztályán helyezkedett el. Nem tett le azonban arról a szándékáról, hogy saját céget alapít, és egy Indonéziában megismert partnerrel együtt átgondolták, hogyan kamatoztathatják az ázsiai piacokról szerzett ismereteiket és helyi kapcsolataikat az üzleti siker elérése érdekében.

A Trading EuroPacific 2008 januárjában jött létre. *„A cég alapítását nagyjából egy év tervezés előzte meg.”*

A lehetőségek elérhetősége

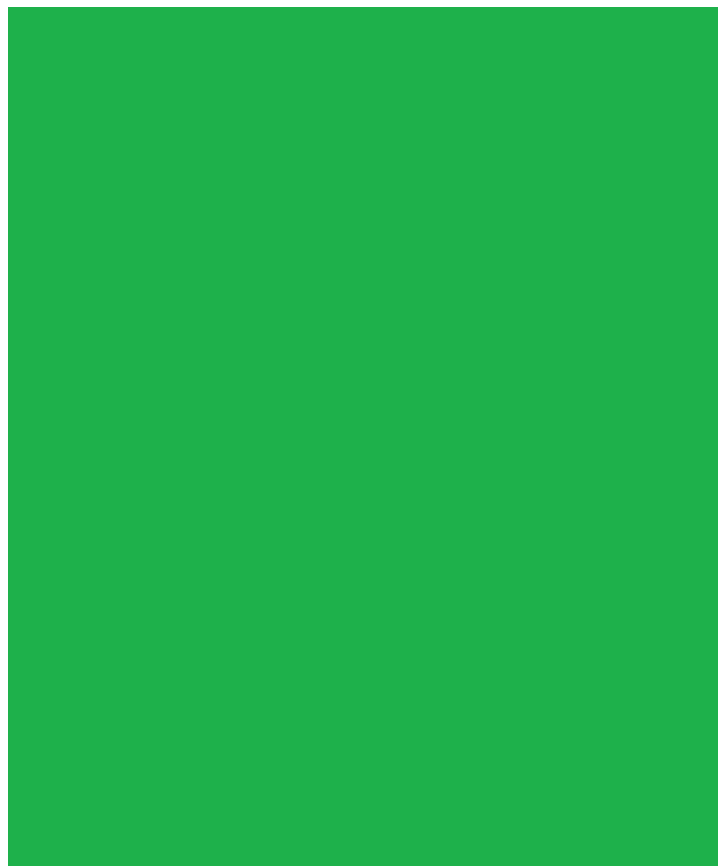
Bár a cég még fiatal, Bruno pozitív fogadtatásról számolhat be, és az üzlet igen jól megy. Legnagyobb problémája saját életkora. *„A nagy cégeknél nem számítanak arra, hogy ilyen fiatal ember jelenik meg náluk tanácsadóként – mondja. – Időbe telik meggyőzni őket. Eleinte nehéz ezekkel a cégekkel dolgozni, de a tudásom és kapcsolataim idővel meggyőzik őket.”* Mára több nagyvállalatot is ügyfelei között tudhat, és több ázsiai országra kiterjedő partneri hálózattal rendelkezik. *„Hosszú távú kapcsolatok kialakítására törekszünk [a portugál cégekkel], és folyamatosan figyelemmel kísérjük pozíciójukat az ázsiai piacokon.”*

Bruno az egyik ügyfelét, egy portugál textilgyárat hozza fel példaként. *„A cég nem tudja helyben gyártani az összes kiegészítőt, amire itt igény van. Segítségünkkel olyan ázsiai cégekkel működhetnek együtt, amelyek rendelkeznek a megfelelő tapasztalattal és gyártási kapacitással – mondja. – Ezzel növelhetik termékkínálatuk sokszínűségét.”* Ügyfelei között van egy nagy méretű fémmegmunkálási gépeket gyártó portugál vállalat is. Olyan cégeket keres, amelyek vásárolnának ettől a vállalattól. *„Ázsia számtalan lehetőséget kínál, a cégek számára mégis nehéz betörni az ázsiai piacokra – mondja. – Szükségük van valakire, akitől támogatást és tanácsot kaphatnak.”*

Tervek a jövőre

A jövőben más európai országokra is szeretné kiterjeszteni szolgáltatásait. *„Szeretnék irodát nyitni Barcelonában. Spanyolország jelené az első lépést.”* Szeretne Indiában is megjelenni, és már brazil és mexikói cégektől is érkezett érdeklődés az ázsiai kereskedelemmel kapcsolatban. A terjeszkedés előtt azonban mindenképp szeretné megerősíteni a cég jelenlegi pozícióját. *„Mielőtt más országokba terjeszkednénk, meg szeretnénk várni, hogy erősebbé váljunk Portugáliában. A folyamat lépésről lépésre halad.”*

Szeretne egy kicsit több szabadidőt is. *„Jelenleg nagyon keményen dolgozom. A hétvégéim is gyakran munkával telnek – fűzi hozzá –, szeretnék többet sportolni, több időt tölteni a barátnőmmel és a szabadban.”*

Egy egészséges vállalkozás

Ebédidő van, és a Cseh Köztársaságban, České Budějovicében található *Zdravá Jídelna Spirála* („Spirál Bioétterem”) valamennyi asztala foglalt. A kis étteremben vegyes a társaság – a gyors ebédre vágyó dolgozóktól és diákoktól kezdve a ráérősebben falatozó nyugdíjasokig és kisgyermekes szülőikig bezárólag sokféle ember megfordul itt: együtt ülnek az asztaloknál, csevegnek, játszanak. A friss alapanyagokból készülő, naponta változó ételspecialitások vonzzák őket – a zöldségcurry rizzsel, a gazdag levesek, a falafel és a házi sütemények széles kínálata.

Radmila Petroušková 2008 elején nyitotta meg az éttermet egy barátjával, és szívesen ismerteti filozófiájukat. *„Vegetáriánus és egészséges ételekre specializálódunk – mondja. – A lehető legteljesebb mértékben organikus és bioalapanyagokat használunk, kerüljük a tartósítószeret, illetve a túl sok só és fűszer alkalmazását. Gluténmentes választékunk is van, és nálunk az allergiások is megtalálják a számukra megfelelő ételeket.”* A kávézóban néha hal is kapható, hús azonban sosem kerül az étlapra. *„Ahol csak lehet, méltányos kereskedelemről származó alapanyagokat használunk. Fontos számunkra, hogy működésünk a lehető legkevesebb etikai problémát okozza”* – teszi hozzá. Ez a megközelítés népszerűnek bizonyul, és már a törzsvendégek köre is kialakult. *„Eddig jó fogadtatásban részesültünk – folytatja a 26 éves hölgy. – Nagyon barátságos légkör alakult ki.”*

Radmilának korábban sosem volt saját vállalkozása, és a vendéglátóiparban sem szerzett még tapasztalatokat. 16 éves kora óta modellként dolgozott, sokat utazott a divatbemutatók és a fotózások kedvéért. *„Nagyszerű tapasztalat volt – mondja. – Világot láttam, és még fizettek is érte.”* 23 évesen azonban úgy érezte, hogy a kifutón töltött éveknek vége, és nyugodtabb életre vágyott. Receptiósként helyezkedett el szülővárosának egyik szállodájában, de három év elteltével elégedetlenné vált az állásával. *„Minden nap ugyanolyan volt. Új kihívásra volt szükségem”* – mondja.

Egy séfként tapasztalatot szerzett barátjával együtt arra gondoltak, hogy egészséges ételekre szakosodott éttermet nyitnak. *„Mindketten egészséges életmódot folytatunk, és úgy gondoltuk, hogy az ötletben nagy lehetőségek rejlenek – mondja. – Úgy éreztük, hogy ebben a városban lenne ilyesmire igény. Itt nincs még egy ilyen hely.”*

„Nagyon örülök, hogy meghoztam ezt a döntést. Most saját magam főnöke vagyok, és ezt nagyon élvezem.”

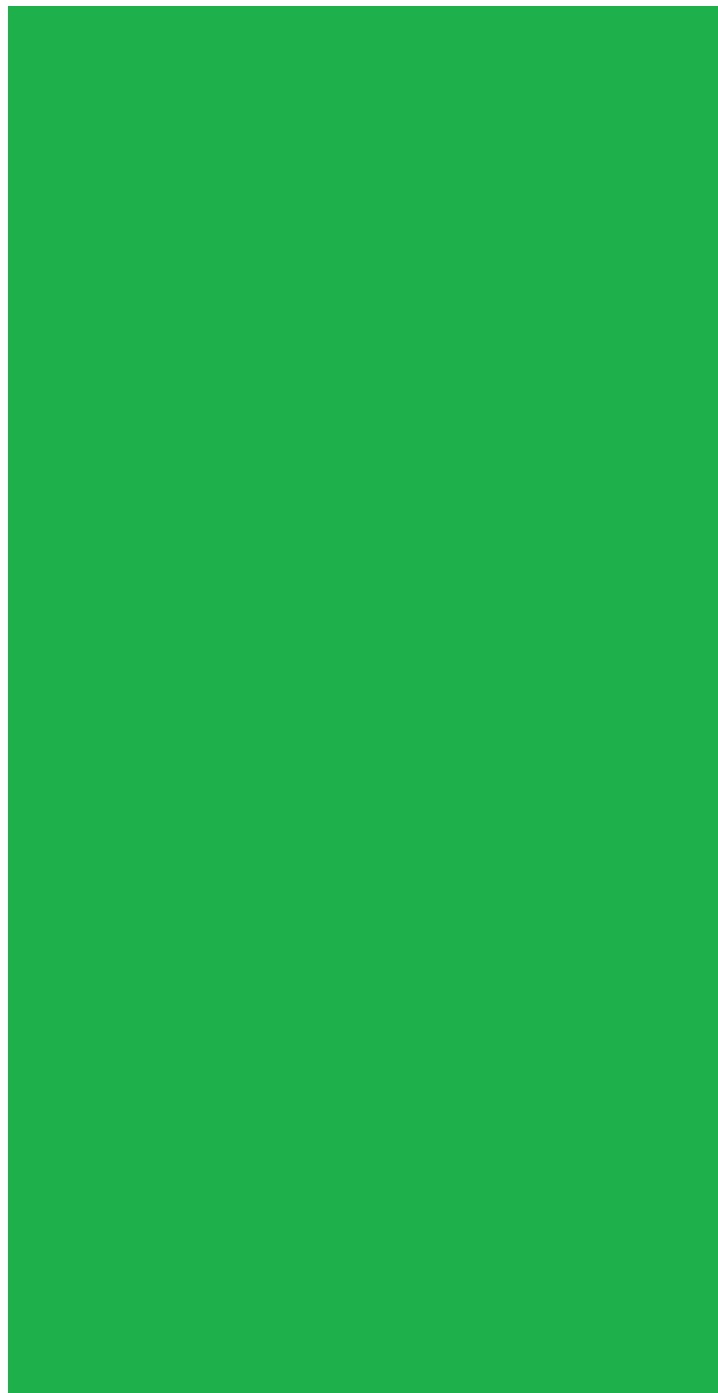
Hasznos tanácsok

Az Európai Unió által az Európai Szociális Alapon keresztül támogatott, fiatal vállalkozókat segítő program révén sikerült bekezdni a terv megvalósításába. Szakértők segítettek őket a kávézó létrehozásával és a banknak benyújtandó, életképes üzleti terv kidolgozásával kapcsolatban. *„Egyikünk sem alapított még vállalkozást – mondja –, így a tanácsadók nagyon sokat segítettek a pénzügyi és az adminisztrációs akadályok elhárításában. Pont a megfelelő emberekhez jutottunk el.”*

Egyéves tervezési folyamat és a banki kölcsön megszerzése után a kávézó 2008 elején nyitott meg. *„Sosem gondoltam volna, hogy a mindennapi üzletmenet milyen sok munkát igényel. Alkalmazottként dolgozni teljesen más, mint saját céget vezetni.”* Radmila végzi az üzleti adminisztrációt, a papírmunkát és a könyvelést, társa pedig az ételekért felel. *„A főzésről is egyre többet tudok meg” – mondja.*

Az üzlet eddig sikeresnek bizonyult, és a fiatal vállalkozók élvezik a munkát. A jövőben tovább szeretnék fejleszteni az üzletet. *„Szeretnénk bővíteni a helyiséget, hogy több vendég jöhessen be – folytatja. – Alkalmazottakat is szeretnénk felvenni. Új szakácsot keresünk.”* Jelenlegi szolgáltatásaikat is bővíteni szeretnék, például a helyi általános iskolákat szeretnék ellátni, és egy utcára nyíló ablakon keresztül is szeretnének *„egészséges gyorséttermi ételeket”* árusítani. *„A távoli jövőben más városokban is szeretnénk éttermet nyitni – mondja. – De jelenleg ez csak a jövő zenéje. Lépésről lépésre haladunk.”*

„Nagyon örülök, hogy meghoztam ezt a döntést – foglalja össze mondandóját Radmila. – Most saját magam főnöke vagyok, és ezt nagyon élvezem.”

A fiatalos energiák munkára fogva

Yann Lelièvre csupán néhány évet dolgozott kereskedelmi képviselőként, majd később marketingügynökként, mégis pontosan tudta, mit vár a jövőtől. „Láttam, hogy barátaim és kollégáim kemény munkával sikerre viszik ötleteiket – mondja –, és én is tenni akartam valamit, én is vinni akartam valamire.”

Yann szívesen űz szabadtéri sportokat, görkorcsolyával jár munkába, és hétvégenként sziklafalakra mászik. Energiái szinte kimeríthetetlenek, „de egy használható üzleti terv nélkül – magyarázza –, a sportboltom megnyitása csupán álom maradt volna.”

Yannt nem zavarta, hogy mindössze 27 éves, másokat viszont, például Clermont-Ferrand helyi hitelintézeteit annál inkább. Fiatal kora és tapasztalatlansága látszólag hátrányt jelentett számára. „Nagyon nehéz volt elérni, hogy a banknál komolyan vegyenek – magyarázza. – Már elkészítettem saját piaci elemzésemet, de nem tudtam, hogyan érdemes bemutatni az ötleteimet, és hogyan tehetek jó benyomást.”

A Clermont-Ferrandban működő Espace Info Jeunes program, amelyhez az Európai Unió az Európai Szociális Alapon keresztül társfinanszírozást nyújt, fiatalok oktatásával foglalkozik, illetve segít nekik munkát, elfoglaltságot és lakást találni, valamint saját projekteket indítani. „Megértem, hogy szükség van szabályokra és előírásokra – mondja Yann –, de az üzlet beindításához elképesztően bonyolult útvesztőkön kellett átverekednem magam. Az Espace Info Jeunes segített nekem a rendszer megértésében és egy professzionális üzleti terv elkészítésében. Ez nemcsak a bankok meggyőzésében jelentett igazán nagy segítséget, hanem a legfontosabb beszállítók elérésében is. A program nélkül nem érhettem volna el mindazt, amit végül sikerült.”

Környezetbarát sportok

Yann Espace nevű boltja kiváló minőségű ruhák, cipők és sportszerek választékát kínálja hegymászók, alpinisták, görkorcsolyázók, gördeszkások és egyéb környezetbarát sportokat űző emberek számára (motorsportokkal nem foglalkozik). Büszke a bolt által képviselt környezetbarát elvekre, amelyek közel állnak a szívéhez. „Nem szolgáljuk a környezetszennyezést – fejt ki. – Csak a legtartósabb termékeket forgalmazzuk, szigorú szabályok szerint válogatjuk a hulladékot, és a bolt is a leginkább energiatakarékos világitással van felszerelve.”

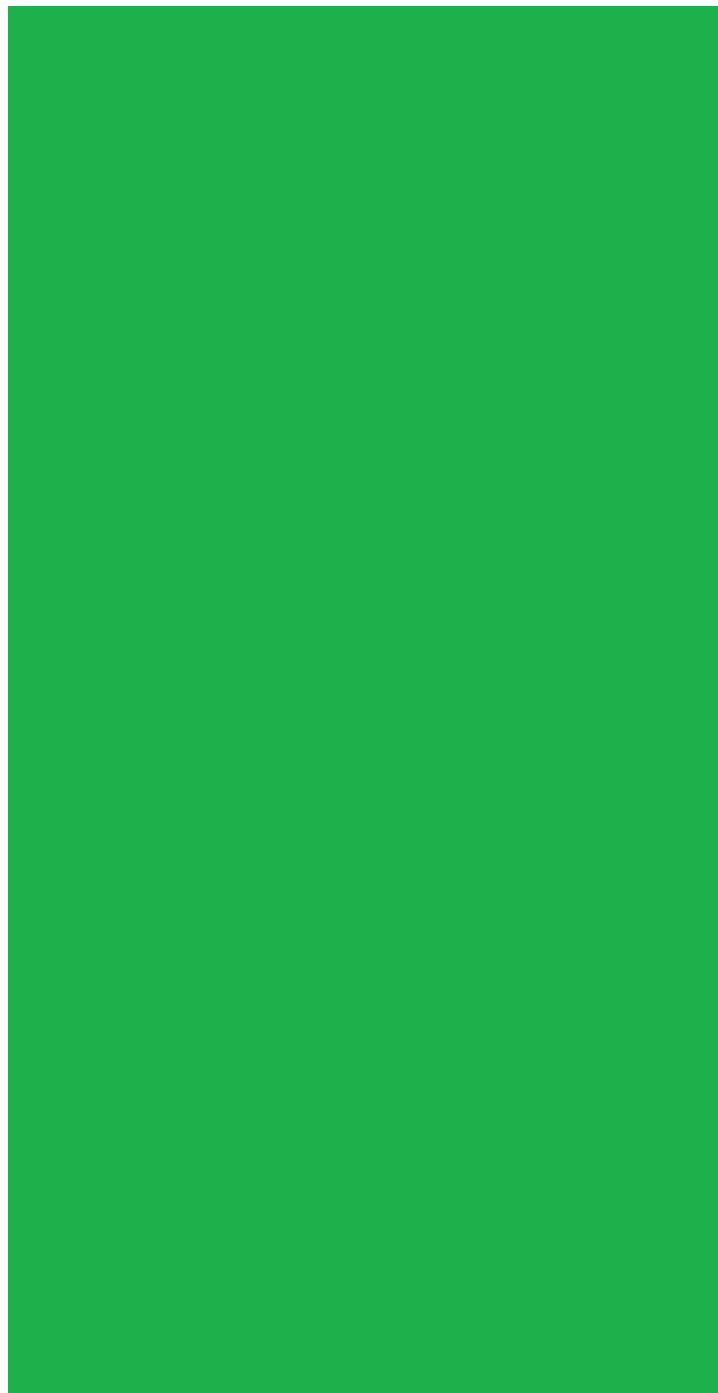
„Ez a tapasztalat megváltoztatott. Komoly önbizalmat szereztem. Tudom, hogy működnek a dolgok, és tudom, hogy ha akarok, építhetek az eddig elért sikereimre.”

A bolt 2002-es nyitása óta folyamatosan bővül. „Épp most költözünk nagyobb helyiségbe. Mára már egy részmunkaidős és két teljes munkaidős alkalmazottat foglalkoztatok, és erre különösen büszke vagyok. Kiváló csapat dolgozik itt. Folyamatosan tájékozódunk az új termékekkel és technológiákkal kapcsolatban, és ügyfeleinket a lehető legjobb tanácsokkal látjuk el” – meséli lelkesen.

A sikerre lehet építeni

Yann lendületét és energiáját még a legmostohább üzleti körülmények között is nehéz lenne elfojtani. „Szeretem a száguldást, a haladást, és szívesen lendítem mozgásba az embereket és a dolgokat. Ezt nagyon izgalmasnak találom!” A bolt zárása utáni nyugodt pillanatokban azonban neki is több ideje van átgondolni a történeteket. „Azt hiszem, lelkem mélyén nem igazán hittem magamban – vallja be. – Ez a tapasztalat megváltoztatott. Komoly önbizalmat szereztem. Tudom, hogy működnek a dolgok, és tudom, hogy ha akarok, építhetek az eddig elért sikereimre.

„Nem tudom megmondani, hogy mi lesz két, öt vagy tíz év múlva, de abban biztos vagyok, hogy nem állok meg itt. Továbbhaladok előre, nagyobb és kecsgetőbb lehetőségeket keresek, és új munkatársaimat, partnereimet és üzlettársaimat is magammal viszem.”

**Nemek közötti
egyenlőség**

A nők dolgozhatnak, közben az idősek jól érzik magukat

Cipruson a Famagusta melletti Augorou faluban egy jól karbantartott százéves ház áll. Nemrégiben újítták fel, vidám kék spaletták, kőpadló és hagyományos mozaikos famennyezet díszíti. A világos, szellős előszoba egyik falán csipkével díszített felirat lóg: „Üdvözlünk a 2007-es klubban”. Az asztal körül idős férfiak és nők ülnek mosolyogva és tréfálkozva – arcuk a mediterrán nap alatt végzett munka hosszú éveire emlékeztet –, miközben nagy, kerek gyöngyöket fűznek fonálra.

Ez az Augorouban 2007 januárjában indult, az Európai Unió által az Európai Szociális Alapon keresztül támogatott Ne ülj otthon egyedül program központja. A program a helyi közösségben élő asszonyok munkáját segíti azzal, hogy támogatja és szórakoztatja idős szüleiket, akikkel egyébként otthon kellene maradni.

Stressz és hosszú munkaidő

Koulla Aggelou azon 15 asszony egyike, akiket a projekt közvetlenül segít. Két gyermeke van, és minden hétköznap takarítóként dolgozik a faluban, miközben 71 éves édesanyja, Fotini, a „klubban” van. *„Mielőtt elindult a program, nagyon nehéz volt az életem – magyarázza. – Nem volt időm magamra, néha még a családomra sem. Nagy nyomás alatt éltem, és mindig sietnem kellett.”* A közeli Ayia Napa turistaközpont apartmanjait takarítja, így néha a reggel 6 órakor induló busszal kellett elutaznia, 12 órás műszakot kellett vállalnia, és az is előfordult, hogy este 11-kor ért haza. *„Néha anynyira fáradt voltam, hogy fel akartam mondani a munkahelyemen”* – vallja be. A családnak azonban szüksége volt jövedelmére. Férje, Angellos építőmunkásként dolgozott, mielőtt egy helyi étteremben talált munkát. *„Ha nem dolgoztam volna, nehéz helyzetbe kerülnék”* – mondja Koulla.

A program előnyeit az érintett 15 család valamennyi tagja élvezi. Az idős szülők – akik közül a legidősebb 88 éves – minden hétköznap reggel a központba mennek. *„A program fő célja igazából nem az idős emberekről való gondoskodás, hanem a nők munkájának lehetővé tétele – magyarázza Andri Christoforou, a klub vezetője. – Lehetőséget biztosítunk számukra, hogy több időt fordíthassanak saját magukra és családjukra.”* Álláslehetőségekkel kapcsolatos tanácsadás is rendelkezésükre áll.

„Mielőtt elindult a program, nagyon nehéz volt az életem. Nagy nyomás alatt éltem, és mindig sietnem kellett.”

Annak ellenére, hogy az idős szülők nem az elsődleges célcsoportot jelentik, mégis nyilvánvaló, hogy milyen jól érzik magukat a központban. Minden reggel kötnek, festenek, ékszereket készítenek, és egyéb hasonló foglalatosságokkal kötik le magukat. Néha saját maguknak készítenek kávé, süteményt, lekvárt vagy makarónit. *„Második otthont biztosítunk számukra”* – magyarázza Andri. Hetente három alkalommal szakemberek – gyógytornászok és orvosok – kezelik a rászorulókat, és rendszeresen látogatnak kiállításokat és múzeumokat. Mivel Augorou kis falu, Fotini a legtöbb idős emberhez hasonlóan egyedül el tud gyalogolni a központig. Ha azonban a gondozók hiányzást észlelnek, átmennek az illetőhöz, és megnézik, nincs-e szüksége fuvarra. Kora délután a házias ebéd elköltése után a nyugdíjasok kis csoportja lassan hazaballag.

Jó társaság

„Ez a program nagyon hasznos, és az öregek is jól érzik magukat – jeltenti ki Koulla. – Soha nem volt még ilyen kezdeményezés a faluban. Anyám nagyon aggódott miattam, mert tudta, milyen nyomás nehezedik rám. Most viszont élvezzi a foglalkozásokat, és mindnyájan jobban érezzük magunkat.”

„Jó a társaság, és kellemesen töltjük az időt – bólint Fotini, aki nemrégiben sikeresen gyógyult ki mellrákjából. – A klubban dolgozó lányok nagyon kedvesek. Korombeli emberekkel találkozom, és a régi időkről beszélgetünk. Ha nem járnék ide, otthon kellene ülnöm. Annak is örülök, hogy a lányom nyugodtabban tud dolgozni.”

Koulla és Fotini annyira közel áll egymáshoz, hogy senki sem találná ki: mostohaanyáról és lányáról van szó. Édesanyja még Koulla csecsemőkorában meghalt, és édesapja, Costas, nyolc kisgyermekkel maradt magára. Csak négyéves volt, mikor Fotini feleségül ment édesapjához, és magára vállalta a gyerekek felnevelésének nehéz feladatát. *„Mostohaanyám saját gyermekeként nevelt – mondja Koulla hálásan. – Mindennap találkozunk, és nem tudunk egymás nélkül élni.”*

Mindenre jut idő

Koulla heti öt napon reggel fél nyolctól délután egy óráig dolgozik. Ennek köszönhetően elkísérheti 11 éves ikreit, Simeost és Fotinit, a falusi iskolába, és fél háromra értük is mehet. Hazafelé menet gyakran betérnek a nagyszülői házba. Jut idő az ebéd elkészítésére, Koulla segít a gyerekeknek a házi feladattal, és az iskolán kívüli elfoglaltságaikat is felügyeli: tánc- és angolórára járnak. *„A program indulása előtt minden szabad percemet az anyámnál töltöttem, és szinte semmi másra nem értem rá – magyarázza. – Előfordult, hogy délelőtt vele kellett maradnom, és csak délután dolgozhattam, de most már a gyerekekre is jut időm.”*

Koulla minden héten öt házat takarít ki Augorouban. A 80-as éveiben járó, kilenc gyermekkel és rengeteg unokával büszkélkedő Christina Kaoulla az egyik olyan szomszédja, akinek már két éve rendszeresen segít. Koulla nem csak a külön bevétel miatt dolgozik nála. *„Barátok vagyunk, és jól érezzük magunkat együtt – magyarázza, miközben Christina teraszán gondozza a muskátlikat. – Nemcsak a pénzért dolgozom.”*

Játék az irodában

Stephan Wittich már 12 éve dolgozik a Bécsi Egyetemen. Nemzetközi jogot oktató tanársegédként nagyon elfoglalják a tanítással és a kutatási projektekkkel kapcsolatos teendői.

Amikor négy évvel ezelőtt a szintén az egyetemen dolgozó feleségével, Isabellel megszületett Marie nevű kislányuk, hirtelen még több feladata akadt. Isabel egy év szülési szabadságra ment, a rákövetkező 12 hónapot pedig Stephan töltötte otthon. *„Abba-hagytam a tanítást – mondja. – Az volt a legfontosabb, hogy Marie-ra vigyázzak. Ez az idő azonban nem volt igazi szabadság, hiszen továbbra is nagyon sok munkám volt.”*

Mivel megkezdte a nemzetközi bíróságok eljárásaival foglalkozó posztdoktori szakdolgozatának írását, ezért szülői feladatait össze kellett egyeztetnie a kutatással töltött hosszú órákkal. *„Egyetemi dolgozóként abban a szerencsében van részem, hogy munkaidőmet magam oszthatom be. Ugyanakkor az is nagyon fontos, hogy nyugodt környezetben dolgozhassak, és a figyelmem semmi ne terelje el” – folytatja.*

Megoldás keresése

Stephan igénybe vehette az egyetem által az egyetem diákjai és munkatársai számára szervezett bölcsőde szolgáltatásait. *„A bölcsődének köszönhetem, hogy egyáltalán dolgozni tudtam” – mondja.*

A 2002-ben indított *Gyermekek irodája (Children's office)* projektet az Európai Unió az Európai Szociális Alapon keresztül támogatja, és célja a gyermekfelügyelet rugalmas feltételek között és elérhető áron történő biztosítása. *„A többi bölcsőde nem jöhetett szóba. Valószínűleg nem tudtuk volna megfizetni” – mondja Stephan.* Hétköznaponként szakképzett gondozók és kiváló szolgáltatások várják a gyermekeket 12 éves életkorig. Eközben a szülők számítógépekkel és íróasztalokkal ellátott, csendes dolgozószobában végezhetik a munkájukat, de bármikor átmehetnek gyermekükhöz. Stephan szerint az átlagos bölcsődékhez képest az is előnyt jelent, hogy nem kell hosszú idővel előre bejelentkezni, és akár pár órás időszakokra is el lehet hozni a gyereket.

Mivel a szülővé válás gyakran okozza az egyetemi tanulmányok vagy karrier változását, elhalasztását vagy akár megszakadását,

„Csak a bölcsődének köszönhetően voltam képes folytatni a kutatásaimat. Egyidejűleg voltam képes a szakdolgozatom folytatására és a lányom felügyeletére.”

ezért az egyetem vezetősége úgy döntött, segít alkalmazottainak és diákjainak a tanulmányok és a családi élet összeegyeztetésében, és az egyetemet gyermekbarátabb helyé teszi. A szervezők becs-
lései szerint a bécsi egyetem diákjainak hozzávetőleg 11%-a (ez 11 500 embert jelent) és munkatársainak akár 50%-a nevel gyer-
meket.

Stephan számára az előnyök kézzelfoghatók voltak. *„Nagyon sokat segített, csak a bölcsődének köszönhetően voltam képes folytatni a kutatásaimat. Egyidejűleg voltam képes a szakdolgozatom folytatására és a lányom felügyeletére. Marie is sokkal fiatalabb korától kezdve szokhatott hozzá más gyermekek és felnőttek társaságához – teszi hozzá. – Az óvoda megkezdése később semmilyen problémát nem okozott.”*

Helyszíni dajkaszolgáltatás

Daniela Finzi harmadik éve folytatja PhD-tanulmányait a német irodalom és kultúra témakörében, és kétéves ikrei számára veszi igénybe a bölcsőde szolgáltatásait. *„A lányok négy hónapos koruk óta járnak a bölcsődébe – mondja. – Tökéletes megoldást jelent számomra, és azért szeretek itt dolgozni, mert itt tényleg jól tudok haladni. Otthon mindig valami másra kell figyelni.”*

A bölcsőde egyéb módokon is segít, például az egyetemi eseményeken helyszíni gyermekfelügyeletet biztosít, babysit-
tereket közvetít, és tanácsokkal, információkkal látja el a szülőket. Stephan egy „gyermekek egyeteme” nevű programban is részt vesz, melynek keretében az oktatók kéthetes nyári tanfolyamokon gyermekeknek mutatják be tantárgyaikat. *„Bemutatjuk nekik az egyetem működését, és ötleteket adunk nekik azzal kapcsolatban, hogy később milyen tárgyakat tanulhatnak” – magyarázza.*

Egyedülálló idegenforgalmi vállalkozás létrehozása

Riikka-Leena Lappalainen minden reggel megmártózik a háza melletti tóban, még -4 °C fokban is, mikor a vizet 10 cm-es jég-réteg borítja. „Ezt sosem hagyom ki – mondja. – Így tudok igazán felébredni.”

Finnország távoli részén, a Pohjois Savo területen élő Riikka-Leena szoros kapcsolatban van a természettel, és ezt nemcsak fürdési szokásai mutatják. A tó partján egy kis szállodát és turisztikai vállalkozást üzemeltet férje, Reijo segítségével, aki családja tanyáján ezen a környéken nőtt fel. „A tó nagyon csendes és nagyon nyugodt – mondja. – Amikor fiatalabbak voltunk, arról ábrándoztunk, hogy egyszer majd itt idegenforgalmi vállalkozást indítunk.”

Az álom mára valóra vált: a szarvasmarhák és haszonnövények helyett a vendégek jelentik a családi birtok legfontosabb bevételforrását. A turisták élvezik a vadregényes környezetet, és sokféle sportot űznek a szabadban, többek között motoros szánnal túráznak, sífutnak, kipróbálják a kutyaszánt, vadásznak, halásznak, úsznak és vitorláznak.

A házaspár az 1990-es évek elején nyitotta meg első néhány üdülőházát. Mivel a környező területen nincs sok hasonló lehetőség, ezért a házak népszerűvé váltak, és az üzlet kibontakozott. 2001-ben viszonylag ritka, hagyományos finn füstszauunát is építettek, ami még több látogatót vonzott. „Ezután már buszokkal jöttek a vendégcsoportok. Ez adta a terjeszkedés ötletét. Nagyobb igény mutatkozott a házakra és a szaunára, mint amit ki tudtunk elégíteni.” A kínálat csapatépítő tréningekkel és üzleti célú lehetőségekkel is bővült.

2004-ben Riikka-Leena úgy döntött, hogy feladja az önkormányzatnál 20 éve betöltött könyvelői állását, és az összes energiáját a családi vállalkozásnak szenteli. A munkát a szálloda főépületével kezdték, amely mára a tevékenység központjává vált, és más házakat kezdtek kiadni. Hét vendégszobával, egy étkezésekhez és rendezvényekhez használható nagyteremmel, és számos vendégházzal rendelkeznek. Nyáron akár 40 embert, télen pedig nagyjából 30 főt tudnak elszállásolni.

„Nagyon boldog vagyok, hogy a biztos állásom helyett a saját vállalkozásomat választottam. Szeretek a magam ura lenni.”

Fejest a mély vízbe

Biztos állásának elhagyását komoly fejtörés előzte meg, és Riikka-Leena úgy döntött, hogy tanfolyamon vesz részt a könnyebb átállás érdekében. Az Európai Unió által az Európai Szociális Alapon keresztül támogatott nemzetközi projektben vett részt, amely női vállalkozók számára indult, és valamennyi üzleti területre kiterjed.

A projekt francia, belga, dán, olasz, spanyol és finn résztvevőinek segítségével kisméretű idegenforgalmi központokat látogathatott meg más országokban, és új ötleteket gyűjthetett saját vállalkozása számára. *„Sok apró dolgot tanultam meg. Igazán magával ragadó volt egy olaszországi vidéki szállodában tett látogatásom – mondja. – Láttam, hogy milyen lelkesedéssel és büszkeséggel állnak hozzá az üzlethez. Ilyet nem sok helyen tapasztalhatunk Finnországban.”*

„Megismertem a személyes kapcsolatok értékét” – teszi hozzá Riikka-Leena, aki ezt az elemet alapvető fontosságúnak tartja az üzleti siker eléréséhez. A más országokban működő szállodák meglátogatása saját vállalkozásához is ötleteket adott, és férjével úgy döntöttek, hogy a lehető legszemélyesebb légkört próbálják kialakítani. Útjai során új kapcsolatokra tett szert, és új lehetőségeket fedezett fel üzlete számára.

„Lappföldi utam során egy étkezéskor igen érdekes tárgyokat kaptunk. Kapcsolatba léptem a tárgyokat készítő művésszel, aki egy különleges edénykészletet tervezett kizárólag a mi számunkra.” A szállodában használt textileket és az alkalmazottak ruháit egy helyi szakember készítette, aki egyedi módon nyúlt vissza a hagyományos finn mintákhoz. A szálloda a helyi kézművesek és művészek termékeit, valamint helyi ételkülönlegességeket is forgalmaz. *„Mindezekből az apró dolgokból tevődik össze az az átfogó élmény, amelyben vendégeinket részesíteni szeretnénk.”*

Kilátások

Bár a munka nem volt egyszerű, Riikka-Leena biztos benne, hogy jó döntést hozott. *„Természetesen voltak nehéz pillanatok, hiszen nagy kölcsönt kellett felvennünk. Elgondolkoztunk a felelősségen és az esetleges kudarc következményein. Mégis nagyon boldog vagyok,*

hogy a biztos állásom helyett a saját vállalkozásomat választottam – mondja. – Nagyon jól érzem magam a bőrömben, és szeretek a magam ura lenni.”

A vállalkozásban már a házaspár három felnőtt gyermeke is részt vesz – a 29 éves Sanna-Riikka, a 27 éves Esa-Mikko és a 23 éves Juho-Pekka. *„Nagyon büszke vagyok rá, hogy ők is velünk dolgoznak. Az utóbbi években sokat gyarapodtunk” – gondolkozik Riikka-Leena. Reméli, hogy a gyerekek továbbra is a szállodában szeretnének dolgozni. „A jövőben egyre inkább hagyni őket érvényesülni, lehetővé tenni a fiatalabb generáció ötleteinek kibontakozását. Az ügyfeleink is egyre fiatalabbak, és fel kell vennünk az általuk diktált fordulatszámot.”*

Nő a volánnál

A lengyelországi Poznańban élő *Beata Szozda* újságíró számára reménytelen küzdelemnek tűnt vállalkozásának beindítása. Bár családjától és barátaitól sok bátorítást kapott, a befektetők mégsem láttak fantáziát egy olyan online szolgáltatás finanszírozásában, amelyet egy üzletileg tapasztalatlan ember készít – különösen, ha egy nőknek szóló autós weboldalról van szó.

„Mindig is érdekelt az autók – emlékszik vissza Beata. – Az általános iskolától kezdve szinte csak fiúkkal barátkoztam, és mivel ők mindig az autókról beszéltek, én is bekapcsolódtam. Emlékszem, egy családi nyaraláson apám a különböző autótípusokról beszélgetett velem. Amikor hazajöttünk, az összes autótípust és márkát fel tudtam sorolni a barátaimnak.”

Az újságírás akkor kezdte érdekelni, miután a 2003-as országos szépségversenyen második helyezést ért el. A verseny után egy évvel egy riporter kereste fel, aki arról kérdezte, hogy megkapta-e a szervezők által neki ígért díjat és támogatást. Beata tagadó válasza az országos sajtóban megjelenő cikkek sorozatát eredményezte a verseny visszásságaival kapcsolatban. Hamarosan több médiavállalkozástól is állásajánlatot kapott.

2007-ben Beata nemzetközi kapcsolatok szakon folytatott főiskolai tanulmányokat Poznańban. Emellett egy helyi televíziós csatornán hetente egyszer jelentkező, 15 perces autós műsor házigazdája volt, egy másik adón pedig televíziós értékesítési műsort vezetett. Nem sokkal korábban váltott a televíziózásra, miután előtte három évig a Gazeta Poznań munkatársa volt, ahol az újság autós rovatáért, valamint egy hetente megjelenő, nőknek szóló autós tanácsadó rovatért felelt.

A szenvedélyből üzleti vállalkozás lesz

Az autós műsor készítése közben jött az ötlet, hogy kifejezetten nőknek szóló autós kiadványt hozzon létre. Beata lehetőségeket kezdett keresni arra, hogy ötletét életképes üzletté alakítsa. Egy felmérésekkel foglalkozó cégnél talált rá arra az adatra, amely szerint a Lengyelországban eladott autók közel felét nők vásárolják meg akár személyesen, akár férjük döntésének befolyásolásával.

„Évekig dolgoztam autós újságíróként, és nem találtam olyan autós tájékoztatást, amely kifejezetten a nők szükségleteire alapult volna

„A munkám a szenvedélyem. Olyan sok munkám van, hogy az alvás rovására megy.”

– mondja. – Nem csak a gépjárműiparra akartam összpontosítani. Az volt az ötletem, hogy nőkről és nőknek szóló portált hozok létre. Olyan kiadványt akartam készíteni, amely gyakorlati tanácsokkal látja el a nőket az autójuk mindennapi használatával kapcsolatban.”

Családja és tévés kollegái biztatták terve valóra váltására, de hamarosan olyan akadályba ütközött, amellyel a legtöbb fiatal vállalkozónak szembe kell néznie: befektetőket kellett találnia, akik hajlandók kockáztatni a pénzüket a terv sikere érdekében. Ekkor hallotta egy tévés kollégájától, hogy a poznańi tudományos és technikai park és az Adam Mickiewicz Egyetemi Alapítvány pályázatot írt ki a legjobb üzleti ötletekkel rendelkező fiatal vállalkozók számára. A pályázat határideje másnap volt.

„A határidő lejárta előtt öt perccel adtam le a pályázatot – emlékszik vissza Beata. – Március 16-a volt, a születésnapom.”

Beata egyike volt azoknak a pályázóknak, akiket az alapítvány kiválasztott egy üzleti képzési programban való részvételre, amelyet az Európai Unió az Európai Szociális Alapon keresztül támogatott. 2007 márciusától júniusig Beata megtanulta, hogyan kell üzleti tervet készíteni, könyvelési ismereteket szerzett, megismerte a lengyel jogi és adóügyi követelményeket, valamint tanácsokat kapott befektetők kereséséhez.

A program végén Beata elkészítette üzleti tervét, amelyet szakértőkből álló csoport vizsgált meg. Úgy döntöttek, hogy üzleti terve eléggé életképes ahhoz, hogy az EU kezdőtökével támogassa azt. A támogatás segítségével 2008 augusztusában elindította az Autopolki.pl webhelyet, amely Lengyelország első, nőknek szóló információs portálja. Immár egész idejét a vállalkozással, a portál bővítésével tölti. Sokat kell dolgozni, de Beata valóra váltotta az álmát.

„A munkám a szenvedélyem – mondja. – Olyan sok munkám van, hogy az alvás rovására megy. Többnyire nem kerülök ágyba hajnali 3 előtt.”

Lehetőség a bővítésre

A webhely bevételeit a reklámok jelentik. Az autóteszteken és a vezetési tanácsokon kívül az Autopolki.pl lehetőségét kínál

a női olvasóknak arra, hogy a Beata és a helyi autókereskedők közötti megállapodás alapján tesztvezetéseken vegyenek részt. A hölgyek ezután saját értékeléseiket is feltölthetik az Autopolki.pl webhelyre. A tesztek jelentős részét Beata készíti, és a tesztvezetések, valamint a jelentős autókijáratok kedvéért gyakran utazik külföldre.

A webhely bővítése után egynapos vezetéstechnikai tréningeket is kínál nők számára egy Poznań melletti elhagyott repülőtéren. A tréningeket egy sofőrképző cég tartja, amely a vezetési képességeiket fejleszteni kívánó résztvevők számára árengedményt kínál, ha az Autopolki.pl webhelyen keresztül jelentkeznek. A legutóbbi képzésen nagyjából 20 hölgy vett részt, akik vizes és jeges utakon használható vezetési módszereket ismertek meg.

Beata tervei nem érnek itt véget. Számára a portál kiindulópontot jelent egy nagyobb vállalkozás létrehozásához, melynek bevételei lehetővé tennék újságírók és egyéb alkalmazottak foglalkoztatását. Szeretné összeállítani a Lengyelországban működő olyan autószerzők térképét, amelyek a nők számára is megbízható munkát végeznek jutányos áron. Online boltot is szeretne nyitni, amelyben autós tartozékokat kínálna. Ezenkívül Beata befektetőktől is kapott már ajánlatokat a webhely egyéb országokban történő elindításához.

„Amíg másoknak dolgoztam, nem tudtam kihozni magamból mindent – mondja. – Nagyon fontos számomra a vállalkozásom által biztosított függetlenség. Nagyra értékelem az üzlet létrehozásának és üzemeltetésének szabadságát.”

Távozó látogatóitól Beata a következő szavakkal búcsúzik: „Szerokiej drogi!” A kifejezés a lengyel sofőrök hagyományos köszöntése: „Széles utat!”

Kedvezőbb egyensúly a munka és a magánélet között

Hollandia Friesland térségében a víz komoly problémát jelent, mivel a földterület nagy részét a tengertől hódították el, és a tengerszint alatt fekszik. Emiatt a helyi vízügyi hatóságnál ügyvédként dolgozó **Gerard Janssennek** is sok munkája van.

„Mindig akadnak érdekellentétek – mondja az 53 éves férfi. – Előfordulhat, hogy a gazdák a vízszint növelését pártolják, a többi lakos azonban ellene van. Meg kell találnunk az egyensúlyt.”

„Vannak olyan vállalatok is, akik spórolni akarnak (nem tartják be a törvény előírásait), és emiatt bíróság elé kerül az ügy” – teszi hozzá. Az ehhez hasonló ellentétekkel Gerard foglalkozik. 1993 óta dolgozik a hatóságnál, és jogi tanácsadóként segíti a végrehajtási és az engedélyezési osztály munkáját.

Ezek az osztályok sokféle szerepet töltenek be: ellenőrzik, hogy a belvizek szintje nem haladja-e meg az előírásokat, hogy a gátak állapota és a tengerszint megfelelő-e, hogy a cégek és a telektulajdonosok betartják-e az előírásokat, illetve hiányosságok esetén megfelelő lépéseket tesznek. Ez azt jelenti, hogy Gerard *„a jogi folyamatok valamennyi lépésével”* foglalkozik.

Annak ellenére, hogy szereti a munkáját, néhány évvel ezelőtt rugalmasabb időbeosztást akart kialakítani magának. Két kislánya, Rik és Nico miatt, valamint a drachteni otthona és Leeuwarden közötti egyórás autótú miatt a szigorúan megszabott munkaórák nem feleltek meg számára. Ezenkívül az irodában sem tudott megfelelően összpontosítani a feladataira. *„Néhány éve új, egyterű irodába költöztünk. Nagyon nagy ott a zaj.”*

Táv munka

2006-ban részt vett az e-papa programban, amelyet az Európai Unió az Európai Szociális Alapon keresztül társfinanszírozóként támogat, és amely a férfi alkalmazotknak segít, hogy otthonról dolgozhassanak. A program rugalmasabb időbeosztást tesz lehetővé, és nagymértékben csökkenti az utazással töltött időt. Azóta a hét egy részét otthon tölti, így elviheti a fiúkat az iskolába, együtt ebédelhet velük, segíthet a leckéjük megírásában, és még házimunkára is jut ideje.

„A távmunkával kedvezőbb egyensúlyt teremthetem a munkám és a magánéletem között. Korábban csak esténként találkoztam a fiaimmal.”

„A távmunkával kedvezőbb egyensúlyt teremthetem a munkám és a magánéletem között” – mondja, és azt is hozzáteszi, hogy ezzel a felesége válláról is sok terhet sikerül levennie, aki egy közeli kórházban idős betegeket gondoz. „Korábban csak esténként találkoztam a fiaimmal. Most sok dolgot csinálunk együtt.”

A rugalmasabb időbeosztás munkája minőségének és hatékonyságának is jót tett. *„Ha otthon dolgozom, nem kell a munkát 5 órákor abbahagynom és hazamennem, hanem saját tempómban fejezhetem be, amit elkezdtem. Később bármikor lehet folytatni.”*

A program működése

A program segítségével a foglalkoztató szervezetek egyszerűbben vezethetnek be rugalmas munkafeltételeket. A program ezenkívül megismerteti a munkáltatókkal a távmunka előnyeit, rendszeresen felméri, hogy a munkatársak hogyan alkalmazkodnak a távmunkához, és korán előrejelzi a lehetséges problémákat. Gerard két évig vett részt a projektben, és ez alatt az idő alatt számos kérdőívet töltött ki munkája hatékonyságával kapcsolatban.

A projekt hatására a vízügyi hatóság felismerte a távmunka előnyeit, és már aktívan népszerűsíti is azt alkalmazottai között. *„A modern munkáltatótól elvárható, hogy megteremtse a rugalmas munkabeosztás lehetőségét” – magyarázza Gijl de Jong, Gerard közvetlen főnöke. Ő maga is távmunkát végez, és becslései szerint az osztály dolgozóinak hozzávetőleg egynegyede is hasonló beosztással dolgozik. „Egyértelműen segít egyensúlyt teremteni a munka és a magánélet között” – mondja.*

Gijl szerint fontos, hogy a felek között egyértelmű megegyezés legyen az elvárásokkal kapcsolatban: egyeztetni kell a rendelkezésre állással, az elkészült munka bejelentésével és az egyéb egyszerű eljárásokkal kapcsolatos vállalásokat. *„A távmunka utáni napon minden esetben értekezletet tartunk, amelyen mindenki megbeszélheti az ügyek aktuális állását” – teszi hozzá.*

Gerard teljes mértékben a rugalmasabb munkakörülmények szószólója. *„Nagy könnyebbség ez nekem – mondja. – Úgy tervezem, hogy jövőre még több napot dolgozom otthonról!”*

Saját kezébe vette jövőjét

Katarína Vargová sikeres üzletasszonyként vezette saját textilipari kisvállalkozását a szlovákiai Pozsonyban, mikor szülési szabadság miatt megszakította karrierjét. A pár hónaposnak tervezett kimaradás azonban hosszú szünetté nyúlt. Három otthon eltöltött év után újra munkába szeretett volna állni, de sok más kisgyermekes anyához hasonlóan nem volt könnyű dolga.

„Elvesztettem kapcsolatomat a külvilággal – mondja. – Vissza kellett térnem a körforgásba. Új kihívásra is szükségem volt.” A kérdés az volt, hogy mihez kezdjen. *„Tudtam, hogy akármibe is kezdek, a gyermekem miatt párhuzamosan több feladatot is el kellene látnom.”*

Újra felvenni a fordulatszámot

A munkapiacra hosszú gyermekgondozási szabadság után visszatérni kívánó anyák számára indított, az Európai Unió által az Európai Szociális Alapon keresztül társfinanszírozással támogatott tanfolyam segített Katarínának képességei felelevenítésében, illetve új teret adott tehetségének és ambíciójának kibontakoztatásához.

A szülési szabadságról visszatérő nők nagy része azzal szembeesül, hogy a munkától távol töltött hosszabb időszak után a legnehezebb feladatok egyike az önbizalom visszanyerése. A tanfolyam ezért több, kifejezetten az önbizalom és az öntudat fejlesztésére irányuló modult is tartalmazott.

A tanfolyamon az üzleti közösség más tagjaival is találkozhatott. *„Tudtam, hogy valami művészettel kapcsolatos dolgot szeretnék csinálni – mondja. – A képzési program hasonló érdeklődésű emberekkel hozott össze.”*

A jövőbe vezető út a korábbi értékek átmentésével

A képzési program során Katarína találkozott az Ateliér Keramiky Rena, egy Pozsony külvárosában található műhely tulajdonosával, ahol keramikusokat is képeznek. Katarína mára átvette a műhely vezetését, amíg a tulajdonos külföldön tartózkodik. Katarína az agyagformázás művészetét tanítja a diákoknak, és saját szobrokat is készít, amelyeket egy helyi galérián keresztül értékesít.

„Tudtam, hogy akármibe is kezdek, a gyermekem miatt párhuzamosan több feladatot is el kellene látnom.”

Jelenlegi tevékenységével eljutott oda, ahová eredetileg is tartozni akart. „Művészeti iskolában tanultam – mondja Katarína –, és mindig vissza akartam térni az ott elsajátított értékekhez. Tudtam, hogy a jövőben a művészethez szorosan kapcsolódó munkát szeretnék végezni. Ezért is vagyok olyan boldog, hogy rátaláltam erre a keramikusműhelyre.

„Az atelier lehetőséget ad az embereknek az önkifejezésre – mondja. – Itt összepiszkolhatják magukat, kikapcsolódhatnak, és szabadon alkothatnak. Egyes emberekre igazán mély benyomást és jótékony hatást tesz az agyag megformálása, és az igazság az, hogy a diákjaimtól én is nagyon sok energiát kapok.”

Hála

Katarína elmondja, hogy megtalálta a megfelelő egyensúlyt életében. Korán kel, elviszi kisfiát az óvodába, aztán megkezdí a munkát a műhelyben. „Bizonyos napokon tanítok, máskor viszont a saját munkáimon dolgozom. Délután pedig elmegyek a fiamért az óvodába.”

Beszámol róla, hogy a képzési programtól megkapta az önbizalmat a karrierje újraindításához és az új lehetőségek kereséséhez, és hogy nagyon hálás ezért a segítségért. „Az ESZA programja segített a vezetéssel és a marketinggel kapcsolatos képességeim felfrissítésében, illetve művészi ambícióim kibontakoztatásában. Pontosan erre az ugródeszkára volt szükségem.”

**Hátrányos helyzetű
emberek**

Georgia története

„Azt hiszem, hogy az életem története tanulságos lehet másoknak” – Georgia Chrisikopoulou egyszerűen fejezi ki magát. „Negatívan álltam a dolgokhoz. Nem tudtam szembenézni saját betegségemmel, és nem akartam segítséget kérni. Most is több olyan embert ismerek, akik nem veszik komolyan az orvosokat.”

Pszichikai betegsége miatt a 36 éves Georgia hosszú éveket töltött kórházban szülőhelyén, a görögországi Korfu szigeten. 2006 óta azonban egy messzire tekintő rehabilitációs programban vesz részt, amely segít neki a kórházi gondozás helyett saját lakásába költözni, valamint munkát szerezni. A programot az Új Horizont Szövetkezet (New Horizons Cooperative) működteti, és az Európai Unió az Európai Szociális Alapon keresztül társfinanszírozással támogatja.

A szervezet Korfu város központjában működik egy épületben, amelyben kávéházat is üzemeltet egy narancsfák által beárnyékolta teraszon. Az asztaloknál diákok olvasnak és kávéznak. A betérő vendégek gyakran észre sem veszik a kávéház kissé szarkasztikus nevét: Lunatico. A legtöbben arról sem tudnak, hogy a környező elegáns épületekben a korfui zárt pszichiátriai intézet működött, amely Görögország legelső ilyen kórháza volt, és amelynek kitért vaskapui mögött most egyetemi képzés folyik.

A betegség kezdete

Georgia a szürke overallba és sapkába öltözött kertészekkel dolgozik együtt, akik a környező virágágyakat és füves területeket gondozzák. Élete megpróbáltatások sorából állt, amelyeket saját bátorsága révén küzdött le. A négy testvér közül a legidősebb Georgia tisztán emlékszik rá, hogy szülei milyen durván bántak vele. *„Túl kicsi voltam ahhoz, hogy megértssem, hogy valami rosszat csináltam – mondja. – Csak sokkal később kaptam némi szeretetet.”* 12 éves korában hullani kezdett a haja, és pszichikai problémákat diagnosztizáltak nála. 17 éves korára teherbe esett, és öngyilkosságot kísérelt meg. Szülei tiltása ellenére otthagya az iskolát, férjhez ment, és férje szüleihez költözött. A házasság azonban nem sikerült jól. A fiatal pár egyre mélyebbre süllyedt az alkoholizmus és a kábítószeres világába, férje pedig agresszívé vált.

24 éves korára Georgia súlyos beteg lett. *„Hangokat hallottam, és azt hittem, elátkoztak. Azt képzeltem, hogy a televízió hozzám beszél, és telepátikus képességeim vannak. Nem tudtam elviselni a gyermekemet, és minden sérelmemet rajta és a családomon toroltam meg – mindenkivel veszekedtem. Meg akartam ölni magam.”*

Végül visszaköltözött saját szüleihez, és innentől kezdve egyre javult velük a kapcsolata. *„Végül a szüleim mentettek meg”* – ismeri el. Eleinte aka-

„Mindent szeretek a munkámmal kapcsolatban. Teljesen megváltoztatta az életemet. Mindig szerettem kertészkedni, mivel szeretek a természetben lenni.”

rata ellenére ugyan, de gyógyszereket kezdett szedni, mégis továbbra is hallotta fejében férje fenyegető hangját. Elutazott Korfuról és hosszú vándorlás után végül Stuttgartba került, ahol bárókban és klubokban dolgozott. *„Az egész út egy rossz álmom volt”* – emlékezik vissza keserűen. Táplálkozási problémáktól szenvedett és adósságba is került. Kimerülve tért újra haza. Annak ellenére azonban, hogy helyzete egyre rosszabbá vált, továbbra sem volt hajlandó belátni, hogy betegségétől szenved.

A segítség elfogadása

2002-ben pszichiátriai klinikára került, de férje hazavitte onnan. *„Eleinte kedves volt hozzám – emlékezik vissza –, de később ismét régi önmagává változott.”* 2005-ben Georgia végül rájött, hogy egyedül nem tud kilábalni kilátástalan helyzetéből. Két esemény ébresztette rá erre: Prokopis nevű öccse meghalt autóbalesetben, édesapja pedig karácsony este szívinfarktusban hunyt el. Georgia megfogadta, hogy megpróbálja visszanyerni egészségét.

Visszatért a kórházba, és egy évvel később megkezdte a rehabilitációs programot. Hat hónapig egy szállóban élt Thinalion városában. 2006 októberére már annyit javult az állapota, hogy egy felügyelet alatt álló lakásba költözhetett egy másik beteggel, Corinna Mouzakitivel. Emellett csatlakozott a program kertészeti és tereprendezői csapatához is.

„Mindent szeretek a munkámmal kapcsolatban, leginkább az ültetést. Teljesen megváltoztatta az életemet – állítja. – Mindig szerettem kertészkedni, mivel szeretek a természetben lenni. Este nem is érzem jól magam a televízió előtt. Inkább dolgoznék.” Vigyáznia kell azonban magára. *„Meleg időben gyakran kiújulnak a problémáim”* – vallja be. Ilyenkor meg kell szakítania a munkát, hogy pihenhessen. A csoport vezetői tudnak erről, és a legnehezebb feladatokat inkább másokra bízák. *„Georgia nagyon büszke, és szorgalmasan dolgozik”* – mondja Helena Moshat, a vele dolgozó szociális munkás. Szakemberek csoportja kíséri figyelemmel fejlődését, és a nap huszonnegy órájában áll rendelkezésére orvosi segítség.

Problémamegoldás együttműködés révén

Az Új Horizont 70 alkalmazottja közül 45 beteg, akik egészséges kollégáikkal együtt dolgoznak. A kávéház és a tereprendező csapaton kívül takarítószoftárgyalkatást, autóparkolót és egy Dusk nevű, bárral egybeépített éttermet is üzemeltetnek. A programot 2005-ben tíz ember alapította, és mára 183 taggal rendelkezik, akik közül 98-an betegek. A vezetőségben minden esetben helyet kap legalább két korábban kezelt ember is.

A tereprendező csapat kapcsolatban áll a helyi önkormányzattal. A csoport vezetője, Dmitris Vlachos büszke arra, hogy professzionális és versenyképes szolgáltatást nyújtanak. *„Ügyfeleink nagyon elégedettek a munkánkkal – hangsúlyozza. – Munkatársainkat alaposan kiképezzük.”* Az összes munkás megfelelő kiképzést kap (például a motoros szerszámok kezelésével kapcsolatban) és teljes biztonsági felszerelést visel. Georgia minden reggel 8 órakor kezd, és ha távolabbi helyeken akad munkájuk, mikrobuszra ül munkatársaival. Heti négy vagy öt munkával töltött délelőtti havonta 500 eurót keres, emellett támogatást kap az egészségügytől, a lakótársával megosztott lakás pedig ingyenes.

„Ügyfeleinknek nem áruljuk el, hogy munkatársaink egy része beteg” – magyarázza Thanasis Papavlasopoulos, aki szociális gazdasági szakértőként segített a program beindításában. *„Nem szeretnénk, ha megbélyegeznék őket, és egyébként is nehéz lenne megmondani, hogy pontosan kik is küzdenek problémákkal. Tizen közülük már teljesen önállóak. Az ESZA projektje négy év alatt kézzelfogható előrelépést hozott – teszi hozzá. – 1997-ben a kórház 350 bentlakó beteget kezelt, akik a sziget valamennyi részéről származtak. Mára csak 15 ágy maradt a legrosszabb vészhelyzetek esetére. Ezt komoly fejlődésnek tekinthetjük. A reintegráció a legfontosabb dolog, és legfőbb célunk, hogy az emberek számára megadjuk a munka és a függetlenné válás lehetőségét.”*

Folyamatos küzdelem

Georgia újra elkezdett régebbi kedves időtöltéseivel foglalkozni. Szeret főzni és hímezni, és korábban festett, illetve dalokat írt. *„Mindig szerettem a zenét. Régebben táncos akartam lenni”* – meséli szomorkásan. Rendszeresen meglátogatja édesanyját, fivérét és nővérét, és nővére két gyermekével is jó viszonyban van.

Az életét azonban továbbra is csak mindennapos küzdelem árán tudja sínen tartani: napi háromszor kell gyógyszert bevennie. Néhány hónappal ezelőtt hirtelen ismét rosszabbá vált az állapota. *„Nagyon dühös voltam. Kiabáltam is – magyarázza. – Orvosi segítséget kértem, és egy teljes hónapig azon küszködtünk, hogy ne essek vissza... igazi küzdelem volt.”*

Mi motiválja őt? *„A személyiségem, illetve az is, hogy anya vagyok – válaszolja. – Ezenkívül jó családom van. Nem szeretnék ártani nekik.”* Fia, Antonis, most Athénban él édesapjával. Hetente kétszer beszélnek telefonon, de Georgia szerint sokkal előnyösebb lenne kapcsolatuk szempontjából, ha nem lennének olyan messze egymástól. Elhatározta, hogy mindent megtesz a gyógyulásáért, hogy ismét olyan otthona lehessen, ahol együtt élhet a fiával.

A fogyatéék nem akadály a munkának

Andrzej Lubowiecki Lengyelország balti-tengeri partján, Gdynia dokkjaiban dolgozott. A nagy hagyományokkal rendelkező hajógyár virágkorában több mint 20 000 embernek adott munkát. Mára nagyjából 3000 munkás maradt.

12 évig viszont Andrzej jól fizető, biztos munkahelyen dolgozott először ácsként, majd festőként. 2001-ben azonban egyre súlyosbodó fájdalma miatt ki kellett cserélni a csípőízületét egy helyi kórházban. A műtét azonban nem sikerült jól, mivel véletlenül elvágta egy ideget, és mozgáskéességének javulása helyett ettől kezdve csak mankóval tudott járni. Nem tudott visszatérni a munkájához, és 180 nap elteltével a munkáltatója elbocsátotta.

Mivel csak a kezét tudta használni, és nem volt megfelelő munkalehetőség, Andrzej úgy döntött, hogy rokkantsági segélyen él tovább. Nem tudta volna kifizetni az átképzés költségeit. *„Sérülésem miatt nem gondoltam volna, hogy valaha ismét munkába állhatok”* – magyarázza. Öt évig volt munkanélküli, míg egy nap fel nem figyelt egy buszon elhelyezett hirdetésre, amely *„részlegesen rokkant”* emberek számára kínált munkalehetőséget. *„Azonnal a munkaközvetítő központba siettem, és regisztráltattam magam munkanélküliként. Két nappal később tájékoztattak a képzési programról.”* 2006 júniusában feliratkozott egy négynapos tanfolyamra, amelyet az Európai Unió az Európai Szociális Alapon keresztül társfinanszírozással támogat, és amely segítségével élő emberek számára ad tanácsot a munkakereséssel, az önéletrajz összeállításával, és a pályázatok benyújtásával kapcsolatban. A programban a helyi önkormányzat is partnerként vett részt, és Andrzej az általuk biztosított mikrobusszal járhatott el a tanfolyamra.

Az elszántság meghozza gyümölcsét

„A tanfolyam elvégzésének másnapján sikerült munkát találnom – meséli büszkén Andrzej. – Az interjún egyértelműen jeleztem, hogy nagyon szeretném megkapni az állást.” Egy helyi biztonságtechnikai cég vette fel, és azóta a számítógép használatára is kiképezték. A központi irodában dolgozik öt másik alkalmazottal együtt, és a Gdańsk környékén zajló műveleteket kíséri figyelemmel, adatokat gyűjt, és szükség esetén értesíti a rendőrséget a biztonsági riasztásokról. Hétfőként és a szünnapokon is dolgozik, egyszerre 24 órát ügyel, majd 48 órás szünet következik, és minden

„A tanfolyam meggyőzött arról, hogy hátrányos helyzetem ellenére birtokában vagyok mindannak, ami ahhoz kell, hogy munkát kapjak.”

harmadik hétvégéje szabad. *„Eleinte az éjszaka közepén mindig nagyon elálmosodtam, de már megszoktam”* – mondja, bár még mindig nehezebb esik elaludni a műszak után. Mivel a fizetése alacsony, továbbra is megkapja a rokkantsági segélyt.

Andrzej felesége, Ania óvónő, és reggelenként 6 óraker megel otthonról. *„Eleinte élveztem, hogy nem dolgozom – emlékszik vissza. – Ania mindig összeállította a teendőim listáját. Elmentem bevásárolni, aztán megittam egy sört.”* Az idő múlásával azonban pénzügyileg és lelkiileg is egyre nagyobb nyomás alá került. Szerencsére a lakásukat nem sokkal a műtét előtt vásárolták meg a hajógyártól kapott kölcsönből. A család egészen addig Ania szüleinél lakott egy szobában. *„A munkanélküliségben azonban az volt a legrosszabb, hogy mikor mindenki nyaralni ment, a fiaimnak otthon kellett maradniuk, mert nem volt pénzünk az üdülésükre”* – magyarázza. Most, hogy rendszeres jövedelemmel rendelkezik, közös nyaralást terveznek a hegyekben.

Amikor Andrzej nem dolgozik, úgy zajlik a napja, hogy reggel felkelti két fiát, a 16 éves Karolt és a 14 éves Przemeket, reggelit készít nekik, és iskolába küldi őket. Mindig szeretett főzni, és sokszor cserélt recepteket Ania barátnőivel. *„Specialitásom az erdeigomba-leves galuskával”* – mondja Andrzej, aki maga gyűjti a gombákat az erdőben, és horgászni is szeret. Ő rendezte be a lakásukat is, és beépített szekrényeket készített. *„Mindig tudtam alkalmazkodni, és a ház körül is mindent meg tudok csinálni. Az ember olyan állatfajta, amelyik bármit képes megtanulni.”*

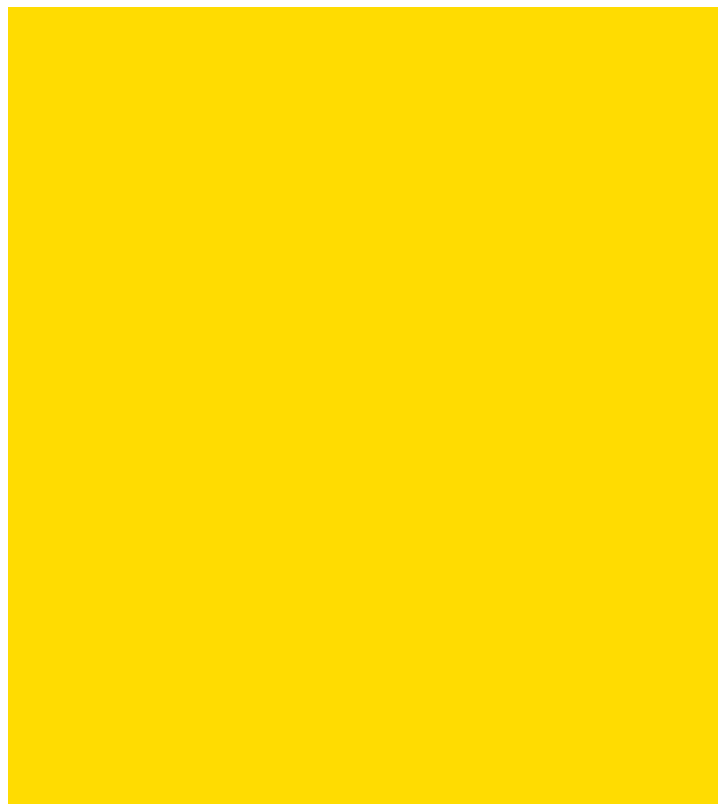
Vissza a normális életbe

Andrzej saját szavaival élve *„100%-kal jobban érzi magát”,* mióta munkája van. *„Logikus, hogy munka nélkül rosszul érzi magát az ember – fejti ki. – Vannak, akik inni kezdenek, én azonban nem vagyok olyan. A tanfolyam meggyőzött arról, hogy hátrányos helyzetem ellenére birtokában vagyok mindannak, ami ahhoz kell, hogy munkát kapjak.”*

„Eleinte örültem, hogy háztartásbeli a férjem – mondja Ania. – Később azonban rájöttem, hogy Andrzej nem érzi jól magát ebben a szerepben. Ha néha elmentünk kikapcsolódni, és találkoztunk másokkal, sosem érezte jól magát. Most már minden visszatért a rendes kerékvágásba, és megosztjuk az otthoni munkát.”

„Sikeres projekt volt – erősíti meg Anna Dabrowska tanfolyamszervező, a Fundacja Gospodarcza oktatási központ munkatársa. – Folyamatosan indítunk hasonló programokat a segítséggel élők számára, szakmai képzéseket biztosítunk, illetve segítjük őket saját vállalkozások alapításában. Ez a lehetőség nagyon népszerű, mivel az EU ösztöndíjjal támogatja.”

Andrzej szintén szeretne saját vállalkozást indítani, amely a szállítókonténerek újrafestésével foglalkozna. Továbbra is perben áll a hátrányos helyzetét eredményező műtétet végző kórházzal, és keserűen gondol a helyzetére. 2008 júliusában azonban a másik csípőizületén végzett sikeres volt, és már egy bot segítségével is tud járni. Tudja, hogy sok olyan ember van, aki rosszabb helyzetben van nála. *„Lengyelországban általában nem alkalmaznak segítséggel élő embereket – mondja. – Nehezen közlekednek, és a vállalatok általában nem akarnak vesződni velük. Itt azonban az önkormányzat tesz a helyzet javítása érdekében.”*

Sikerrecept

Munkanapokon ebéidőben minden asztal foglalt a szekszárdi Ízlelő étteremben. A világos, jó hangulatú terem egyik falánál bordásfal és egy kupac játék tanúsítja, hogy családbarát intézményben járunk. A kisgyermekes anyákon kívül azonban párokat, időseket és helyi irodai alkalmazottakat is találunk a vendégek között.

A nyüzsgő konyhában a 33 éves *Gyulai Éva* segít a tányérok elkészítésében. *„Nagyon szeretek mindennap itt dolgozni, rengeteg tennivaló van, és mindig szerettem főzni – meséli izgatottan. – Minden munkatársammal remekül kijövök. Valódi csapatmunka zajlik.”* Éva szájról olvasva érti meg kollégáit, hiszen születése óta szinte teljesen siket, mivel egy orvosi műhiba miatti oxigéntúladagolás miatt maradandóan károsodott a hallása. Az étterem alkalmazottai közül heten élnek segítséggel, és egy helyi képzési programnak köszönhetően dolgozhatnak az Ízlelőben, amelyet az Európai Unió az Európai Szociális Alapon keresztül támogat. Az 1997-ben létrehozott Kék Madár Alapítvány arra törekszik, hogy a társadalom minden tagja számára egyenlő esélyeket és választási lehetőségeket biztosítson. 2006 júniusában indította Lehetőség-Integráció-Foglalkoztatás-Tanulás (LIFT) projektjét, amely 36 alacsony képzettségű és segítséggel élő munkanélküli fiatalot segített új képességek elsajátításában, és lehetővé tette számukra az elhelyezkedést.

Rossz munka, kevés fizetés

A Szekszárdon született Éva 16 éves koráig Budapesten járt a siketek számára létrehozott különleges iskolába. Itt tanult meg szájról olvasni, majd visszatért szülővárosába, ahol sikerült érettségi vizsgát tennie. Nem volt egyszerű azonban megfelelő munkát találnia. Kezdetben képzettséget nem igénylő munkát vállalt: pelenkákat varrt egy gyárban. *„Az elkészült darabok száma alapján kaptunk fizetést, ami nagyon alacsony volt – emlékszik vissza. – Ezért állandóan dolgoztam, folyamatos hát- és fejfájással küszködtem. Nagyon unalmas is volt.”*

Éva nem sokkal ezután találkozott a helyi nyomdában dolgozó Zoltánnal, akivel összeházasodtak, és Zoltán szüleihez költöztek. A most tízéves Ákos és hétéves Balázs születésekor Éva örömmel ment szülési szabadságra, hogy gondoskodhasson a fiúkról. Balásznak asztmája és látási problémái vannak, amelyek miatt már két műtéten

„Magyarországon sok olyan segítséggel élő ember él, aki biztosan szeretne ilyen helyen dolgozni. Az ötletet bárki átveheti.”

is átesett, és egy évet veszített az iskolában. Amikor azonban a fiúk készen álltak az iskolára, Éva is új állás után nézett.

Egy új lehetőség

Egy másik anyától értesült a LIFT projekt létezéséről, és 16 másik emberrel együtt feliratkozott az étkeztetési tanfolyamra (további 20 ember építési tanfolyamon vehetett részt). A tanfolyam egy évig tartott, és ez idő alatt a projekt költségvetéséből kapott fizetést. 2007 szeptemberében szakácsképzést szerzett, és hat kollégájával együtt alkalmazást nyert az ugyancsak az alapítvány által üzemeltetett családbarát étteremben, ahol főznek, mosogatnak, és kiszolgálják a vendégeket. *„Szerencsém volt. Nagyon szeretek főzni – magyarázza Éva, aki egy profi séftől, anyósától tanulta a főzést. – A fiaim mindig éhesek, ezért a munkám a hobbim.”* Specialitása az édességek készítése: szeret palacsintát sütni, illetve rétest és túróortót készíteni.

Az Ízlelő konyhája naponta 140 embert szolgál ki, akiknek 40%-a hazaviszi az ételt. A főszakács egy dietetikus segítségével állítja össze az egészséges menüket, amelyek a fiatalok tetszését is elnyerik. Az étterem az alapítvány saját családi óvodája számára is főz, és tervbe vették a helyi általános iskola ellátását is. Ákos is szeret itt enni, mikor a szülei elh hozzák. *„Nagyon finom ételek vannak – meséli lelkesen a második adag leves után. – Jobb, mint az iskolai menza.”*

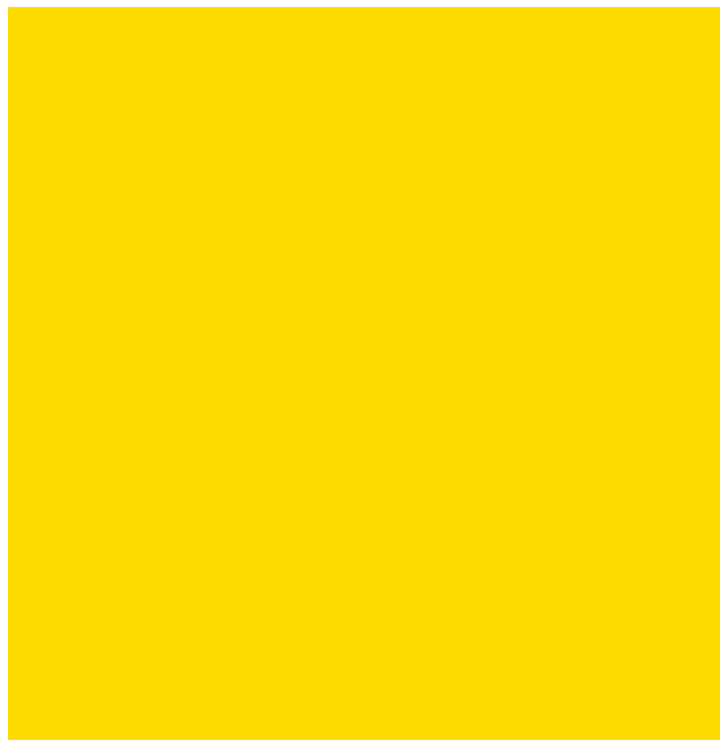
A többi vendég is egyetért abban, hogy az étterem jó minőséget biztosít elérhető áron. *„Az itt dolgozók mindig mosolyognak, és mindenkit személyesen ismernek”* – jegyzi meg Botos Judit, aki rendszeresen az Ízlelőben étkezik.

„Célunk a kisgyermekes családok és a segítséggel élők segítése, és az étteremmel mindkét célt megvalósíthatjuk – magyarázza Mészáros Andrea, a Kék Madár Alapítvány igazgatója. – Úgy számoltunk, hogy az étterem három év elteltével lesz nullszaldós, az első év végén azonban máris hasznot termelt.”

A szabadság íze

Az állandó második kereset révén Éva és Zoltán valóra válhatták álmukat, és saját otthonot vásárolhattak. *„Zoltán szüleinél nem volt túl sok helyünk, és szerettünk volna elköltözni – magyarázza Éva. – Kert sem volt, és a gyerekek sem tudtak hol játszani. Semmi mást nem tudtunk otthon csinálni, csak a TV előtt ülni.”* 2008 decemberében költöztek Szekszárd melletti házukba, ahol lelkesen kezdtek bele az ingatlan felújításába. A méretes kertben szőlő és gyümölcsfák is vannak. Zoltán hamarosan megismerkedik a borkészítéssel, Éva pedig virágokat akar ültetni, és almát szeretne termeszteni, hogy pitét süthessen. *„Szeretek kertészkedni – mondja. – A városon kívül friss a levegő, és szabadnak érezhetjük magunkat.”* A jogosítvány megszerzésén is munkálkodik.

Éva szerencsésnek érzi magát, hogy az Ízlelő étteremben dolgozhat. *„Magyarországon sok olyan segítséggel élő ember él, aki biztosan szeretne ilyen helyen dolgozni – fejt ki. – Az ötletet bárki átveheti. Mi nem bánánk, sőt, örülnénk neki.”*

Segítő kéz a látássérülteknek

„Nem vagyok benne biztos, hogy vissza szeretném nyerni a látásomat. A vakság személyiségem részét képezi.”

Sarmite Gromska egy tragikus orvosi hiba következtében csecsemőkorában veszítette el látását, ezért nincsenek vizuális emlékei. Ma már elképzelni is nehezen tudja ezt az érzéket. „Nagyjából két hónappal a megfelelő dátum előtt születtem, ezért inkubátorba kerültem. Emiatt vakultam meg. Baleset volt, semmi több. Az emberek sokszor nem képesek megérteni, hogy én nem szeretnék látni. Ha látnék, elveszíteném a személyiségem egy részét. A vakság meghatároz engem” – teszi hozzá.

Sarmite szerint vaksága révén „valósabb” képet kaphat a világról. „A látvány nem minden – magyarázza. – Úgy érzem, én tisztábban érzékelem a dolgokat, mint a látó emberek. A legtöbb ember csak arra figyel, amit a szemével lát, én azonban az emberek lelkét is érzékelem. Gesztusokat látok a hangjukban, az intonációjukban, és érzem, ahogy megérintenek.”

Sarmite Rigában él szüleivel és két fivérével, és ösztönző példaként mutatja be, hogy akaraterővel és segítséggel milyen sokat lehet elérni. Fialat éveit egy vakokat oktató, különleges bentlakásos iskolában töltötte, ahol megismerkedett a Braille-írással. Tanulmányait egyetemen folytatta, ahol kiváló eredményt ért el, és ösztöndíjban részesülhetett. Zenei tehetsége révén szaxofonon is játszott egy fiatalokból álló együttesben. Bár Sarmite továbbra is játszik néha, jelenleg mégis inkább az egyetemre koncentrálni a zene helyett.

Tanszerek

Sarmite különleges segédeszközöket vesz igénybe a tanuláshoz. Különlegesen jól tud írotáblára vagy különleges Braille-írógép használatával, valamint hangfelismerő szoftverrel ellátott számítógép segítségével írni.

Egyetemi tankönyveit a Lettországi Vakok Könyvtára segítségével alakítja át Braille-írásra. A könyvtár Braille-osztályának vezetője, Gunta Bite szerint azonban „a Braille-átírás nagyon költséges”. „Csak az Európai Unió támogatásának köszönhetően tudjuk ezt a munkát házon belül elvégezni, mivel így lehetőségünk volt saját Braille-osztály létrehozására.” A projekt célja, hogy vak és gyengénlátó

„A Braille-írás nagyon sokat jelent az életemben, és tudom, hogy más vak emberek életében is.”

embereket lásson el olyan szolgáltatásokkal és anyagokkal, amelyek révén beilleszkedhetnek a társadalomba, érvényesülhetnek a munkapiacra és függetlenebb életet élhetnek.

Az EU az Európai Szociális Alapon keresztül tette lehetővé a könyvtár számára a berendezések beszerzését és az alkalmazottak betanítását, hogy megkezdhesse a vakoknak szóló könyvek és egyéb dokumentumok nyomtatását. A Braille-írást ismerők számára egész Lettországra új anyagok állnak rendelkezésre, amelyeket díjmentesen vehetnek igénybe. Egyedi igények kielégítésére is van lehetőség.

Az osztályon mára már vak és gyengénlátó munkatársak is dolgoznak a szövegek előkészítésén. *„Egy nyarat a könyvtárban dolgoztam, és arra az elhatározásra jutottam, hogy Braille könyveket akarok szerkeszteni”* – magyarázza Sarmite, aki az egyetemen dolgozik karrierje beindításán.

Önállóvá válni

Élete legnagyobb részében Sarmite teljes mértékben a szüleinek volt utalva. Sarmite édesanyja, Gromska asszony története valóban a bátorság, az akarat és a gyermeke iránti egész életre szóló elkötelezettség iskolapéldája.

Sarmite azonban tudja, hogy egy nap egyedül marad, és saját magáról kell majd gondoskodnia. *„Igen, ideges voltam az egyetem miatt – mondta. – Nagyon fontos lépés volt számomra, tanulmányi és személyes szempontból egyaránt. Még most is rendkívül rá vagyok utalva másokra – különösen a családomra –, ám muszáj erősnek lennem, és megtanulnom, hogyan boldogulhatok az életben.*

A Braille-írás nagyon sokat jelent az életemben, és tudom, hogy más vak emberek életében is. Határozottan mondhatom, hogy nagyon sok előnyöm származott az ESZA projektjeiből. Azzal, hogy kinyomtathatom az összes anyagot, ami a tanulmányaimhoz szükséges, folytathatom a gyarapodást, a haladást, és a társadalom hasznos tagjává válhatok.”

A vidéki élet varázsa

Andrej Lovrencec Szlovénia északkeleti részén, a falusi jellegű Muravidéken nevelkedett egy kis tanyán, és erős szálakkal kötődik a vidéki élethez. *„Nagyon szeretem ezt a vidéket, ide tartozom. Nem tudom elképzelni az életemet a városban – mondta a 22 éves fiú. – Lehet, hogy a környéken valahová elköltöznék, de nem valószínű, hogy teljesen más helyre.”*

A fiú otthon az édesanyjával és az édesapjával növény-, például búza-, szőlő-, gyümölcs- és burgonyatermesztéssel, valamint kecske- és szarvasmarha-tenyésztéssel foglalkozik. Bár a gazdaság kicsi, a tanya ellátja élelemmel a családot és az állatokat, és még némi eladható felesleget is termel.

Andrej tanulási nehézségekkel küszködött, és mentálhigiénés problémák miatt gyakran kimaradt az iskolából. Már fiatal korától szakaszosan súlyos fejfájás, hányás és csökkentlátás gyötörte, 12 éves korában pedig depresszió kezdte kínozni.

„Az iskola nehéz volt. A tanulással is problémáim voltak, és az osztálytársaimmal is. Apróságok voltak, de engem zavartak.” 2002-ben, Andrej hetedikéves korában súlyos beteg lett, és egy évig nem ment vissza az iskolába. 15 éves korában fogyatékosként vették nyilvántartásba, és bár végül 2004-ben befejezte alapfokú tanulmányait, ezt követően igen kevés munkalehetőséget talált. Mivel egész nap otthon ült, unatkozott és elszigetelten érezte magát. *„Otthon voltam, és vártam, hogy történjen valami. Nem tudtam, mit tegyek, hova menjek, és nem volt semmi pénzem.”*

2008-ban elvégzett egy tanfolyamot, és ezzel az élete új irányt vett. A tanfolyam része volt a helyi Mozaik nevű szervezet által nyújtott három hónapos tanácsadási program. A szervezet a társadalmilag sérülékeny csoportok foglalkoztatásával és támogatásával foglalkozik, különös tekintettel a fogyatékkal élőkre. Tevékenysége négy fő területre terjed ki; ezek a mezőgazdaság, a bioélelmiszerek előállítás, az ökoturizmus és az épületfelújítás.

Teljes munkaidőben

A munkahelyi betanulási képzési program egy 2004-ben indított országos kezdeményezés, amelyet az Európai Szociális Alap révén részben az Európai Unió finanszíroz. A program olyan embereket céloz meg, akik nehezebben találnak munkát – például fogya-

„Új embereket ismertem meg, és minden nap valami újat tanulok. Emellett most már pénzügyileg is független vagyok.”

tékkal élőket, alacsony képzettségű fiatalokat és olyanokat, akik régóta munkanélküliek.

A programot követően Andrejnak teljes munkaidős állást ajánlottak. Egy kis csapatban dolgozik, amely különféle mezőgazdasági és élelmiszer-gyártási feladatokat lát el. Ez Andrej számára ideális, hiszen a segítő és barátságos környezet olyan munkaterülettel párosul, amelyet ismer, és amely iránt lelkesedik. *„Szeretek itt dolgozni, mivel szeretem a tanyasi gazdálkodást – mondta.”*

„A munka nagyon érdekes, függetlenül attól, hogy kinn a földön dolgozunk, vagy a négy fal között.” Mezőgazdasági vállalkozásról lévén szó, a munkatársak az évszaktól és a növényektől függően akkor dolgoznak, amikor arra szükség van. *„Néha heti hét napot is dolgozunk”* – teszi hozzá. Andrej számára a tanyasi gyermekkora után ez a fajta hivatás teljesen természetes. *„Nem bánom, hogy sokat kell dolgozni. A munka remek, mivel a munkatársaim egyúttal a barátaim is.”*

Szociális képességek

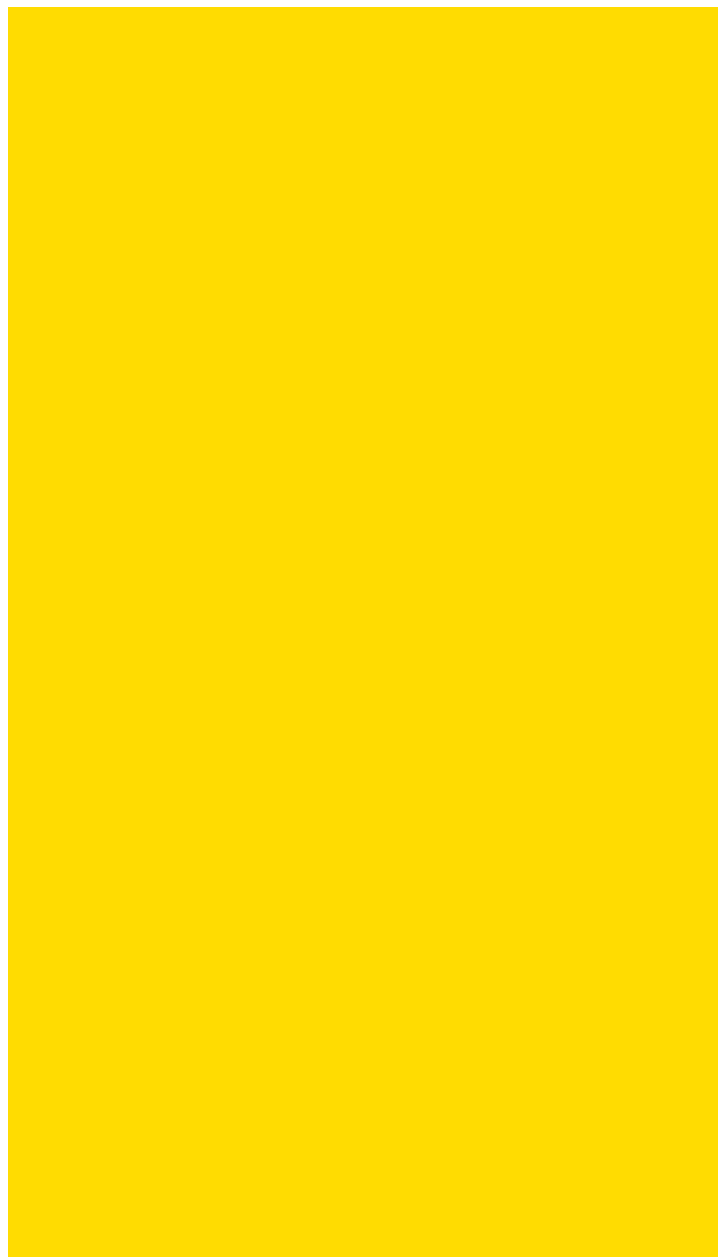
Andrej szemmel láthatóan nagyon élvezi a munkáját, az önbizalma megnőtt, és jóval önállóbbá vált. *„Új embereket ismertem meg, és minden nap valami újat tanulok – mondta. – Emellett már pénzügyileg is független vagyok.”* A rendszeres bevételnek köszönhetően saját autót vásárolhatott, így könnyebben jár-ke, és könnyebben él társasági életet.

A szülei jelentős változást vettek észre. *„Sokkal boldogabb és elevenebb. Eljár szórakozni a barátaival – azelőtt ez nem volt jellemző”* – árulta el az édesanyja.

Mateja Kaljevič, a munkák kiosztásának megszervezésével foglalkozó területi munkaügyi iroda tanácsadója szintén változást észlelt. *„Andrej teljesen megváltozott a program elvégzése után. Az elején az édesanyjával jött be az irodába, és az édesanyja beszélt helyette. Mindentől félt, és nem volt önbizalma. Most már ő az egyik leginkább magabiztos résztvevőnk.”*

Andrej az életében a munkaerőpiacra való belépés következtében végbemenő változásokról így gondolkodik: *„Most nagyon elégedett vagyok. Ez az első alkalom, hogy megszereztem, amire szük-*

ségem volt. Nincsenek nagy terveim a jövőre nézve. Ám ha minden úgy marad, ahogy most van, az nekem pont jó. Ahogy nálunk mondják: lassan járj, tovább érsz.”

Megtanulni együtt élni a fájdalommal

Otilia Marques mindössze 22 éves volt, amikor elhagyta a portugáliai Ansiãóban található otthonát, hogy kövesse a nővérét és sógorát Luxemburgba. Számos más európaihoz hasonlóan ő is a munkalehetőség és egy új élet reményében költözött másik országba.

„Először nagyon nehéz volt – emlékszik vissza. – Egy gyárban dolgoztam, viszont sosem tanultam franciául. A nyelvet munka közben kellett megtanulnom.” Heten voltak testvérek, így korábban megszokta, hogy mindig volt mellette valaki, ha segítségre volt szüksége.

Majd 1975-ben Portugáliában feleségül ment Manuel Augustóhoz. A következő évben a férje követte őt Luxemburgba, ahol most egy építőanyag-szállító cégnek dolgozik. Ugyanekkor Otilia új állást kapott takarítóként a P&T postai és telekommunikációs vállalatnál. Három évvel később megszületett a kislányuk, Alexandra is, így ígéretes jövőnek nézhetnek elébe.

Büszke a munkájára

Otilia azonban még 30-as éveinek elején felfigyelt a hátában lévő reumás fájdalomra, amely csak egyre erősebbé vált, miután porckorongsérv alakult ki nála. *„Több mint 20 éve szenvedek a munkámat megnehezítő fájdalomtól, a korral pedig egyre rosszabb lesz. Ennek ellenére próbálom a legjobb formámat adni”* – mondja szerényen. A vállalat öltözőinek és mosdóinak takarítójaként nyilvánvalóan büszke a ragyogó tükrökre és a makulátlan csempékre. Zuhanyzókat kell súrolnia, létrára kell másznia az öltözőszekrények portalanításához, vízzel teli vödörket kell cipelnie, szemeteszákokat kell ürítenie – ez kemény fizikai munka. *„Néha elég egy rossz mozdulat, és még jobban fáj – magyarázza. – Viszont senki nem fogja helyettem elvégezni a munkát, így hát túrnöm kell.”* És amikor visszajönnek a technikusok, akik saras árkokba fektettek kábeleket, elég sokat kell takarítani utánuk, különösen télen.

Ezért 2007 szeptemberében a vállalat felajánlotta Otiliának, hogy vegyen részt egy öthetes, heti két napig tartó képzési programon, amelyet az Európai Szociális Alapon keresztül az Európai Unió társfinanszírozással támogat, és amely segít majd neki a fájdalom kezelésében. A lánya, Alexandra ekkor épp véletlenül a programot szervező *Service de Santé au Travail Multisectoriel (STM)*

„Megtanultam szabályozni a mozdulataimat, így munka közben, sőt, még otthon is kevésbé fáj a hátam.”

– a különböző dolgozói szektorokban az egészségért felelős kormányhivatal) munkatársa volt, és arra biztatta édesanyját, hogy éljen a lehetőséggel.

Otilia megismerte, hogyan működik az ember háta, valamint megtanulta a sérülés kockázatait és a hát védelmét szolgáló teendőket is. Az oktatók a lábizmokat erősítő gyakorlatokat és a terhelést enyhítő lazítási technikákat mutattak be, sőt, még az általános egészséghez és erőnléthez hozzájáruló ideális étrendet is ismertették. Otilia megtanulta, hogyan kell helyesen felemelni a terheket, és hogyan mozgathatja azokat biztonságosan, elkerülve a fájdalmat. „A kurzusnak köszönhetően már tudom, hogy időnként le kell térdelnem – nem hajolhatok előre például –, és ügyelnem kell arra, hogy ne töltsöm túlságosan tele a szemeteszákokat. Megtanultam szabályozni a mozdulataimat, így munka közben, sőt, még otthon is kevésbé fáj a hátam. A képzés segített, ugyanis megtanultam belőle, hogy mire számítsak.” Még pszichológusok is voltak, akikkel a résztvevők beszélgethettek a problémáikról.

Korai kezdés

Otilia munkahelye, a Luxembourg külvárosában található telekommunikációs központ egy tágas, pázsittal és fákkal övezett területen elhelyezkedő szögletes, vöröstéglás épület. Így minden nap autóval jöhet munkába, és a vállalat területén parkolhat. „Bár nem lakom messze, sokat segít, hogy autóval járhatok, azért is, mert nagyon korán kezdem a munkát: reggel hatkor.”

Otilia mindennapjainak velejárója, hogy uralja a fájdalmat, és elviselhető szintre csökkentse azt. Visszautasította a műtétet, ugyanis megtudta, hogy csak 20% esélye van a sikernek. Inkább rendszeres masszázskelésekre jár, és évente egyszer intenzív terápián vesz részt a környékbeli fürdővárosban, Mondorf-les-Bains-ben. Igyekszik elkerülni a fájdalomcsillapítókat. „Kezelésekkel próbáljuk megállítani az ízületi gyulladás továbbterjedését, ugyanis ha ez megtörténik, akkor már nincs mit tenni” – magyarázza.

Manuellel egy fényes, rendezett házban laknak, amelyben fehér falak, polírozott fabútorok és csempézett padló található. Az ablakpárkányt piros muskátli díszíti, és itt-ott festett agyagedények és egyéb emléktárgyak idézik a portugáliai otthon hangulatát.

Otilia most elég jól érzi magát ahhoz, hogy élvezze a sétát barát-ságos hatéves labradorukkal, Bellel.

Megállás nélkül

Reméli, hogy képes lesz folytatni a munkát, amíg el nem éri a nyugdíjkorhatárt. „Meglátjuk, hogy meddig mehet ez – mondja filozofikusan. – Bátorság kell hozzá. Még mindig érzek fájdalmat, és néha kicsit lehangolt vagyok. Az időjárástól függ – ha esik, rosszabb. De az embernek meg kell próbálnia tartani magát. Nem lehet mindig panaszkodni. Meg kell tanulni együtt élni ezzel.”

Nadine Sadler, a P&T egészségügyi és szociális ügyekkel foglalkozó csoportjának munkatársa elmondta, hogy a személyzetből évente körülbelül 20-an végzik el a hátfájással kapcsolatos képzést. „Valóban működik – mondta. – Remélem, Otiliának is segít, hogy hosszabb ideig dolgozhasson.”

„Nagyon hasznos tanfolyam volt – erősíti meg Fatima Tomaz, az épületben dolgozó 14 takarítónő csoportjának vezetője. – Én magam is részt vettem rajta, és nagyon sokat tanultam.”

Otilia nappalijának falán egy bekeretezett oklevél lóg dicsőségesen, amely a képzésen elért eredményeihez gratulál, és arra bátorítja őt, hogy az órákon tanultakat a gyakorlatba is átültesse. Ez sokat elárul arról, hogy milyen fontos volt ez az élmény számára.

**Idősebb
munkavállalók**

Úton egy új karrier felé

„Életem hátralévő részében élhettem volna munkanélküli segélyből vagy nyugdíj előtti segélyből, ám ezt nem akartam – jelenti ki dacosan **Jane Grøne**. – Eltökélt célom volt, hogy szerzek egy munkát, egyedül magamért, nem pedig azért, mert a munkaügyi iroda erre kötelezett volna. Ez a saját kezdeményezésem volt. A képzés azonban kulcsfontosságú volt, hiszen ezt a munkát csak akkor láthatja el valaki, ha átment a vizsgán, és megszerezte a jogosítványt.”

Jane teljesen felszabadultnak tűnik, amikor sárga busza kormányához ül, vagy amikor a munkatársaival beszélget a dániai Jütland szeles partján található Alborg két fő busztársaságának egyikénél, a City Trafiknál. 2007 elején azonban, ötvenes évei közepén munkanélküli volt, és nem volt hivatalos képzése, amely munkához segíthette volna. Amikor a helyi újságban észrevett egy hirdetést, amelyben újonc buszsofőröket kerestek, csábította, hogy válaszoljon – szeretett vezetni, és a lehetőség érdekesnek hangzott. Ugyanakkor bizonytalan volt. Vajon képes lenne egy nagy jármű kezelésére? Elbírná-e az utasok biztonságának felelősségét? „Elsőre azt gondoltam, a korom miatt nehéz lenne” – vallotta be.

Egy héttel később Jane ugyanazzal a hirdetéssel találkozott. „Sorsszerűnek tűnt – emlékszik vissza. – Azt gondoltam: ha más képes rá, én miért ne lennék? Meg is próbálok, és meglátom, mi történik. Később bármikor visszaléphetek, ha kell.”

Így hát belevágott, és 2007 novemberében helyet kapott a helyi szakképző központ, az AMU Nordjylland (ArbejdsMarkedsUddannelser – Munka, Piac, Oktatás) által *Munkakompetencia* nevű oktatási projektben, amelyet az Európai Szociális Alapon keresztül részben az Európai Unió finanszíroz. A buszvezetői tanfolyam elméleti és gyakorlati részeket egyaránt tartalmazott, amelyekben számos különböző modul keretében foglalkoztak az egészséggel és a biztonsággal, az elsősegélynyújtással, a pénz kezelésével, az ergonómiai tényezőkkel és a fogyatékkal élő utasok segítésével.

Jane nem győzi dicsérni a képzést, amelyben részesült. „A tanárok szórakoztatóvá és érdekessé tették. Nagyon profik voltak. Még ha némely dolog, amiről tanultunk, unalmas is volt, én személy szerint egy pillanatig sem unatkoztam.”

Egy munka ígérete

Mindeközben elkezdett állás után nézni, és a City Trafik ajánlott is egyet, amit 2008 februárjában tölthetett volna be. Ám probléma adódott, mivel

„Nagyon sok önbizalmat ad, amikor átveszi az ember az oklevelet, és kap egy jó állást, jó munkatársakkal. Ilyenkor elégedett magával az ember.”

bár a képzés befejezése korábbra esett, úgy érezte, nem szerzett még elég gyakorlati tapasztalatot. *„Ideges voltam, hiszen a cég egy állást ígért nekem, és az összes új sofőr készen állt a kezdésre.”* Attól félt, hogy elveszíti a lehetőséget, a vállalat azonban állta a szavát. *„Ahogy itt Dániában mondjuk: lehet, hogy csak a két szép szemem miatt”* – nevet Jane játékosan. További két hónap vezetési oktatásban részesült, és áprilisra készen állt arra, hogy betöltse az állást.

„Nagyon boldog vagyok, hogy megszereztem a buszvezetői jogosítványomat – teszi hozzá. – Nagyon sok önbizalmat ad, amikor átveszi az ember az oklevelet, és kap egy jó állást, jó munkatársakkal. Ilyenkor elégedett magával az ember.”

„A képzésen végigvonul az üzenet, hogy az ember képes a sikerre – erősíti meg Henrik Johannesson, az AMU szállítási és logisztikai vezetője. – Sok emberrel találkozunk, akik az ötvenes éveikben járnak. Ők gyakran azért vannak itt, mert elveszítették az állásukat, és új karriert szeretnének kezdeni.”

Felelősségvállalás

Jane a Dánia északi részén található Hjørringből származik. Amikor 15 éves volt, Aalborgba költözött, ahol a szülei nyitottak egy kávézót. Rövid idővel később azonban az édesanyja meghalt, és hat gyermek közül a legidősebbként igen hamar lefoglalta, hogy három öccséről és két húgáról gondoskodjon, valamint édesapjának segítsen a kávézóban. Igen kevés ideje maradt arra, hogy a vizsgáira tanuljon, így mindenféle képzés nélkül hagyta ott az iskolát.

A húszas éveiben házasodott, és három gyermeket szült. Jane és a férje egy kis vállalkozást üzemeltetett, amely irodaberendezésekkel foglalkozott, és itt Jane recepciósként és titkárnőként dolgozott. Ám amikor a férje 1997-ben meghalt, el kellett adnia a vállalkozást, és más munka után kellett néznie. *„Már majdnem 50 éves voltam, és el kellett döntenem, hogy mit akarok csinálni. Csak kerestem és kerestem”* – emlékszik vissza. Az egészségügyben talált munkát, és elvégzett egy egyéves szakképzést, hogy megszerezze az előlépéshez szükséges képzéseket, amikor egy közúti balesetben megsérült a háta, ami lehetetlenné tette az ebben a munkakörben elkerülhetetlen emelést és nehéz fizikai munkát. Jane körülbelül egy évet töltött először betegszabadságon, majd munkanélküli segélyen, mielőtt rájött, hogy nem szeretne tovább így élni.

Jane gyermekei már felnőttek és függetlenek. Az idősebb fia Koppenhágában él, a lánya és a fiatalabb fia azonban a közelben, azt pedig különösen várja, amikor majd a kétéves unokájára, Mathiasra fog vigyázni.

Heti 37 órát dolgozik, általában hat napra elosztva, akár hajnali 4-kor kezdődő, és akár éjjel 1:30-ig tartó műszakokban. Minden reggel a központi állomáshoz megy, ahol elmondják neki, milyen útvonalon kell aznap mennie. A City Trafik központi állomása 170 sofőrt foglalkoztat, akik közül 22-en nők.

Konfliktuskezelés

A munkájának köszönhetően Jane sokkal jobban megismerte a várost. Aalborg régi városközpontjának rendezett, halvány színűre festett házakkal teli szűk utcáin nem könnyű egy ilyen nagy járművel navigálni. Jane azonban büszke arra, hogy az utasok biztonságos és kényelmes utazása érdekében egyenletesen és óvatosan vezet. *„Úgyis meg kell állni a piros lámpánál – mondja. – Akkor meg minek a nagy sietség?”* Emellett élvezzi a kapcsolatot a rendszeres utasaival, akik cserébe kimutatják hálójukat: *„Ajándékokat adnak, például csokoládét és borokat...!”*

Ugyanakkor a tömegközlekedésben dolgozók elleni erőszak állandó aggodalomra ad okot; körülbelül egy éve is két embert tartóztattak le, mert késsel támadtak buszsofőrökre. A tanfolyam témái között szerepelt a konfliktuskezelés is. Jane elmondta, hogy az eddigi legnagyobb problémája egy rendetlenkedő csoporttal akadt egy buszmegállóban. Emlékezett a tanfolyamra, így gyorsan bezárta az ajtót és továbbhajtott. A buszok most már a helyi rendőrséghez kapcsolódó riasztóval vannak felszerelve.

„Nagyon elégedett vagyok a munkámmal – foglalta össze Jane. – Elégedett vagyok a munkatársaimmal, és a főnökömmel is. Mindenkivel jól bánnak, és segítünk egymásnak. Olyan, mint egy nagy család, senkit sem hagynak magára. Itt maradok, amíg meg nem halok!” – viccelődik. Jó oka van hosszú és kielégítő pályafutásra számítani: a nyugdíjba vonulás ideje rugalmas, a sofőröknek csak az orvosi igazolásukat kell meghosszabbítaniuk öt évente. A City Trafik legidősebb buszvezetője 72 éves.

„Nagyon szeretek munkába járni, még hajnali 4-kor is – mondja. – Sose sajnálom, hogy dolgoznom kell.”

Átképzés a modern munkaerőpiacnak megfelelően

A csehországi Kromerizben élő **Milan Nedbal** számára három dolog van, ami fontos: „Család, egészség és munka” – mondja az 53 éves férfi. Amikor azonban 2006 októberében bezárt a gyár, amelyben dolgozott, azt gondolta, talán életének egyik alappilléreit veszítette el.

Milan egész felnőttkorában keményen dolgozott. Liberecben az egyetemen textilgépészetet tanult, majd 27 évig a textiliparban dolgozott, ahol az üzemi munkából a helyi gyár általános vezetőségéig küzdötte fel magát. „Végigjártam a számárlétrát – mondja. – Az üzem igazgatójaként a termelés valamennyi eleméért én voltam felelős. Én szerveztem meg a feldolgozásra kerülő nyersanyagok kezelését és előkészítését, és én irányítottam a dolgozókat is.”

A cseh textilipar az 1990-es években kezdett hanyatlani. Így végül, amikor az üzem, amelyben dolgozott, csődbe ment, igen kevés lehetőség maradt ezen a területen. „Nagyon rossz érzés volt, hogy feleslegessé váltam – mondta. – Ezen csak rontott a stressz, hogy új munka után kell nézmem.”

Azonnal elkezdett munkát keresni, ám kezdetben kevés szerencsével járt. „Több mint 140 cégnek küldtem el az önéletrajzom – folytatja. – Ám mindig ugyanazt a választ kaptam: „Köszönjük, hogy érdeklődik a cégünk iránt, ám sajnálattal értesítjük, hogy jelenleg nincs az Ön számára alkalmas munkalehetőségünk...”

Nemcsak az eddigi tapasztalataihoz kapcsolódó munkát volt nehéz találnia, hanem rá kellett jönnie arra is, hogy a korábban betöltött vezető pozíciója is akadályozó tényezővé vált. „Hátrány volt. Amikor a cégek megtudták, hogy korábban üzemigazgató voltam, nem szántak nekem alacsonyabb pozíciókat – mondta. – Attól féltek, hogy én szeretném majd az utasításokat adni.” Ennek ellenére további állásokra jelentkezett. „Úgy éreztem, nem szabad feladnom. Nagyon fontos volt ez számomra – mondta el. – Én optimista vagyok. Ez azonban egy idő után megingatja az ember önbizalmát. Már kezdtem kételkedni, hogy fogok-e valaha újra dolgozni.”

Az új technológiák naprakész ismerete

Milan rájött, hogy ahhoz, hogy a modern munkaerőpiacon állást találjon, valószínűleg naprakészebbé kell tennie a készségeit. 2007 januárjában beiratkozott a helyi munkaügyi iroda által ajánlott átképzési tanfolyamra. A projektet a nonprofit Knihov-

„A képzés igazán praktikus volt, és a számítógépes képességeim sokat javultak...”

na Kromerizska könyvtár készítette elő és szervezte meg, és az Európai Szociális Alapon keresztül az Európai Unió társfinanszírozással támogatta. A tanfolyam elsősorban számítógépes és informatikai képzésből állt. A résztvevők elsajátíthatták a hardverek és szoftverek használatát, a keresést az interneten, a különböző számítógépes dokumentumok létrehozásának és előkészítésének módját; továbbá a kommunikációs készségeket fejlesztő és környezetvédelmi képzésben is részesültek.

„A kurzus előtt igen korlátozott ismereteim voltak a számítógépek használatáról – mondta. – Csak az előző pályafutásom végén kezdtem el használni őket. A képzés viszont igazán praktikus volt, és a számítógépes képességeim sokat javultak.”

A tanfolyam emellett segített más, az álláskeresés szempontjából létfontosságú képességek csiszolásában, például a jelentkezések és önéletrajzok írásában, az állásinterjúkra való megfelelő öltözködésben és az emberekkel való kommunikációban is. *„És ami mindennél fontosabb: segített, hogy önbizalmat szerezzek. Az emberekkel kapcsolatos képességeimben is jelentős változást vettem észre”* – tette hozzá Milan.

2007 tavaszán az erőfeszítései meghozták gyümölcsüket, álláskeresése véget ért, amikor egy helyi gyártóüzemben kapott állást. Újjonnan szerzett képességei létfontosságúak voltak. *„A munkához magas szintű számítógépes ismeretek voltak szükségesek. A vállalat pedig nem félt idősebb munkaerőt alkalmazni.”* A cég, a Chropyňská Strojírna olyan robotkarokra szakosodott, amelyek az autógyártásban a hegesztést végzik, továbbá más termékeket is gyárt, például öntőformákat műanyagpréselő gépekhez, amelyek többek között autólökhárítók készítésére szolgálnak.

Kommunikációs képességek

Milan a kooperációs részlegen dolgozik. *„Az én munkám az, hogy biztosítsam az ellátási lánc különböző elemeinek gyártását az alvállalkozóknál – mondja. – Nincs arra kapacitásunk, hogy mindent magunk csináljunk.”* A termelésben szerzett bőséges tapasztalata mellett a számítógépes ismeretek létfontosságúak új állásában. A feladatai közé tartozik a vizsgálatok elvégzése és a beszállítók kiválasztása, a rendelések előkészítése, a technikai specifikációk dokumentálása, valamint a különböző alkatrészek szállításához

szükséges logisztikai feladatok végrehajtása. Ehhez projektvezetősi, illetve tervezőszoftvereket használ. *„A kommunikációt és a koordinációt mind a számítógép végzi. Számítógépes ismeretek nélkül gondban lennék.*

„Ez teljesen más, mint az előző szerepköröm. Azelőtt mindig a vállalaton belül dolgoztam. Most más, külső cégekkel kell tartanom a kapcsolatot, és a teljes ellátási lánc megszervezése az én feladatom” – teszi hozzá.

Az, hogy ismét állása van, nagy változást jelent az életminősége szempontjából. *„Sokkal nagyobb biztonságban érzem magam most. Nem gondolok annyit a jövőre, elégedett vagyok azzal, amit jelenleg csinálok”* – állítja. Szeret kertészkedni, és szívesen tölt időt a családjával. *„Ugyanakkor nincs túl sok szabadidőm – ismeri be. – Sokat dolgozom.”* Ami pedig egy olyan embernek, aki olyannyira becsüli a munkát, mint Milan, jó dolog.

A tapasztalat igazi értéke

„Van egy olyan érzése az embernek, hogy ha idősebb lesz, a munkáltató már nem tart igényt rá. Megvannak a képességeink, viszont túl öregek és túl drágák vagyunk.”

Ha az 55 éves **Roswitha Kerbel** hangjában némi keserűséget fedezünk fel, az könnyen érthető. Egy kiválóan képzett nő számára, aki az élete nagy részét intenzív karrierépítéssel töltötte a könyvkiadás területén, és továbbra is dolgozni szeretne, igen frusztráló hirtelen megtapasztalni a munkanélküliséget. Az ötvenes évei elején négy évet töltött álláskeresőssel Bécsben, ám nem kapott megfelelő ajánlatot. „Sok visszautasításban volt részem – emlékszik vissza. – Nagyon elkedvetlenedtem. Ilyenkor öregnek és értéktelennek érzi magát az ember.”

Végül a munkaügyi központ azt javasolta, hogy vegye fel a kapcsolatot az Európai Szociális Alap keretében az Európai Unió által támogatott *Initiative 50* program munkatársaival. A program célja az idősebb dolgozók és az ő képességeiket is értékelő munkaadók közötti kapcsolatteremtés. 2008 januárjában megkérték, hogy küldje el az önéletrajzát a népszerű bécsi jótékonyági szervezet, a *Licht ins Dunkel* (Fény a sötétségben) számára, akik az osztrák TV-vel és hírességekkel együttműködve gyűjtenek pénzt a rászoruló családoknak. A szervezet behívta őt interjúra, és Roswitha egy órán belül kapott egy állásajánlatot.

Elkötelezettség a könyvek iránt

Roswitha az ausztriai Grazban született, ám hatévesen a németországi Stuttgartba került; ott nőtt fel, és ott tanult. Könyvtárosként végzett, majd gazdasági és információtechnológiai képesítést is szerzett, és végül a könyvkiadásban helyezkedett el.

„A pályafutásom során mindig egy dologra összpontosítottam. Imádom a könyveket – magyarázza, miközben a nappalija falát a padlótól a mennyezetig beborító kötetekre mutat. – Több nagy kiadóvállalatnál is vezető marketingpozíciót töltöttem be. Heti 60–70 órát dolgoztam, és nagyon sokat utaztam; könyvvásárokat és -megjelenéseket szerveztem. Nagyon kemény munka volt.”

Miután az első házassága válással végződött, 1993-ban visszaköltözött Ausztriába, ahol találkozott a második férjével, Michael Estlrel. Roswitha úgy érezte, hogy az életében eljött a változás

„Nagyon szeretek dolgozni, és örülök, hogy megkeresem azt, amire szükségem van, ugyanis szeretem a pénzügyi függetlenséget.”

ideje. *„Az első házasságom azért ment tönkre, mert olyan elfoglalt voltam a munkámmal – emlékszik vissza. – Túl sokat voltam távol az otthonomtól, és ez túlságosan kimerítő volt. Nem akartam, hogy ez megismétlődjön.”*

Ház vidéken

Roswitha és Michael 2000-ben házasodtak össze. Königstettenben vásároltak házat, az osztrák fővároson kívül található gyönyörű Bécsi-erdőben. A teraszon reggeliznek, ahol a kertjük felett hullámszó dombokra és élénksárga repcemezőkre nyílik kilátás. Michael számítógép-programozóként otthon dolgozik, a pár két hatalmas kutyája, Benny és Teddy, valamint Mimi és Pepper, a macskák társaságában.

Ebben az időben Roswithának további rugalmasságra volt szüksége: gondoskodnia kellett idősödő édesapjáról – két-háromhetente visszautazott Stuttgartba, ahol a szülei maradtak –, és az anyósáról is Bécsben. Feladta a könyvkiadói állását, és új irányt keresett a pályafutásának. Úgy tűnt, a válasz a kertben rejlik: *„Mindig szerettem kertészkedni, ám fogalmam sem volt a növényekről”* – mondta. Elvégzett egy egyéves tájkertészeti tanfolyamot, majd munkát kapott a Bécsi-erdei nemzeti parkban. Az ő feladata volt, hogy rendezvényeket és kirándulásokat szervezzen a látogatócsoportoknak, és ő felelt a számlavezetésért és az adminisztrációért is, ám az állás nem volt tartós. *„Szerettem volna egy állandó munkát, de túl öreg voltam.”*

Roswitha elmondása szerint körülbelül 10 éve ismerte fel a kora miatti hátrányos megkülönböztetés problémáját. Szerinte a probléma forrása a magasabb összegű társadalombiztosítási járulékok, amit a munkáltatóknak az idősebb munkatársak után kell fizetniük. *„Nagy a nyomás, ugyanis nincs túl sok munkalehetőség, ezért a vállalatok az olcsóbb munkaerőnek kínálják munkát”* – érvel.

Pénzügyi függetlenség

Az Initiative 50 azonban friss lendületet adott Roswithának. 2008 februárja óta teljes munkaidőben dolgozik a *Licht ins Dunkel*-nél. A program fizeti a résztvevők első három havi fizetését, így a munkaadóknak még vonzóbbá teszi a dolgozók alkalmazását.

Roswitha elismeri, hogy az irodai adminisztráció nem álmai munkája, és lehetne érdekesebb. *„Az én koromban azonban már nem vágyom túl sok felelősségre – magyarázza. – Lazábban akarom élni az életem. Nehéz helyzetben vagyok, és értékelem a lehetőséget, hogy újra dolgozhatok. Nem vagyok az a tipikus háziasszony. Nagyon szeretek dolgozni, szívesen töltök időt a munkatársaimmal. Emellett örülök, hogy megkeresem azt, amire szükségem van, ugyanis szeretem a pénzügyi függetlenséget.”*

„Az Initiative 50 egy nagyon jó program, hiszen segít az idősebbeknek megfelelő munkát találni, ami nem könnyű. Így már jut időm a kertre, a férjemre és a kutyáimra. Nem akarom azt a stresszt, amiben korábban részem volt. A projekt segített ezt megvalósítani.”

A társadalmi szolidaritás új reményt ad

Tsvetan Ivanov életfilozófiája igen világos: „Egymás segítségével mindannyian erősebbé válunk – állítja. – Nem értem azokat, akik csak magukkal törődnek.”

Tsvetan 25 évig a helyi műtrágyagyárban dolgozott az északnyugat-bulgáriai Vratsában, ahol a 2000-es korai nyugdíjazása előtt a biztonsági eljárások felügyeletéért volt felelős. Hamar úgy döntött, hogy szeretne valamit aktívan tenni, amivel segíthet a közösségben élő embereknek. Vratsa festői város, amely a sziklamászáshoz kiváló látványos szirtjeiről és barlangjairól ismert. Azonban számos család költözik el innen, hogy munkát találjon, és az idősebb szülők és a hátrányos helyzetű rokonok időnként viszonylag elszigetelten maradnak itt.

Tsvetan 2008-ban hallott a *Most* (Híd) nevű helyi civil szervezet által működtetett Szociális munkával a tisztességes életért elnevezésű projektről, amelyet az Európai Szociális Alapon keresztül az Európai Unió támogat. A projekt keretében nyugdíjas és munkanélküli embereket foglalkoztatnak szociális segítőként, akik napi támogatást nyújtanak 40 olyan embernek, akik otthon laknak, viszont nem képesek gondoskodni magukról, és hosszú távú segítséget igényelnek.

Az elsősegélynyújtással, tanácsadási képességekkel és a vészhelyzetek elhárításával foglalkozó rövid képzési időszakot követően Tsvetannak szerződést ajánlottak, és rábízották két kliens ellátását; az egyik a 87 éves Nicola Kotsev, a másik pedig Emil Ginev, egy volt építész, akinek egy autóbalesetet követően amputálni kellett a lábát. Tsvetan mindennap meglátogatja őket, segít nekik tisztán tartani a lakást, és bevásárol. Szükség lehet a segítségére, amikor meglátogatják az orvost, vagy a rendszeres adminisztratív teendők, például a közműszámlák befizetésekor. Ebédidőben elhozza az ételüket a szociális központ étkezdéjéből. Az étkezde napi 200–300 adag ételt készít a szociális segélyen élők számára. Tsvetan néha segít Nicolának kiszállni a kerekesszékből, néha pedig csak mellette ül, hogy ne legyen egyedül.

Tanulási szenvedély

Erős személyes kötődés alakult ki közte és a rábízottak között. „Nicola tele van élettel, és semmi sem kerüli el a figyelmét. Sokkal jobban érzi magát, ha beszélgetek vele – mondja Tsvetan. – Szélütése volt,

„Ebben a programban reményt adok embereknek. Látom rajtuk, hogy hajlandóak élni az életüket, és nem adják fel!”

ezért gyógyszerekre van szüksége. Am megőrizte minden érzékét, és nem adja fel. Ennek a munkának a legérdekesebb aspektusa az, hogy lelki betekintést nyújt abba, hogy az emberek hogyan birkóznak meg a nehézségekkel. Szeretem azt, hogy folyamatosan tanulok, és minél többet tanulok, annál többet tehetek az emberekért. Az ember megérti, hogy mások hogyan viszonyulnak a különböző problémákhoz, például az öregedéshez vagy a halálhoz.” Tsvetan korábban egy másik projekthez jelentkezett szociális segítőként, amit a bolgár államon keresztül az ENSZ finanszírozott, és amely a vratsa-i régióban 210 emberre terjedt ki.

Tsvetan mindig szabadgondolkodó volt, és rengeteg dolog érdekelt. Végzett vegyészként az egyetem után 15 évet töltött az építőiparban, valamint ikonok és falfestmények restaurálásában segédkezett a híres Cherepish-kolostorban, Vratsától nem messze. Egy időben a bűvös kocka megszállottja volt – még mindig van néhány kocka a polcán, a legnehezebb változatok közül. Amikor felfedezte magának az internetet, az szintén szenvedélyévé vált.

„Kényszerítenem kellett magam, hogy kimozduljak” – ismeri be. 2007-ben megjelent az első könyve, A természet tetralektikája, amely saját filozófiai elméletét fejt ki.

A könyv tükrözi a természeti világ valamennyi részlete iránti érdeklődését. Amikor a számítógépen dolgozik, az utcáról megmentett hat macskájából egy-kettő az ölébe kuporodik vagy a vállára csimpaszkodik. „Ha jól bánsz az állatokkal, bízni fognak benned – pont, mint az emberek” – magyarázza. Szerény nappalijának és egyben hálószobájának ablaka növényekkel van tele. Körülbelül 6000 kötetes, számos témával foglalkozó személyes könyvtára teljesen elfoglalja az apró lakást. „Mindet olvastam” – mondja büszkén Tsvetan, aki egy helyi filozófiai társaság tagja, és körülbelül 150 cikket jelentetett meg eddig.

Közös vonzalom

A hetvenhét éves Velika Mamkova A tisztességes életért program egy másik kedvezményezettje. Nem hagyhatja el a házat, és mankóval jár, ugyanis műtéte volt, a törött lába miatt. A két fia már családos ember, akik elköltöztek otthonról – az egyik Olaszországban dolgozik. „A segítség nagyon sokat jelent. Vannak olyan dolgok, amiket nem tudok megcsinálni, viszont nem boldogulnék nélkülik – mondja. – Ha

probléma adódik, tudom, hogy éjjel-nappal bármikor telefonálhatok.” Az emberi társaság is nagyon fontos számára – hogy mindennap beszélgethet valakivel –, és szoros kapcsolatot alakított ki a gondozójával, Maryika Mitovával.

A vonzalom kölcsönös. „Olyan, mintha az anyám lenne” – ismeri be Maryika, aki szintén A tisztességes életért projekt alkalmazottja. A szociális segítő napi hat órát dolgoznak, és a projekt költségvetéséből kapják a fizetésüket. Am mivel maga is nyugdíjas, Tsvetannak nem kell adót fizetnie, és ingyenes orvosi ellátásra jogosult, így a projekt számára is megtakarítást jelent. A tíz szociális segítő feladata, hogy támogassa a helyi önkormányzat által teljes munkaidőben foglalkoztatott tíz szociális munkást.

Tsvetan szerződése egyéves időtartamra szól – a projekt idejére. Reméli, hogy meghosszabbítható, ugyanis örömmel folytatná a munkát. „Ebben a programban reményt adok embereknek. Látom rajtuk, hogy hajlandóak élni az életüket, és nem adják fel. A program számomra is plusz keresetet jelent, így tisztességes életet élhetek, és cserébe másoknak is segíthetek a tisztességes életben. Mióta elkezdtem beszélgetni Nicolával, bizakodóbb lett, és újra megpróbált járni. Ez felvidította. Így míg nekem is hasznomra vált a program, én pedig számára voltam hasznos.”

Új készségek és a közösség érzése

Aldona Mikalauskienė egy Vilnius melletti kis faluban született az 1930-as években, így első kézből tapasztalhatott meg néhányat Európa legnagyobb fellángolásából, a II. világháború embertelenségeitől kezdve a szovjet uralom viszályain keresztül az apró litván nemzet későbbi függetlenségéig. Mindezek alatt megőrizte határozott személyiségét és a honfitársaival szembeni kötelességtudatát.

„Manapság számos új szabadság birtokosai vagyunk – mondja. – Szabadon indíthatunk vállalkozásokat és fejleszthetjük magunkat, szabadon kritizálhatjuk a kormányt, ugyanakkor kötelességünk, hogy szabadságunkkal és tehetségünkkel segítsük egymást. Mindannyian egy ember, egy társadalom vagyunk.”

Szerény kezdetek

Aldona egy földműves lánya, a távoli Ukmergė-ből származik. Iskolába járt, megházasodott, és megözvegyült, majd ismét elkezdett tanulni, így kitűnt az egyetemen, mint idősebb diák. Most szakképzett könyvelő, és a saját könyvelőcégét vezeti a litván fővárosban, fiatalokat képez és foglalkoztat, és számos ügyfélnek nyújt segítséget a boldoguláshoz a nehéz gazdasági időszakban. *„Pályafutásom nagy részében feltörekvő szakemberekkel dolgoztam – meséli. – Gyakornokokkal foglalkozom, és számos sikeres könyvelőt tanítottam be.”*

Számos különböző ügyféllel foglalkozik, a kínai éttermektől és autószerelőktől a nő- és gyermekszervezetekig, a nagyvállalatoktól a kisüzemekig. *„Élvezem a munkámat, és különösen elégedett vagyok azzal, hogy a csapatom képes másoknak segíteni a boldogulásban, legyen szó kisvállalkozásokról, szolgáltatókról, vagy azokról a nagyvállalatokról, amelyek a gazdaságunkat pénzzel látják el. – mondja. – És miért állnék meg pont most? Dolgozom már egy ideje, de aktív életet élek, és úgy gondolom, van még a tarsolyomban.”*

Továbbra is jó formában

„A könyvelői szakma lényege mindig a számokban rejlik – magyarázza Aldona –, ez pedig speciális tudást és megfelelő eszközöket kíván.”

„A könyvelői szakma lényege mindig a számokban rejlik, ez pedig speciális tudást és megfelelő eszközöket kíván.”

Az Európai Unió által az Európai Szociális Alap révén támogatott, és az LPS Bociai nyugdíjascsoport által szervezett egyedi, idősebbeknek szánt informatikai képzési programnak köszönhetően Aldona vállalkozásában megfelelőbben hasznosítja a modern információs technológiákat, fejlesztette képességeit, és megismerkedett a legújabb számítógépes eszközökkel, programokkal és hálózati szolgáltatásokkal.

„A napom jó részét ügyintézéssel töltöm – mondja –, találkozom az ügyfelekkel, dokumentumokat és bemutatókat szerzek be és kézbesítek, és a cég szolgáltatásait értékesítem a leendő ügyfelek körében.” Ezután visszatér az irodába, ahol elrendezi és elemzi az eredményeket és a számokat.

„Kezdetben azokat a régmódi összeadógépeket használtuk, tudja, amelyiken egy nagy kar van, amit ha meghúz, csilingel. Úgy gondoltuk, hogy ezek igen hasznosak. Hihetetlen, hogy megváltoztak a dolgok! Annyi új eszköz és technológia van, amelyek rendkívül hasznosak lehetnek a könyvelői szakmában.”

„A számítógépes tanfolyamnak köszönhetően új képességeket szereztem, és hatékonyabban végzem a munkámat – mondja. – A kurzus nagyon sokat segített.”

Ismét munkában

Az 1949-es születésű *George Mifsud* élete során tanúja volt egy-két változásnak. Máltán született, fiatalként hegesztőnek és asztalosnak tanult, de más készségeket is elsajátított, így jól indult a munka világában. Később kitanulta a preparátor mesterséget is, ezt 20 évig aktívan űzte.

A vadászat és a zene iránt egy életre elkötelezett George-ot változatos érdeklődési köre állandó mozgásban tartotta, így fel-alá utazott a szigeten. Sohasem ment azonban túl messzire, otthonán, Máltán kívül csak Olaszországban és a távoli Svájcban járt. *„Ez egy kis ország, ám rengeteg a lehetőség. Mi, máltaiak nem szeretünk messzire menni. Itt mindenütt jelen van a történelem. Szívesen gondoskodunk a szigeteinkről, és igyekszünk megőrizni azok szépségét”* – fejt ki.

George pedig pontosan ezt teszi új, tereprendezői állásában. *„Sokféle különböző munkát kipróbáltam – folytatja. – Ezelőtt egy büfét üzemeltettem a turistáknak. Ezzel foglalkoztam 11 évig. Aztán amikor bezártunk, nem is tudom... fáradt voltam. El kellett foglalom magam valamivel. Munkanélküli lettem.”*

Frissítő kurzusok

George látott egy riportot a televízióban az Európai Unió munkanélkülieknek szánt alapjáról, telefonált néhányat, és jelentkezett a *Képzési és Munkahelyi Elhelyezési Terv* (Training and Employment Exposure Scheme; TEES) programjára. Az EU által az Európai Szociális Alapon keresztül támogatott TEES azoknak a 40 év fölötti embereknek nyújt segítséget, akik ismét dolgozni akarnak.

„Fiatallabb koromban hegesztéssel és villamossági munkákkal foglalkoztam – meséli –, amit mindig is élveztem, ám a képességeim eléggé berozsdásodtak. A TEES program keretében beiratkoztam néhány ingyenes frissítő kurzusra. Elvégeztem a vízvezeték-szerelő, az asztalos, a hegesztő és a villanyszerelő kurzust. Remekül szóra-koztam, és sok jó embert ismertem meg. Hat teljes hónapig tartottak a tanfolyamok.”

Régi képességeinek leporolása után George kapcsolatba került egy Máltán dolgozó tereprendezői társasággal, és most már ismét teljes munkaidőben dolgozik. Egy olyan csapat tagja,

„A szabad levegőn dolgozom, a munkám pedig elégedettséggel tölt el. Az ország egyik végéből a másikba utazunk.”

amely a máltai vidéket járva a közlekedési infrastruktúra, például az autópályák középsávjainak karbantartásával és javításával, közvilágítási- és csatornarendszerek létesítésével, illetve az általános tisztaság és rend fenntartásával foglalkozik.

„A szabad levegőn dolgozom, a munkám pedig elégedettséggel tölt el. Az ország egyik végéből a másikba utazunk” – dicsekszik, tudja azonban, hogy az EU-tagország összesen mindössze szerény 316 négyzetkilométeres területet foglal el a szárazföldön.

Esténként George a helyi country-rockzenekarban gitározik – egy újabb szenvedély, amelynek fiatalkora óta hódol. Az emberek felismerik az utcán és az elegáns szállodák előcsarnokaiban; ugyanis George már-már egy helyi intézménynek számít, aki kis baráti segítséggel megmutatta, hogy az ember idősebb korában is képes letenni valamit az asztalra.

„A program lehetőséget adott számomra, hogy valami újat csináljak – mondja. – Úgy érzem, újrakezdekhetek mindent, ismét játékban vagyok.”

Vállalkozói szellem

A képzési folyamatokkal a légpárnás járművek is előrébb jutnak

„Azt hittem, ha elindítom a légpárnás hajóutakat kínáló vállalkozásomat, majd tolongani fognak a látogatók, de kiderült, hogy ez nem így van. A tanácsadó program szerencsére biztosította számomra a szükséges támogatást, ugyanis marketinget tanulhattam, anélkül pedig a cég nem is létezne.”

Peeter Tarmet Sakuban él, az észti főváros, Tallinn közelében található friss vidéki tájon, és jelenleg az ország egyetlen szabadidős légpárnás hajóutakkal foglalkozó vállalkozását üzemelteti. 2007-ben úgy döntött, hogy nem szeretné tovább bútorok készítésével tölteni az életét, amit már nyolc éve űzött, az egyetem befejezése óta. *„Valami újjal szerettem volna foglalkozni. Azelőtt mindig egyedül dolgoztam egy poros szobában. Nem láttam túl gyakran a napfényt, és egy kis friss levegőre volt szükségem – magyarázza. – Ha az ember egyedül van, minden a saját felelőssége, és ha beteg, teljesen leáll az üzlet.”*

Peeternek akkor jutott eszébe a nagy ötlet, amikor a TV-ben a Discovery Channelt nézte. *„Kis légpárnás hajókról szólt a műsor, amelyek szárazföldön és vízen is képesek utazni. Arra gondoltam, ilyen még nincsen Észtországban. Valami újat akartam csinálni.”*

Bátor lépés volt. Peeternek és a feleségének, Birgitnek két fiatal gyermeke van: a 12 éves Ken és a 10 éves Kendra. A légpárnás hajók egyenként 16 000 euróba kerültek, ezért a vásárláshoz kölcsönt kellett felvenniük. *„Egészen addig csak beszélgettünk a dologról, nem kockáztattunk semmit. A fordulópont akkor jött el, amikor elmentünk aláírni a szerződést a kölcsönről. Döntést kellett hoznunk, és nem volt visszaút.”* Peeter és üzlettársa, Kalmer Kallasmaa három kisméretű hajót vásárolt, és pár hónapon belül beindították a vállalkozást, amely egyaránt összpontosított a turistákra és a helyiekre.

Kérdések és válaszok

Ám nem ment minden zökkenőmentesen. *„Az emberek nem tudtak rólunk – magyarázza Peeter. – Az új dolgokkal időre van szükség.”* Azt tapasztalta, hogy nem érkezik annyi ügyfél, amennyire számított. *„Azon gondolkodtunk, mit csinálhatunk rosszul? Miért nem működik a dolog? Sok volt a kérdés.”*

„Talán felfedeztem egy új oldalamat, amelyik szeret beszélni. Egyre jobb bemutatókat tartok.”

A válaszokért Peeter az Enterprise Estonia Tanácsadási programjához fordult, amelyet az Európai Szociális Alapon keresztül az Európai Unió támogat. Először a vállalatirányításról, a pénzügyi vezetésről és a marketingről szeretett volna tájékozódni. Ám a potenciális segítőkkel való találkozás meggyőzte, hogy a siker kulcsa a marketing. *„Mi értelme jobb vezetőnek és pénzügyi szakembernek lenni, ha a cég nem képes az értékesítésre?”* – érvel.

Választott tanácsadója, Kadi Elmeste marketingszakember Pärnuból, aki megmutatta neki, hogyan tartson bemutatókat, és hogyan válassza ki a megfelelő eszközöket a nyilvánosság felé való megjelenéshez. *„Mindenki hirdetési lehetőséget kínál a vállalatnak, ami viszont nem olcsó, és ha nem működik, csak kidobott pénz”* – magyarázza. Peeter hamar megállapodott Észtország legnagyobb utazási irodájával, az Estravellel.

„Nagyon hasznos volt számomra ez az oktatás, hiszen amikor bútorokat készítettem, nem volt szükségem értékesítéssel vagy marketinggel kapcsolatos ismeretekre. Több vevőm volt, mint amennyire szükségem volt.” Peeter valóban úgy érzi, hogy megtalálta a hivatását: ügyfelekkel találkozik, bemutatókat tart, az új vállalkozását népszerűsíti. *„Már nem egyedül dolgozom – mondja elégedetten. – Ez újdonság számomra. Nagyon szeretem ezt a munkát. Emberekkel találkozom, és szót értek velük. Talán felfedeztem egy új oldalamat, amelyik szeret beszélni. Egyre jobb bemutatókat tartok.”*

Terjeszkedési elképzelések

A partnerek egy webhely indítását tervezik, hogy más országokból is látogatókat csábítsanak, és idővel hat nyelven is szeretnének szolgáltatásokat nyújtani: észtül, angolul, franciául, németül, oroszul és finnül. Jelenleg a látogatók körülbelül 25–35%-a Észtországon kívülről érkezik.

„Nagy terveink vannak a jövőre nézve” – jelenti be. A következő lépés egy szaunával és étkezdével felszerelt speciális busz kialakítása lesz. A telephelyen jelenleg íjászkodásra szolgáló létesítmények mellett egy előadóterem található. A cél az, hogy egy olyan teljes körű kiszolgálást nyújtó helyet alakítsunk ki, ahová a látogatók betérhetnek a melegre lazítani, szaunázhatnak, ihatnak és ehetnek, és ahonnan akár könnyedén haza is juthatnak.

„Javítani szeretnénk a szolgáltatásaink minőségén, és szeretnénk, ha a vendégeink jól éreznék magukat, hiszen ha jól érzik magukat, vissza fognak jönni” – magyarázza Peeter. Reméli, hogy idővel egy állandó telephelyet alakíthat ki, amely konferencia- és vendéglátási szolgáltatásokat, valamint szabadidős és szórakozási lehetőségeket kínál. *„A tanácsadási programon szerzett speciális ismeretek nélkül valószínűleg most nem itt tartanék”* – mondja elgondolkodva.

Zöldenergia-termelés

A Chichestertől nem messze, Anglia déli partján fekvő Lagness 17. századi kápolnájából hullámozó dombokra, tágas legelőkre és messzi tájakra nyílik kilátás. Az épületben jelenleg négy kényelmes kétszemélyes hálószoba található, amelyekhez külön fürdőszoba tartozik. *Sandra Barnes-Keywood* és a férje, Charles nagy odaadással állították helyre a korábbi romos épületet, amely a nyolc évvel ezelőtt alapított panziócég központjává vált.

Akkoriban még fogalmuk sem volt arról, hogy az Európai Unió által az Európai Szociális Alap keretében támogatott képzési program ad majd lendületet Sandrának, hogy a „zöld turizmus” díjnyertes úttörőjévé és a környezetbarát üzleti eljárások népszerűsítésének központi alakjává váljon.

Sandra London nyugati részén született. Ennek ellenére mindig vonzotta a vidéki élet, és régi vágya volt, hogy Chichesterbe költözzön. West Sussex ezen része kiemelkedő természeti szépségeiről híres. A vadmadaraknak otthont adó közeli Pagham-öböl szeles folyótorkolata és South Downs dombjai a túrázók és a természetbarátok kedvelt célpontjai.

A szállodai vendéglátásból és szállodavezetésből szakmai képesítéssel (Higher National Diploma – HND) rendelkező Sandra vásárolt egy felújításra szoruló pubot, és étteremmé alakította át. Amikor azonban 16 évvel ezelőtt megszületett a lányuk, Jasmine, a hosszú munkaidő és a gyermeknevelés nem fértek meg egymás mellett, ezért eladták az éttermet. *„Jasmine körülbelül nyolcéves volt, amikor úgy döntöttem, hogy mindenképpen szeretnék visszatérni a vendéglátóiparba”* – emlékszik vissza Sandra. A panzió rugalmas megoldásnak tűnt.

A mondanivaló

Szakképzett vendéglősként kételkedett a további képzés értékét illetően. Ám később Nagy-Britanniában száj- és körömfájásfertőzés tört ki a szarvasmarhák körében, és számos vidéki vállalkozásnak küzdenie kellett a fennmaradásért. Az ESZA támogatásával a Tourism South East elindította a Rural Welcome (Üdvözlő a vidék) programot, amelyre Sandra 2004-ben jelentkezett. *„Nagyon meglepődtem – vallja be. – Rájöttem, hogy az életben sosincs vége a tanulásnak.”* A program során rájött, hogy bár már azelőtt is környezetbarát módon működtette a panziót,

„A képzés megváltoztatta a karrieremet. Nem foglalkoztam a múlttal. Most már rendelkezem a céljaimhoz szükséges eszközökkel, és magabiztosnak érzem magam.”

a vendégeihez nem jutott el az üzenet, ezért nagyon sokat jelentene, hogy a „zöld gondolatok” megfelelő hangsúlyhoz jussanak. „Mondanivalóm volt, amit azonban senki nem hallott” – fogalmaz.

A kurzus megadta Sandrának a szükséges lendületet. Jasmine születésekor igen beteg lett, magas vérnyomás kínozta, és érzéstelenítő nélkül hajtottak végre rajta császármetszést. Ezután három hónapot töltött kórházban poszttraumás stresszbetegséggel, és nagyon sokat hízott. Ezért kihívást jelentett, hogy visszatérjen egy vállalkozás vezetéséhez. „Anyaként az ember elveszíti az önbizalmát – magyarázza. Ám a képzés megváltoztatta a karrieremet. Nem foglalkoztam a múlttal. Most már rendelkezem a céljaimhoz szükséges eszközökkel, és magabiztosnak érzem magam. Már nem az a kis háziasszony vagyok, aki feladta a munkáját. A program segített, hogy az életem visszatérjen a régi kerékvágásba.”

„Teljes mértékben részei vagyunk a természetnek – folytatja Sandra. – Szerintünk a zöld turizmus filozófia, nem pedig termék.” Sandra saját maga termeszt a gyümölcsöket, amiket a vendégek szobájába rak, és amelyekből lekvárt készít a reggelihez. Biotermékeket vásárol a helyi termékek boltjában, és saját, természetes tisztítószereket készít. A vendégeket arra ösztönzi, hogy takarékoskodjanak az árammal és a vízzel, így 43%-kal kevesebbet kell tisztítani a törölközőket. A „szürke” szennyvizet a kertben teljes mértékben újrahasznosítja. A vizet napelempanelek melegítik, a napfényt pedig „fénycsövek” vezetik az ablak nélküli fürdőszobákba.

Sandra emellett próbál „visszaadni valamit” a helyi közösségnek az alulteljesítő 16 évesek oktatásával és a helyi egyetemi diákok korrepetálásával. Az általa létrehozott ökoturizmus-megtérülési programnak (Green Tourism Payback Scheme) köszönhetően jutott pénz a Pagham-öböl kerékpártárolóira és a madárfigyelők leshelyeinek rendbetételére. Charles kovácmesterségét jelenleg környezetvédelmi ellenőrzéssel ötvözi – kovácsoltvas bútorokat és rögzítőelemeket készít, és az ország szállodáit vizsgálja.

Független tanúsítvány

Sandra munkája széles körű elismerést nyert. Az Old Chapel Forge arany minősítést kapott a Green Tourism Business Scheme-től, az Egyesült Királyság fenntartható turizmussal foglalkozó elsőszámú tanúsítási programjától. „Ez hitelességet adott számomra, ugyanis egy

független szervezet értékelt a munkám. Kiemelt szerepem lett a brit üzleti életben, és most másoknak segítek az akkreditációban. Rájöttem azonban, hogy a tanácsadás már idejétmúlt, ezért saját képzési programot alakítottam ki.” Már saját cége, a Green Training Company (<http://www.thegreentrainingcompany.co.uk/>) segíti a térség társaságait és a turisztikai szervezeteket Nagy-Britanniában. Sok más díj mellett Sandra és Charles 2006-ban a kápolna környezetbarát felújításáért elnyerte a Green Apple építészeti díjat, 2007-ben az Arun az év vállalatának választotta őket, 2007–2008-ban pedig a fenntartható vállalkozásoknak járó Sussex Sustainable Business díjat érdemelték ki.

Sandra már a képzések lelkes szószólója, és további kurzusokra jelentkezett. A hálózatépítés csak egy az előnyök közül. „A panzió üzemeltetése elszigeteltté tesz – mutat rá. – Ezért jó járni az országot és beszélgetni másokkal. Az ember jó ötletekhez jut.” A tavalyi évben az Old Chapel Forge 89%-os foglaltsági szintet ért el, szemben a régióban jellemző 54%-os átlaggal.

„Hosszú utat tettem meg. Amikor belevágtam a zöld turizmusba, a legtöbben kétkedéssel fogadták az ötletet. Attól féltek, hogy reggelire csak müzlit kapnak!” – mondja nevetve, és hozzáteszi, hogy a piackutatások szerint a látogatók valójában magasabb színvonalat várnak a környezetbarát szállásokon.

Szorgalmas méhek

Mielőtt részt vett a kezdő cégtulajdonosoknak szánt tanfolyamon, *Normunds Zeps* munkanélküli gépész volt, aki érdeklődött a méhek iránt, és szerette a mézet. *„A méhek három kilométeres körzetben vándorolnak és gyűjtik a nektárt – magyarázza. – Elegendő földterületre, tiszta környezetre és törődésre van szükségük.”*

Normunds a feleségével és két fiával egy kis lakásban él Lettország Kalupe településén, a tanya azonban 76 km-re található tőlük, egy Grugules nevű helyen. *„Most az édesanyám él ott – mondja. – Ott jutott földhöz a családom, amikor a régi termelőszövetkezeteket privatizálták.”* A Szovjetunió felbomlását követően 1990–91-ben a lett kormány úgy döntött, visszaadja a kis családi tanyát. A korábban állami tulajdonban lévő termelőszövetkezeteket telkekre osztották, az állampolgárok pedig hitelhez jutottak, és megvásárolhatták a földet.

Normunds gépésztechnikusként végzett a viski-i mezőgazdasági egyetemen. *„De az élet itt mindennapos küzdelem – mondja –, és nagyon nehéz rendes munkát találni, még a megfelelő képesítésekkel is. Az idő nagy részében otthon maradtam a fiúkkal, míg a feleségem dolgozni ment. A méhészet azonban a szenvedélyem maradt. Eredetileg hobbiként üzemeltettem volna, de aztán arra gondoltam, hogy akár vállalkozássá is fejleszthetném.”*

Több mint hobbi

Normunds valódi kezdeményezőkézségről tett tanúbizonyságot, és úgy döntött, részt vesz egy projektben, amelyet az Európai Szociális Alapon keresztül az Európai Unió támogat. *„Változtatni akartam a helyzetemen – mondja. – Tudtam, hogy többet kell tanulnom a vállalkozásokról. A program ingyenes tanfolyamot kínált a kisvállalkozások vezetéséről, ezért úgy döntöttem, hogy jelentkezem.”*

Az ESZA támogatja azokat a gyermekes családokat, akik vállalkozást szeretnének alapítani. A lett Daugavpils régió, ahol Normunds is él, még mindig a több évtizedes szovjet megszállást igyekszik kiheverni. Itt indítottak egy projektet a vállalkozási ismeretek és az egyéni vállalkozások alapításával kapcsolatos ismeretek fejlesztése érdekében. A tanfolyam programjában szerepelt egy átfogó üzleti terv kialakítása és alkalmazása is.

„Még mindig küzdünk, az élet továbbra is kemény, de a sikerre törekszünk. Szerintem az embernek folyamatosan haladnia kell.”

„A képzés tulajdonképpen mindenre kitért, amire az embernek szüksége lehet egy vállalkozás alapításához – mondja Normunds –, és teljesen ingyenes volt, még a tankönyvek is. Miután elvégeztem a kurzust, egy kisvállalkozás tulajdonosaként jegyeztettem be magam, és visszatértem a munkához.”

„A napom reggel 6 körül kezdődik – mondja. – Iszom egy kávé, harapok valamit, majd egy órát autózom a méheimhez.” Normunds átutazik az országon; Lettország déli részének egyik legszebb vidékét szeli át. „Ez a terület tele van történelemmel – mondja. – Rengeteg történet fűződik ehhez a földhöz.”

Normunds 28 méhcsaládról gondoskodik, a rutinhoz pedig hozzátartozik a kaptárak körüli tágas terület gondozása. *„Míg a méhek alszanak, levágom a fűvet, és rendben tartom a környéket. Hetente háromszor jövök ide. A másik két napon otthon maradok a fiaimmal.”*

A nyüzsgő kaptár

Az egyemberes Zeps-gazdaság nem csak a mézgyűjtőktől nyüzsgő. Normunds korán kezd, és sokáig marad. Néhány történelmi épület helyreállításán dolgozik a birtokon: fát vág egy kőépület új tetejéhez. Emellett saját készítésű ideiglenes melegházaiban zöldségeket természet a családnak és a barátoknak. A felesége és a gyerekek alkalomadtán beugranak segíteni, többnyire azonban egyedül dolgozik.

„Itt nem használunk vegyszereket – büszkélkedik. – A méhek ezen a területen számos virágfajból gyűjtenek mézet, a nap és az évszakok változásával egyikről a másikra szállnak. Nagyon természetes és egészséges terméket állítunk elő.”

Normunds most már teljes jogú méhésznek tartja magát, évente tonnányi kiváló minőségű mézet állít elő, és keményen dolgozik a gazdaság bővítésén. *„Még hosszú utat kell megtennem, hogy sikeres üzletembernek mondhassam magam – ismeri be. – A családom fenntartása még mindig küzdelmes munka, az EU azonban nagy lendületet adott.”*

„Amikor beindítottam a vállalkozást, rá kellett jönnöm, hogy a tanfolyam kétségtelenül nagyon hasznosnak bizonyult. Be kell val-

lanom, az életem azelőtt nem haladt semmilyen irányba. Ezek a tanfolyamatok azonban segítettek gyakorlatiasan gondolkodni. Még mindig küzdünk, az élet továbbra is kemény, de a sikerre törekszünk. Szerintem az embernek folyamatosan haladnia kell. Hogy hozott-e a tanfolyam változást az életembe? Természetesen, mindannyiunk életébe változást hozott.”

Biztonságban a tangazdaság területén

„A farm csodálatos hely a gyerekek számára. Ott vannak a gépek és az állatok – azonban ezek veszélyt is jelenthetnek.” – mondja **Gaetane Anselme**, aki egy kis gazdaságot működtet a családjával a belgiumi Nevrumont faluban.

Gaetane 1986-ban ment hozzá a férjéhez, a farm tulajdonosához, és hamar elsajátította a mesterség fortélyait. Az Anselme család közös munkával friss tejet és tojást termel, és disznókat tenyészt. Emellett oktatási célú látogatásokat is szerveznek gyerekeknek, akik így többet tudhatnak meg a tanyasi életről, és részt vehetnek az állatok gondozásában.

„Sok állatot tartunk – mondja Gaetane. – Van mindenféle szárnyas: csirke, kacska és liba, és teheneket, disznókat is tartunk... A gyerekek imádják őket, és sokat tanulnak. Megmutatjuk nekik, hogyan működik egy farm. Emellett lovaglást is tanítunk nekik, és a terület történelméről, a gazdálkodási eljárásokról és a falusi értékekről is tanulhatnak. Ez igen változatos tapasztalatokkal látja el őket, amellyel közelebb kerülhetnek a gyökereikhez.”

Az Anselme család mindenféle korú gyereket szívesen fogad „oktató-farmján”. „A környékről és távoli városokból, például Brüsszelből és Antwerpenből, sőt más országokból is jönnek – mondja Gaetane. – Iskolás gyerekekkel és más csoportokkal, egyéni látogatókkal, fogyatékkal élő gyermekekkel és leendő általános iskolás tanárokkal is volt dolgunk.”

Kiszámíthatatlan jószágok

„Nyilvánvalóan elsődleges fontosságú, hogy mindenkinek a biztonságáról gondoskodjunk, ám ha valaki mindennap ugyanabban a környezetben dolgozik, könnyen elkerülik a figyelmét az esetleges veszélyforrások – mondja Gaetane. – A vendégeink egy vagy több napig is maradhatnak. Számos különböző szálláslehetőség áll a látogatók rendelkezésére. Családokat is fogadunk. Sok min-denre kell gondolni, ha olyan emberek érkeznek a birtokra, akik esetleg nem mozognak otthonosan tanyasi környezetben. Számos eszköz és gép található a farmon, és bár az állatok háziasítottak, esetenként kiszámíthatatlanok lehetnek.

Gaetane meg akart róla győződni, hogy mindent megtett a farmra látogató gyermekek biztonságáért. „Mi mindannyian hozzá-szoktunk a farmhoz – mondja –, biztos vagyok azonban, hogy sok olyan dolog – potenciális veszélyforrás – van, amire nem gondoltam, vagy ami

elkerülte a figyelmemet. Ezért 2007 júliusában segítségért kérést nyújtottam. Az Európai Szociális Alap révén az Európai Unió által támogatott Preventagri program keretében egy csapat ellenőr érkezett a farmra, hogy friss szemmel vizsgálódjanak, és tanácsot adjanak, hogyan lehet a legmegfelelőbbben elkerülni az esetleges baleseteket. Mindez ingyenes volt.

Meglátni a veszélyforrásokat

Az Európai Szociális Alap a Preventagri program keretében tanácsadási és képzési szolgáltatásokat biztosít, amelyek célja a munkához kapcsolódó biztonsági és egészségügyi kockázatok minimálisra csökkentése. Kérésre egy csapat ellenőr megvizsgálja a farmon található létesítményeket, ellenőrzi a biztonsági problémákat, és felhívja a figyelmet az esetleges veszélyekre. Ezt követően tájékoztatást nyújthatnak a gazdáknak a balesetek megelőzéséhez szükséges intézkedésekről. A projekt mellett biztonsági konferenciákat és tanfolyamokat is biztosít.

„A vizsgálatra kijelölt csapat megérkezett, és egy teljes napig maradt – meséli Gaetane. – Tényleg mindent átvizsgáltak, olyan dolgokat, amikre nem is gondoltam, például hogy hol tárolom a szerszámokat, a gazdálkodáshoz szükséges eszközöket, a vödöröket vagy a játékokat, vagy hogy miként választom ki a megfelelő állatokat a bemutatókhoz.”

Gaetane elmondta, hogy a gyerekek egyik kedvenc foglalatossága az, amikor megtanulják, hogyan fejhetnek meg egy tehenet. *„A tehenek jól ismernek minket, nyugodtan és kényelmesen érzik magukat a jelenlétünkben, ám némelyikük ingerültté válhat idegenek, különösen kisgyermekek közelében. Erre a jelenségre az ellenőrök hívták fel a figyelmünket.”*

„A projektnek köszönhetően kiváló szolgáltatást és teljesen biztonságos élményeket nyújthatunk fiatal vendégeink számára – mondta Gaetane. – Igen, szerintem nagyon hasznos volt. A programnak köszönhetően már máshogy tekintünk a farmra, és úgy gondolom, hogy már tényleg mindannyian nagyobb biztonságban vagyunk: a családom és én, valamint az idelátogató gyermekek és felnőttek is.”

Az építőipari üzletnek stabil alapokra van szüksége

„Keményen dolgoztam azért, hogy a semmiből létrehozzam a saját vállalkozásomat. Amikor azonban szinte mindent elvesztettem, rájöttem, hogy nagy változásokra van szükség” – mondta el José Salmerón Guindos.

A 47 éves férfi egy gyorsan növekvő közép vállalat, a Grupo Salmerón tulajdonosa, amely fémipari tevékenységekre, valamint építőipari termékekre és szolgáltatásokra specializálódott. Ahogy a vidéki villájában az úszómedence mellett reggelizik, José minden ízében sikeres üzletembernek tűnik.

A siker felé vezető út azonban nem mindig volt zökkenőmentes. José a Sierra Nevada melletti vadregényes szépségű tájon nőtt fel. Kisgazdálkodók fiaként a gyermekkorra kemény volt. *„Amikor gyerek voltam, minden, ami a tányérunkra vagy a házba került, a földünkön termett vagy nevelkedett – meséli. – 15 éves koromig még áram sem volt a farmon.”*

Bár a szülei szerették volna, hogy folytassa a gazdálkodást, Josének más tervei voltak. *„Láttam, hogy a szüleim nem fejlődnek. Egy másfajta életet és pénzkereseti lehetőséget akartam kipróbálni.”* Az iskolát 14 évesen hagyta ott, hivatalos képesítés nélkül. Mivel azonban szorgalmas és rugalmas volt, sokféle munkát kipróbált – a termőföldön, a hadseregben, állatok mellett és építkezéseken. Idővel felfedezte, hogy tehetséges a fémekkel való munkában, és kitanulta a hegesztést.

1983-ban barátoktól és rokonoktól kapott kölcsönből meg alapította saját gyárát, amely utánfutók és különféle alkatrészek gyártásával foglalkozott. A gyár kezdetben egy apró 20 m²-es helyiségben üzemelt, és a vállalkozás minden elemét José és a felesége, Concepción felügyelte. A korai években azonban a fejlődés csak esetleges volt. *„Igazából nem vállalkozásként tekintettünk a munkánkra. Az igazat megvallva azt sem tudtuk, milyen egy igazi vállalkozás – emlékszik vissza José. Sok minden csak szerencse kérdése volt.”* Mivel minden üzleti folyamatot saját kezűleg felügyeltek, a cég teljesen kitöltötte az életüket. *„Azt gondoltam, hogy képes vagyok arra, hogy mindent saját magam végezzek” – mondja.*

„Megtanultam, hogy a vállalatban legfontosabbak az emberek. Nagyon büszke vagyok a csapatra, amit kialakítottunk.”

A fordulópont

Aztán beütött a válság. Elvesztették legfontosabb ügyfelüket, a vállalat pedig a csőd szélére került. Miután olyan sok energiát fektetett a vállalatba, José mély depresszióba esett. *„Körülbelül másfél évig a cég tevékenysége gyakorlatilag a nullára esett vissza”* – mondja.

Elment pszichológushoz, és lassan új irányt vettek a dolgok – személyes és szakmai téren egyaránt. A terapeuta felvetette, hogy egy üzleti tanfolyam révén José változtathat a vállalatvezetési módszerén, és felszabadulhat a nyomás alól. Ezért elvégzett egy vállalkozóknak szánt kurzust, amelyet az EOI üzleti iskola szervezett, és amelyet az Európai Szociális Alapon keresztül az Európai Unió támogatott. A tanfolyam vállalkozóknak nyújtott tanácsadást és oktatást arról, hogyan fejleszthetik a vállalatot, és hogyan bővíthetik a piacukat innovatív eljárásokkal és fejlettebb hálózatépítéssel.

José lelkes tanuló volt. *„Az első tanfolyamom elvileg 500 órás volt. Azt hiszem, körülbelül 1000 órán vettem részt – meséli nevetve. – Az órák után rendszeresen üldöztem a tanáraimat a folyosón a kérdéseimmel.”*

A képzés nyomán megváltozott, ahogy az üzletről gondolkodott. *„Megtanultam, hogy nem elég egy munkában jól teljesíteni egy vállalat vezetéséhez. Lehet az ember a legjobb dolgozó, ám ez nem azt jelenti, hogy ő a legjobb vezető. Egy vállalat vezetéséhez képzettségre van szükség”* – mondja. José a vállalatában felhasználta a kurzuson tanultakat, és szakképzett személyzet és új folyamatok alkalmazásával átalakította a cég működését. *„Képes voltam átültetni a gyakorlatba, amit tanultam – mondta. – Azonnal láttam az eredményeket.”*

Az átalakulás

A vállalat tevékenységi köre már szerteágazó, és gyorsan növekszik. Az elmúlt hét-nyolc évben a személyzet létszáma megduplázódott, így már több mint 70-en dolgoznak a cégnél teljes munkaidőben. 2005 óta négy részlegre oszlott a csoport – az egyik utánfutók és kisméretű fém díszítőelemek gyártásával, egy másik ingatlankezeléssel, a harmadik nagyszabású tervezési

projektekkel, például bevásárlóközpontok és gyárak szerkezeteinek mérnöki tervezésével, a negyedik pedig alumíniumtermékek, például garázsajtók, tartószerkezetek és korlátok forgalmazásával foglalkozik.

A vállalat éves bevétele már körülbelül 10 millió euróra rúg, és a tervek szerint a következő három évben kétszeresére bővítik majd a gyárat. Ennek ellenére határozottan állítja, hogy nem a pénz jelenti a fő motivációt. *„Az elsődleges célom az, hogy jól végezzem a munkámat, és remélem, hogy más vállalatok is tanulhatnak majd a tapasztalataimból, és alkalmazhatják a módszereimet.”*

Pozitív tapasztalatokkal a háta mögött José most már nagyon lelkes a képzésekkel kapcsolatban, amelyek ezáltal központi tényezővé váltak a vállalatban. Szintén nagyon fontosnak tartja annak a közösségnek és régiónak a támogatását, amelyben egész életében élt. *„Lehetőleg a környékről veszünk fel embereket. Ha csak alapvető képzésben részesültek, a vállalaton belül tovább bővíthetik ismereteiket, és részesévé válhatnak a cég életének.”*

„Megtanultam, hogy a vállalatban legfontosabbak az emberek. Nagyon büszke vagyok a csapatra, amit kialakítottunk. Közösen felkészülten várjuk a jövőt, bármit is tartogasson számunkra – mondja. – Megkaptam azt, amiről nem is álmodtam; azért nem, mert nem is tudtam, hogy létezik.”

A vidéki jövő építése

A gyümölcsstermesztés nemzedékek óta a kelet-romániai Dâmbovită megye vidéki területeinek fő foglalatossága. A területet földrajzi adottságai – a talaj, az éghajlat és a csapadék – ideálissá teszik az efféle gazdálkodásra. A gazdasági körülmények azonban nem ilyen kedvezőek.

Ezen a területen sok fiatal fordít háttal a falusi életnek, és nagyobb városokba költözik. A helyi *Florin Istrate* azonban kivétel. Büszke a régióra, ahol az egész eddigi életét töltötte, és keményen dolgozik, hogy saját maga és mások helyzetén javítson.

Kis gazdaságban dolgozó gyümölcsstermesztők fiaként már fiatal korában megtanulta a földművelés fortélyait. *„A gyümölcsstermesztés már generációk óta a legfontosabb dolog ezen a területen. Természetes volt számomra, hogy ezt a munkát folytatom – mondja a 39 éves férfi. – Ez azon ritka területek közé tartozik, ahol a gyümölcsstermesztés még mindig fejlődik. Új eljárásokat alkalmazunk, és én részese szeretnék lenni a fejlődésnek.”*

Amikor idővel átvette a családi gazdálkodást, több földet vásárolt, és további gyümölcsöskerteket alakított ki, leginkább alma- és körtefákból. *„Jelenleg körülbelül 70 tonna almát termelünk évente”* – mondja, és hozzáteszi, hogy a jövőben tovább szeretne terjeszkedni.

Ám a gazdálkodás önmagában még nem elegendő ahhoz, hogy biztosítsa saját maga, felesége és 10 éves fia megélhetését. A mezőgazdaságban szerzett ismereteit és tapasztalatát kama-toztatva mezőgazdasági biztosítási szakértőként kezdett dolgozni. *„Amikor a biztosítási ügynökök kötvényeket értékesítenek a gazdáknak, én ellenőrzöm, hogy minden rendben van-e – mondja. – Ehhez gazdálkodási szaktudásra és helyi kapcsolatokra van szükség.”*

Kezdeményezőkézség

Florin emellett vezető szerepet játszik a helyi és a nemzeti gazdaszövetségekben, és a román nemzeti mezőgazdasági kereskedelmi bizottság, az AGROSTAR alelnöki tisztségét is ő tölti be. Számos vidékfejlesztési tevékenységben vesz részt, amellyel egyúttal segíteni próbálnak a kisgazdáknak, hogy biztosíthassák saját maguk megélhetését. *„Szeretném meggyőzni az embereket,*

„Ez azon ritka területek közé tartozik, ahol a gyümölcsstermesztés még mindig fejlődik. Új eljárásokat alkalmazunk, és én részese szeretnék lenni a fejlődésnek.”

hogya ne menjenek el innen. Segíték nekik a vállalkozásaik fejlesztésében – mondja. – Az azonos terméket áruló gazdákat próbálom egyesíteni, hogy segíthessék egymást – folytatja. – Jelenleg bár a termelésünk igen nagy, nem állnak rendelkezésünkre megfelelő körülmények a gyümölcs tárolásához és csomagolásához. Ezen szeretnék javítani.”

Az elmúlt években Florin más területeket is meglátogatott Európában. *„Jelenleg a spanyolországi Galíciából származó partnerekkel dolgozunk egy projekten – mondja. – Láttuk, hogy ott hogyan vezetik a vállalkozásaikat, és képzéseket szervezünk az ismeretek terjesztésére.”* A tárolás, a csomagolás és az áruházakkal való egyeztetés témaköreire összpontosítanak. *„Azt tapasztaltam, hogy a természeti adottságaink talán még jobbak, mint Spanyolországé, viszont nem tudjuk kihasználni őket. Az infrastruktúrával vannak gondjaink, például az úthálózattal” – magyarázza.*

Képzés

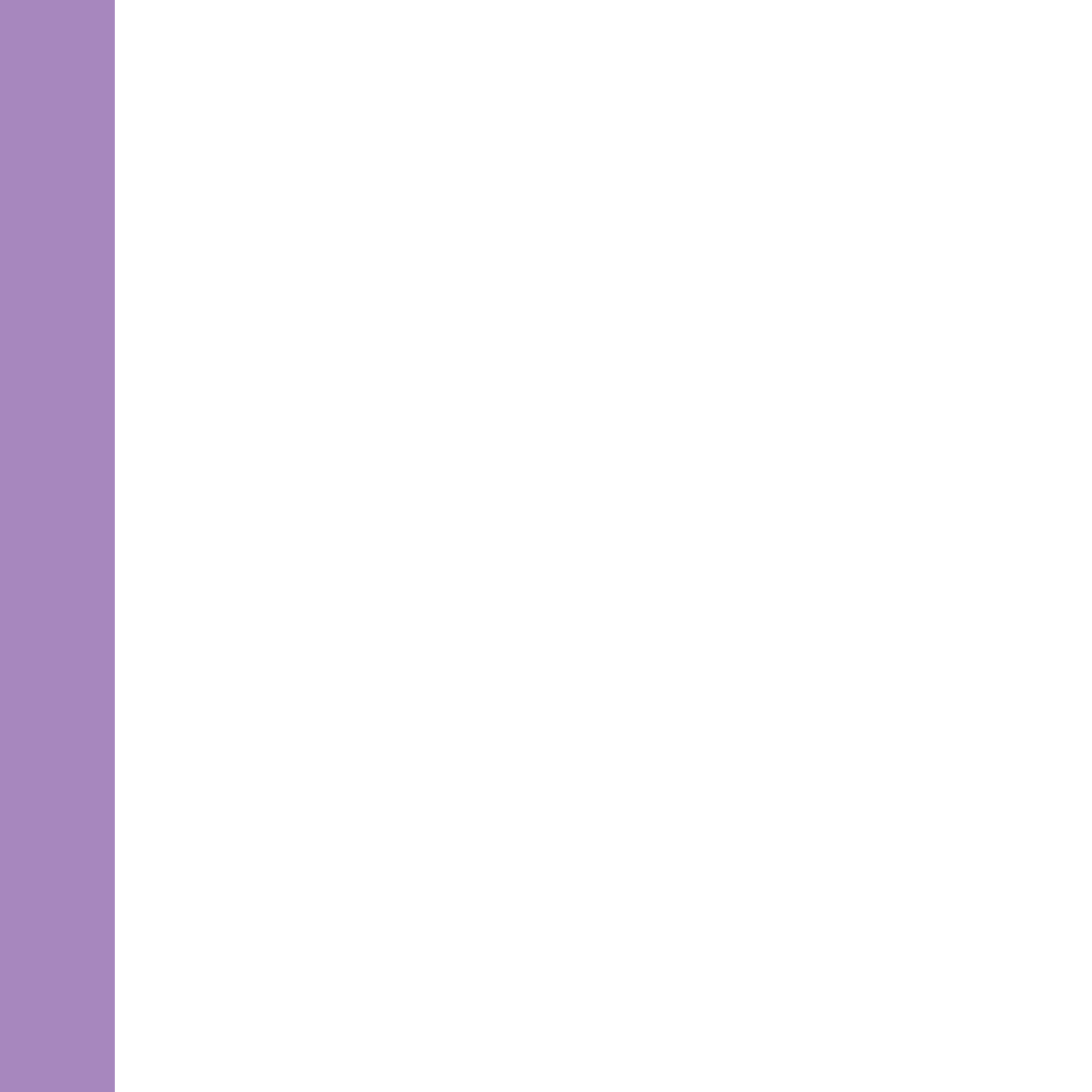
2009 elején Florin lett a vidék további fejlesztésére irányuló projekt regionális vezetője. Az Európai Unió által az Európai Szociális Alap keretében társfinanszírozással támogatott kezdeményezés képzést és tájékoztatást nyújt a helyi közösségnek. A projekt célja, hogy segítsen a lakosságnak a gazdálkodásból származó jövedelmük növelésében, és abban, hogy tevékenységüket más szektorokra is kiterjesszék.

„A projekt segít a gazdáknak továbbfejlődni, hogy a csak saját maguknak való termesztés helyett értékesítsék a terményt, és vállalkozást építsenek ki” – mondja Florin. A hároméves időszak során Románia négy régiójából közel 750 gazda vesz majd részt különböző tanfolyamokon. A képzési egységek öt témakörre összpontosítanak:

- kézműves vállalkozások fejlesztése,
- mezőgazdasági termékek szállítása és terjesztése,
- szállodák, vidéki turizmussal foglalkozó vállalkozások fejlesztése,
- vadászati és halászati vállalkozások fejlesztése,
- szociális jóléti szolgáltatások fejlesztése.

Florin legjobb várakozásai szerint a kemény munka meghozza a gyümölcsét. *„Remélem, hogy öt év múlva már teljesen más lesz itt a helyzet – foglalja össze. – Küldetésemnek tartom, hogy minél több embernek segítsen, és részt vegyen a környék és az infrastruktúra fejlesztésében.”*

Új készségek

Újabb esély, új karrier

Marie Therese Vella felnőtt életének nagy részét két gyermeke nevelésével Iklínben töltötte, egy viszonylag modern faluban Málta középső részén. Ahogy a gyerekek egyre idősebbek lettek, és iskolába mentek, egyre több ideje maradt régi szenvedélyeinek, a festésnek és a fotózásnak hódolni, ám emellett hasznossá akarta tenni magát, és pénzt akart keresni. Az otthon töltött évek után nem tudta, hogyan kezdjen neki.

„Fiatalabb koromban asszisztensként dolgoztam egy közjegyzői irodában – magyarázza –, de abba kellett hagynom, mivel akkor a családom volt a legfontosabb. A gyermeknevelés csodálatos élmény, és fontos tapasztalatot jelent. Két nagyszerű gyermekem van. A lányom hamarosan befejezi a középiskolát, a fiam pedig már Mostában, a Művészeti Intézetben tanul formatervezést. Nagyon élveztem a szülői szerepet, de ahogy a gyerekek idősebbek lettek, és egyre függetlenebbé váltam, kezdtem úgy érezni, hogy valami hiányzik. Ki akartam szabadulni otthonról, és újra dolgozni akartam.”

Ismét munkában

Az Európai Unió által az Európai Szociális Alapból támogatott *Képzési és Munkahelyi Elhelyezési Terv* (Training and Employment Exposure Scheme; TEES) egy háromszakaszos képzési programot kínált Máltán a 40 év feletti munkanélkülieknek. A program az alapkészségekre, az életvezetésre és az adottságokra összpontosított, továbbá különféle tesztek, speciális intenzív tanfolyamokat és szakmai gyakorlatokat kínált a munkaerőpiacra való visszatérés elősegítése érdekében.

„Azt hiszem, a TV-ben hallottam a TEES-ről – mondja Marie Therese. – Elég nagy kampány volt, óriásplakátokon és rádióban is hirdették, tele volt vele a sziget.”

A TEES tanfolyamai között olyan kurzusok is vannak, amelyeknek az a célja, hogy a résztvevők átgondolják személyes igényeiket és motivációikat, valamint azt, hogy mit és miért szeretnének dolgozni. *„A képzés folyamán a reintegráció volt számunkra a központi gondolat – mondja Marie Therese. – Számítástechnikai óráink voltak, vezetői ismereteket és más, kapcsolódó tárgyakat is tanultunk, ám a pszichológusokkal folytatott munka volt a leginkább elgondolkodtató. Rájöttem, hogy újra szeretnék részt venni a világ életében, emberekkel dolgozni és segíteni másokon.”*

„Rájöttem, hogy újra szeretnék részt venni a világ életében, emberekkel dolgozni és segíteni másokon.”

A terhelés elosztása

A TEES segítette Marie Therese-nek munkáltatót találni. *„Már két hónapja jártam a tanfolyamra, amikor elkezdtem a Temi Zammit Alapítványnak dolgozni”* – meséli. – Ők fizették a fizetésem egyik felét, míg a másik felét a képzési program finanszírozta. További hat hónap után a TZF teljes jogú alkalmazottként szerződtetett.”

Három év elteltével Marie Therese még mindig a TZF-nek dolgozik, most már felsővezetőként. Ebben a beosztásban az emberek segítésére és a régiós fejlődés fellendítésére irányuló nemzetközi projektek megtervezésével és végrehajtásával foglalkozik. Az egyik aktuális projekt keretében például fiatalokat toboroznak Máltáról és az EU más országaiból a velencei Európai Ifjúsági Parlamentbe.

„Borzasztóan élvezem a munkámat – mondja. – Emellett úgy gondolom, hogy azok a cégek és szervezetek, amelyek idősebbeket, hozzám hasonlóan 40 év felettieket kívánnak alkalmazni, határozott előnyökhöz jutnak. A velem egykorúak sok tapasztalattal, józan ítélőképességgel és rengeteg energiával rendelkeznek.”

Kompromisszumok és jutalmak

Marie Therese továbbra is fordít arra időt, hogy a családjáról gondoskodjon, ám dolgozó anyaként új kötelezettségei vannak, így a gyerekeknek meg kellett alkudniuk a helyzettel. *„Kevesebb időm jut a gyermekeimre, de már elég nagyok, és nincs annyira szükségük rám, mint korábban, és azzal is tisztában vannak, hogy többek között értük dolgozom.”*

„A munkám során sok emberrel találkozom. Nemzetközi partnerekkel egyeztetek, hétről hétre különböző projektekkel foglalkozom, és még utazhatok is. Sosem gondoltam volna, hogy ilyen munkát fogok végezni, és a TEES képzési programjai és az Európai Szociális Alap nélkül biztosan máshogy is alakultak volna a dolgok.”

Egy kis segítséggel megoldhatók a problémák

„Ez a munka ideális számomra, ugyanis egyedül szeretek dolgozni. Tudom, mit kell tennem, senki nem utasítgat. Mindig próbálom a legjobb tudásom szerint elvégezni a munkát, és úgy gondolom, kiérdemeltem a kollégáim tiszteletét.”

Andreas Apatzidis tele van szívélyes lelkesedéssel és nyugtalan energiával. A ciprusi napfényben pihenve arról beszél, milyen kötelezettségei vannak a Zorbas pékség és élelmiszer-kereskedelmi vállalat kiszállítójaként. *„Ha megkérnek, hogy segítek, vagy ha plusz feladatot kapok, soha nem bújok ki a munka alól. Jó kapcsolat van a feletteseimmel is. Néha egész nap egyedül vagyok, de elvégzem a munkámat, aztán hazamegyek – én így szeretem. Nem tudnám elviselni, ha mindennap reggeltől estig egy helyen kellene töltenem az időm.”*

Andreas hosszú utat tett meg idáig. A görögországi Szalonikiből 1995-ben költözött a ciprusi Lárnakára, ahol könyvelést tanult, majd három év katonai szolgálatot teljesített. Amikor otthagya a hadsereget, a képesítése ellenére nehezen talált megfelelő állást. Így amikor egy újságban azt olvasta, hogy Ciprus önkénteseket toboroz saját hadseregébe, ötéves időszakra jelentkezett.

Andreas Cipruson találkozott a feleségével, Helennel, akivel 1999-ben házasodtak össze. Helennek már volt két lánya, Maria és Georgina, hamarosan pedig saját gyermekeik is megszülettek, a most 9 éves Giannis és a 4 éves Andrea. Miután lejárt a szerződése a sereggel, egy energetikai cégnél vállalt munkát. Ám miután a hatfős családban az egyedüli kereső hirtelen munkanélkülivé vált, nagyon nehéz idők következtek.

Családi kötelezettségek

Andreas elveszítette az önbizalmát. *„Nagyon rossz volt a lelkiállapotom – ismeri be. – Még állásinterjúkra se akartam menni. Ekkor azonban hallottam egy programról, amely problémákkal küszködő embereket céltzott meg, és amelyet az Európai Unió támogatott. Elmentem a szociális központba, és elmondtam nekik, hogy segítségre van szükségem. El kell látnom a családomat.”* 2006 júliusában Andreas beiratkozott az Európai Szociális Alap támogatásából részesülő Állami segítségnyújtásért forduló szakképzését és foglalkoztatását segítő programra. *„Ez volt a legjobb dolog, ami valaha is történt velem – mondja. – Teljesen megváltozott az életem.”*

„A programnak köszönhetően sokkal nyugodtabbá váltam. Nem éreztem már úgy, hogy mindenki ellenem van, vagy a hátam mögött beszélnek rólam. Úgy éreztem, elfogadott a társadalom.”

A program egy kétrészes tanfolyamot tartalmazott: két hét szakmai és a problémamegoldó készségeket fejlesztő képzést, majd két hét informatikai képzést Nicosiában. *„A kurzus önmagunk mélyebb megismeréséről és a különféle munkahelyi helyzetek kezeléséről szólt. Akkoriban az egész család nagyon stresszes és ideges volt. A programnak köszönhetően azonban sokkal nyugodtabbá váltam. Megtanultam jobban viselkedni – a dühöm elpárolgott. Nem éreztem már úgy, hogy mindenki ellenem van, vagy hogy a hátam mögött beszélnek rólam. Úgy éreztem, elfogadott a társadalom.”*

Egy kicsit olyan volt, mint visszatérni az iskolába. Megőrizte a könyveket is, amikből tanult. A kurzus végén a program továbbra is jövedelmet biztosított számára, és szociális munkások segítettek neki az álláskeresésben. Az első munka, amit ajánlottak neki, egy gyár futószalagjánál lett volna, Andreas azonban tudta, hogy ez nem neki való. *„Amikor elmondtam, hogy nem tetszik az ötlet, nem erőltették”* – említi meg hálásan. Végül 2007 májusában kezdett el dolgozni a Zorbasnál, és nem foglalkozott többé a múlttal. Értékeli a munkájából fakadó függetlenséget és az iránta megnyilvánuló munkáltatói bizalmat.

Az első évben folyamatos pénzügyi és szellemi támogatásban részesült. A programban résztvevő munkatársak és a cég személyügyi osztálya is hat hónapig rendszeresen felkereste, hogy lássák, hogyan boldogul, és hogy megtudják, van-e valamilyen problémája. Ő és a munkáltatói egyaránt kérdőíveket töltöttek ki az előrehaladásáról.

Tevékeny nap

Andreas mostanra már jól tudja, mi a dolga. Mindennap hajnal 4-kor kel, és tíz percet vezet a vállalat épületéhez. Ott az első dolga, hogy bepakolja az előkészített élelmiszer-tárolókat a kisterautóba, és elszállítsa azokat a Lárnaka és Nicosia közötti boltokba. Reggel 8-ra visszaér a gyárba, fertőtleníti a járművet, majd ismét felpakol élelmiszerekkel egy újabb körre. Megáll a korábban meglátogatott boltoknál, ahol összegyűjti az üres tárolókat, majd megint visszatér a központba. A nicosiai forgalom miatt ritkán ér vissza dél előtt – ez a hivatalos munkaidejének vége –, ám ez nem zavarja. Ha van még teendő, néha a munkahelyen marad, hiszen van helye a túlóradíjnak a családi kasszában. Ha úgy dönt, vasárnap is dolgozhat, így a héten szabadnapot iktathat be, és el-

kerülheti a hétköznapi sűrű forgalmat. A munkája során jár-ke, és szívesen beszélget a bolti eladókkal.

A munkaadói megbecsülik Andreas munkáját, és értékelik a programot is, ami küldte őt. *„Ez egy nagyon jó program, ugyanis állami támogatásban részesül – állítja a Zorbas személyügyi vezetője, Zacharias Joannou. – A munkáltatókat ösztönözni kell, hogy segítsenek az embereknek.”*

Otthon, a család apró, első emeleti lakásában Andreas megöleli a feleségét és a gyermekeit. Ellenőrzi, hogy Giannis – aki szeret kisurranni a barátaival focizni – befejezte-e a házi feladatát. *„Nagyon nehéz volt, amikor Andreas munkanélküli volt – emlékszik vissza Helen. – A tanfolyam segített neki, hogy jobban megismerje önmagát. Megváltozott. Már nem becsüli le önmagát. A düh része az ember életének, de megtanulta, hogyan kezelje.”*

„Tudjuk, hogy nem vagyunk egyedül – teszi hozzá. – Van, aki segítsen, még akkor is, ha családi problémáink vannak. Van kivel beszélünk. Most már igazán jól érezzük magunkat. A program egy valóságos csoda volt.”

A jó dolgozó hivatalos elismerésben részesül

Korcz Zsolt imád dolgozni. „*Munkamániás vagyok*” – vallja be. Akár a lakását festi ki élénk színekkel, fiatal fiaira vigyáz vagy a ház körüli teendőket végzi – a lényeg számára az, hogy aktív legyen. Zsolt 14 éves kora óta egyfolytában keményen dolgozott, mióta otthagyta az iskolát. Egy zalaegerszegi nagycsaládból származik – 12-en vannak testvérek –, a szüleinek pedig szüksége volt arra a jövedelemre, amit ő és három fiútestvére biztosítani tudott. „*Az édesapám nem keresett eleget*” – magyarázza.

Zsolt ácssegédként kezdett dolgozni, később pedig baromfifarmokon és tejgazdaságokban vállalt alkalmi munkákat. A katonai szolgálat után 1994-ben az építőiparban kezdett dolgozni, kőművesként és festőként. „*Nagyon sok munkát kipróbáltam – meséli. – Bármit elvállaltam, amire lehetőségem volt.*”

2003-ban összeköltöztek az élettársával, Anikóval, a következő évben pedig megszületett az első fiuk, Dávid. Ekkor kezdett el aggódni a jövedelme miatt. „*Nem volt semmilyen képzésem, és bár kőművesmunkát végeztem, nem kaptam annyit, amennyit a munkám ért, és anyagilag sem voltam biztonságban*” – magyarázza. Elmondása szerint segédmunkásként feleannyit vitt haza, mint egy szakképzett munkás.

Vissza az iskolába

Zsolt új munka reményében rendszeresen látogatta a helyi munkaügyi központot. Itt hallott először a 15 éve Zalaegerszegen alapított első magyar-dán termelőiskola-alapítványról. Először elvetette a továbbtanulás ötletét, ugyanis félt, hogy elfelejtett tanulni, Anikó ösztönzésére azonban rászánta magát. 2006 júniusában beiratkozott egy egyéves nappali kurzusra, amely fiatal munkanélkülieknek és hátrányos társadalmi helyzetűeknek segített szakképzést, valamint szociális és tanulási készségeket szerezni. Az Európai Unió által az Európai Szociális Alapból támogatott projekt keretében harminchat résztvevő részesült kőműves-, szakács-, illetve lakatosképzésben. A nőkre és a romákra vonatkozó arányszámok előírták, hogy a tanulók 30%-a roma származású legyen. Harmincötven végezték el a kurzust, közülük pedig végül 31-en kaptak munkát.

Zsolt is meglepődött, hogy a tanfolyam minden pillanatát élvezi. „*Nagyon szerettem, egy napot se hagytam ki, és a munkám is na-*

„Most már igazolhatom, hogy szakképzett kőműves vagyok, és sokat dolgozok. Büszke vagyok a munkámra, a szakképzettség pedig nagyon sokat számít.”

gyon jó volt. Sokszor jobban és gyorsabban teljesítettem, mint a kollégáim, mivel nekem már volt tapasztalatom. Az is nagyon hasznos volt, hogy a szociális készségeim is fejlődtek. A tanárok személyesen is figyeltek rám, és ha kérdésem volt, válaszoltak rá. Soha nem mondták azt, hogy nem.” Kiváló eredménnyel végzett mind az öt záróvizsgán, amelyek az egészségügyi és biztonsági ismereteket és a technikai tudást is számon kérték.

A dán modell

A maga nemében első ilyen típusú iskolát 1993-ban alapították a dán oktatásügyi minisztérium támogatásával. „Állami pénzt nem kaptunk, ehelyett helyi partnerekre és európai forrásokra támaszkodunk” – magyarázza Molnár Máté projektvezető. Az évek során körülbelül 1500 fiatalnak segítettünk szakképesítést szerezni hiányszakmákban. „Egyre több fiatal marad megfelelő oktatás nélkül, mi pedig segítünk nekik megszerezni a társadalomban általában szükséges készségeket.”

A tanfolyam idején Zsolt az iskola alkalmazásában állt, és minimálbért kapott. „Ez egyébként lehetetlen lett volna – ismeri be. – Először azt hittem, hogy többet kell majd dolgoznom, hogy kifizethessem a tanfolyamot, ám saját zsebből sosem tudtam volna ezt finanszírozni.” A résztvevők segítettek újjáépíteni és felújítani az alapítvány otthonául szolgáló általános iskola körüli épületeket, amelyek így új osztálytermekkel szolgálhattak.

Idénymunka

„Zsolt kiváló kőműves – mondja Máté. – Rendkívül jó a teljesítménye. Az építőiparral az a probléma, hogy a munka télen leáll, a munkálatok pedig elbocsátják a személyzetet. Zsolt ennek a gyakorlatnak az áldozata, mi azonban szeretnénk, ha ez véget érne. Ez valós probléma a pénzügyi erőforrásokot nélkülöző családok számára.” Az iskola a tanulók családjainak az álláskereséssel és a segélyek igénylésével kapcsolatban egyaránt tanácsokat nyújt.

Zsolt élettársa még mindig szülési szabadságát tölti egy nagy étteremben betöltött takarítói és vendéglátói állásából, és a második fiukra, az egyéves Ádámra vigyáz. „Nem mindig könnyű bölcsödét találni, ugyanis nincs elég hely” – magyarázza

a muzsikus roma családból származó Anikó, akinek több rokona is cigányzenekarban játszik. Szakmunkásként azonban Zsolt és családja Ádám születése után jogosulttá vált arra, hogy egy nagyobb önkormányzati lakásba költözzön. Sikerült előleget kapnia a fizetéséből, amivel megkaphatta a lakást.

Zsolt azt mondja, rendkívül boldog. „Nagyon jól alakultak a dolgok. A szakképesítésre volt igazán szükségem, mivel másképp nem lett volna esélyem bizonyítani, hogy el tudom végezni a munkát. Most már igazolhatom, hogy szakképzett kőműves vagyok. Sokat dolgozok. Büszke vagyok a munkámra – nagyon szeretem –, a szakképzettség pedig nagyon sokat számít. Sosem unatkozom, mivel mindig máshová megyünk, és más feladatokat kapunk. Mindig dolgoztam – sosem maradtam otthon. Szeretem a szakmámat, és régi vágyam volt, hogy szakképesítéshez, jobb munkákhoz és magasabb fizetéshez jussak. Gondoskodni akarok a családomról. Számomra ők az elsők.”

„Nagyon boldogok voltunk, hogy Zsolt megkapta ezt a lehetőséget – erősíti meg Anikó. – Egy valódi csoda volt, amikor megkaptuk a levelet az alapítványtól – ebből is látszik, hogy történnek csodák!”

Átképzés a nyugodt álomért

*„Természetemnél fogva kíváncsi vagyok. Szeretek dolgozni. Most mindennap valami újat tanulok – megtanulom, hogyan lehet különböző problémákat megoldani. Ez nagy elégedettséggel tölt el – mondja **Daniel Dellisse** mosolyogva. – Nagy szerencsém volt, ám ehhez az is kell, hogy az ember akarjon dolgozni.”*

Daniel 1987 óta egy építőipari PVC-termékek gyártásával és exportjával foglalkozó cégnél dolgozik a Belgium északi részén található Roeselareban. Éjjel-nappal folyik a termelés, Daniel pedig 21 évig éjszakai műszakban dolgozott, először csomagolóként, majd technikusként a préselési folyamatban, amely során ablakkeretekhez és ajtókhöz öntik formába a műanyagokat. Körülbelül két éve azonban a nappalok és éjszakák természetellenes rendje elkezdte megbosszulni magát, és Daniel egyre nehezebben és nehezebben tudott elaludni.

Az Európai Unió által az Európai Szociális Alapból támogatott átképzési programnak köszönhetően helyreállt a béke a Dellisse-háztartásban.

„Ez igen nagy probléma volt számomra, az orvosom pedig azt tanácsolta, hogy a legjobb lenne elkezdni nappal dolgozni – idézi fel Daniel. – Altatókat javasolt, én azonban nem akartam gyógyszereket szedni.” Nem ő volt az egyetlen áldozat, a zavaró helyzet a családi életére is hatással volt. Szombatoként a péntek éjszaka kimaradt alvást kellett pótolnia, így nem tudta élvezni a hétvégéket a feleségével, Dinával, és nem tudtak hódolni közös szenvedélyeiknek, a gyaloglásnak és a túráknak sem.

Szűkös munkalehetőségek

Daniel egész életében keményen dolgozott. Kilencéves korában meghalt az édesapja, az édesanyja pedig egyedül maradt négy fiúval. Az iskolát 14 évesen hagyta ott, és asztalosgéd lett. *„Valamiből élnünk kellett”* – meséli lemondóan. Több munkát is kipróbált, például egy vezető autógyár gyártósorán is dolgozott. Utólag beismeri, hogy ezt egyáltalán nem élvezte. Miután 1979-ben megházasodott, az építőipari cég, amelyiknél dolgozott, csődbe ment, Daniel pedig munkanélkülivé vált.

„Nagyon nehéz volt munkát találni” – emlékszik vissza. Így amikor a Deceunincknél az éjszakai műszakban üresedés volt, örömmel

„Szeretek dolgozni. Most mindennap valami újat tanulok – megtanulom, hogyan lehet különböző problémákat megoldani. Ez nagy elégedettséggel tölt el.”

elfogadta az állást. *„Ez volt az egyetlen olyan ajánlat, ami érdekelt, és azonnal kezdhettem... a pénz pedig nagyon jól jött.”* Akkoriban született meg a lányok, Sarah, és mivel Dina délután dolgozott, Daniel pedig délelőtt aludt, kényelmesen meg tudták szervezni a felügyeletét.

Ám ahogy Daniel egyre idősebb lett, észrevette a változást. Az orvosa tanácsára beszélt a munkáltatóival arról, hogy műszakot szeretne váltani. Ám ehhez bizonyítania kellett, hogy képes ellátni egy másik munkát, amihez új képzésre volt szükség, mivel a vállalat egyéb részein korlátozottak voltak a lehetőségek. *„Már évek óta nem használtam azokat a gépeket, most pedig már minden automatikusan működik. A cég azt mondta, hogy van egy helyük a számomra, ám előbb fel kell frissítenem a tudásomat.”* A Deceuninck a flamand munkaügyi központ, a *Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding* (VDAB) Kiváló tanulás nevű átképzési programjára íratta be Danielt. *„Kihívást jelentett, egyúttal örömmel töltött el, hogy újra felfedezhettem a gépeket”* – meséli.

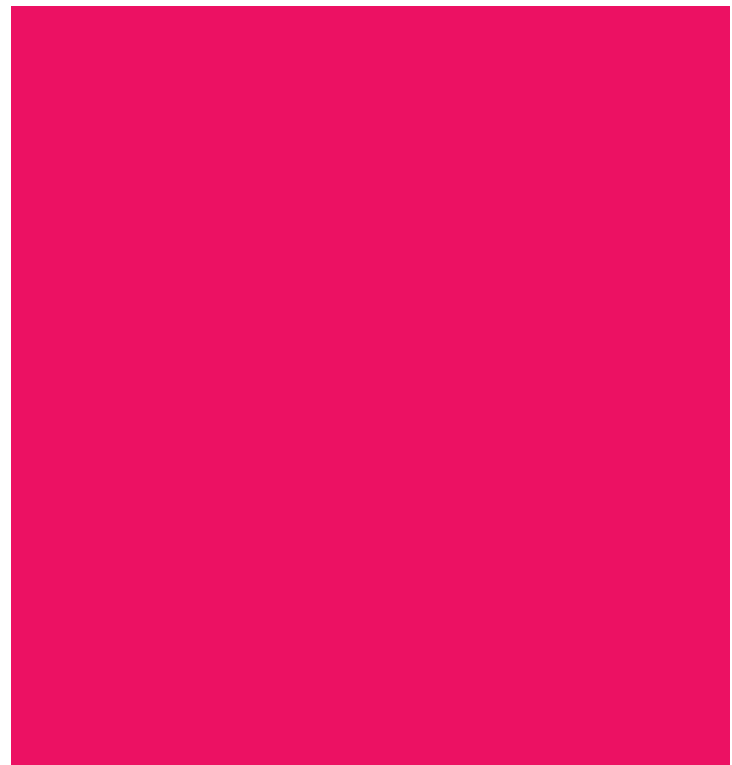
A kurzusnak köszönhetően a vállalat kutatási és képzési központjában kapott munkát, ahol PVC-kereteket ellenőriz, megmutatja a külső munkatársaknak, hogyan kell formába önteni és rögzíteni az ajtókat, és új technológiák és anyagok kutatásával foglalkozik. *„Mindig új ötletekkel találkozom. A vállalatnak a terjeszkedéshez újításokra van szüksége, ez pedig mindig érdekelt. Szeretem a munkámat, és mindig arra törekedtem, hogy fejlesszem a képességeimet. Nem jó, ha az ember kelleetlenül megy munkába”* – mutat rá. A mérnökökből, irodai alkalmazottakból és gépkezelőkből álló csapat tagjaként megosztja a tudását a más európai leányvállalatoktól érkező látogatókkal.

Élvezni az életet

Új nappali munkáját 2008 januárjában kezdte el. *„Öt hónapba telt, míg ismét rendszeren tudtam aludni – emlékszik vissza. – Eleinte mindig felébredtem három-négy óra alvás után. A feleségem mondta, hogy maradjak az ágyban, de képtelen voltam rá. Általában felkeltem és néztem a TV-t, délutánra azonban már nagyon fáradt voltam.”* De júniusban már éjszakánként hat órát is aludt zavartalanul. *„Ez teljesen megváltoztatta az életemet – állítja. – Végtére is az éjszaka alvásra való.”*

Daniel a megszokott módon 40 órát dolgozik egy héten, és péntek délután hamarabb végez. *„Több időt tölthetek a feleségemmel, és minden hétvégém szabad. Sokkal jobban élvezem az életet.”* Dinával csatlakoztak egy túrklubhoz, akikkel szombat-vasárnaponként átlagosan napi 20–30 km-t tesznek meg flandriai és hollandiai útvonalakon. Hat hónappal azután, hogy elkezdett nappal dolgozni, feleségével már 900 km-t gyalogoltak le, és kitűzött céljuk, hogy 100 km-t teljesítsenek megállás nélkül. Leporolta régi asztalosi képességeit, hogy felújítsa a ház hálószobáit. Ha azonban ez nem volna elég, Daniel lelkes pinytyenyészto is. Lelkiismeretesen tanítja az énekesmadarakat egyszerű dallamok megismétlésére, és olyan versenyekre nevezi őket, ahol a bajnok madarak akár 800 dalt is elénekelnek egy óra alatt.

Emellett bár Daniel havonta egy plusz szabadnapra jogosult, elmondása szerint igen ritkán él a lehetőséggel. *„Jó munkatársaim vannak, és olyan gyorsan telik a hét, hogy nem is gondolok arra, hogy szabadnapot vegyek ki.”*

Karrierfejlődés

„Szeretem a munkámat – mondja **Biliana Filipova** a bulgáriai Dupnitsából. – Folyamatosan mozgásban vagyok, és minden nap más és más.”

Egy nagy benzinkútlánc területi vezetőjeként a 33 éves hölgy ideje nagy részét utazással tölti a 19 töltőállomás között. Teljes körű felelősséggel tartozik a kutak mindennapos üzemeltetése iránt. Az ő feladata például a személyzet irányítása, a berendezések karbantartásának biztosítása és a szükséges készletek megrendelése, a jogi ügyek rendezése és a különböző vészhelyzetekre, például az áradásokra való reagálás.

A jelenlegi állásába 2008 márciusában léptették elő. Azelőtt egyetlen töltőállomás vezetéséért felelt. „Ez sokkal több felelősséget jelent – magyarázza. – De tudtam, mit jelent a feladat, ugyanis azelőtt én helyettesítettem a területi vezetőt.”

A következőképpen vázolja a szerepköréhez szükséges tulajdonságokat: „Képes vagyok megőrizni a nyugalmamat, és gyorsan reagálni – ez fontos. Emellett gyakran kell egyszerre több dologgal foglalkoznom. Fontossági sorrendet kell felállítanom, és összeszedettnek kell lennem. Ez egy felelősségteljes munka. Egyedül kell döntéseket hoznom, és nagy pénzek forognak kockán.” Emellett hozzát teszi, hogy kritikus fontosságú biztonsági szempontokat is figyelembe kell venni: „Az üzemanyag-szállító teherautók esetén például nagyon fontos, hogy pontosan kövessük az előírásokat. Az esetleges veszélyek igen nagyok.”

Irányváltás

Biliana eredetileg ipari mérnöknek tanult, és a különböző ruhagyártási technológiákra szakosodott. Az ötéves mesterképzés befejezése után megszületett a lánya, Joanna. „Ezután három évig nem dolgoztam – meséli. – De elegendő lett abból, hogy minden időmet otthon töltsöm. Dinamikus ember vagyok, szeretek aktív lenni. Könnyen nyugtalaná válok.”

A textiliparban kezdett dolgozni, a tanulmányainak megfelelő szerepkörben. „Gyárakban dolgoztam technológiai szakemberként.” Két különböző cégnél eltöltött másfél év után azonban rájött,

„A képzés a munkám és az élethez általában szükséges készségek szempontjából egyaránt hasznos volt. Elégedett vagyok azzal, amit eddig elértem ennél a vállalatnál.”

hogyan valami mással szeretne foglalkozni. *„Néha az embernek győrkés változásra van szüksége, hogy elégedetté váljon. Új kihívásra volt szükségem, amelyből erőt meríthetek.”*

Úgy hallotta, hogy a korábbi állami hálózat, a Petrol, amely továbbra is az egyik legnagyobb benzinkútlánc Bulgáriában, munkalehetőségeket kínál. Behívták interjúra egy vezetői pozícióra, ehelyett azonban úgy döntött, hogy a pénztárosi állást pályázza meg. *„Nem akartam rögtön vezetői állásba kerülni. Alacsonyabb szintről akartam kezdeni, mivel nem tudtam semmit erről az üzletágról.”*

A döntés meghozta a gyümölcsét. 2002-ben kezdett el a cégnek dolgozni, alkalmazkodott a munkához, és gyorsan felkúszott a ranglétrán. *„Az, hogy pénztárosként kezdtem, sokat segített. Most már ismerem a munka minden apró részletét. Tudom, hogy a vezetők figyelmét milyen dolgok kerülhetik el.”*

Az új szerepkörre való felkészülés

Részt vett egy intenzív tanfolyamsorozaton, amelyet az Európai Szociális Alapon keresztül az Európai Unió támogatott. A kurzusok többek között csapatépítésre, szerepjátékra, vitákra és problémamegoldó gyakorlatokra összpontosítottak. A tanfolyam segített számára fejleszteni az új szerepköréhez szükséges képességeket – megtanulta, hogyan bánjon az emberekkel, hozzon döntéseket, hogyan rangsorolja a teendőit, és hogyan birkózzon meg a nehéz helyzetekkel.

„A képzés a munkám és az élethez általában szükséges készségek szempontjából egyaránt hasznos volt. Valóban elgondolkodtam azon, hogyan találhat az ember megoldásokat egy adott problémára – mondja. – Elégedett vagyok azzal, amit eddig elértem ennél a vállalatnál. Végigjártam a ranglétrát. Sokan elismerik a munkámat, én pedig nagyra becsülöm ezt.”

A jövővel kapcsolatban Biliana a következőket mondja: *„Nem tudom még pontosan, mit akarok, de azt tudom, hogy továbbra is fejlődni szeretnék. Először azonban még ebben a szerepkörben kell bizonyítanom.”*

Az otthoni élete szintén elég eseménydús. A családi otthon felújítása a férjével folyamatos és hosszú távú elfoglaltságot jelent. *„Öt éve fogtunk bele a felújításba”* – mondja. Bár még mindig sok a teendő, a pár egészen az alapoktól saját maga építette fel az otthonát a férj szüleinek háza melletti telken. *„Megépítettük a második szintet is, de még mindig sokat kell dolgoznunk, hogy lakhatóvá varázsoljuk”* – mondja, és hozzáteszi, hogy néhány éve mindhárman egyetlen szobában laktak, miközben folytak a munkálatok.

A maradék idejében gondját viseli a most 10 éves Joannának, és időnként meglátogatja a rokonait. *„Két húgom és egy sógorom van. Mindannyian a környéken lakunk, elég közel egymáshoz. A hétvégéken a családok a szüleimnél gyűlnek össze. Számomra a legfontosabb a családom és a munkám. Keményen dolgozom a biztonságunkért”* – foglalja össze.

A régi ismeretek felidézése

Peter Meller Peter Meller és felesége, Olga most rendezkednek be új magdeburgi otthonukban a kelet-németországi Szász-Anhalt tartományban, ahol Peter nemrég kezdett el szoftver-programozóként dolgozni egy kis mérnöki cégnél.

Bár Peter eredetileg Romániában nőtt fel, ahol gépészmérnöknek tanult, 15 évig más üzletágban dolgozott. 2008-ban azonban szakmai gyakorlatot kezdett annál a cégnél, amelynek most már teljes munkaidős alkalmazottja.

1990-ben a gyökereiket jelentő Németországba az egész családjával együtt költözött vissza: a szüleivel, a bátyjával, a nővérével, a feleségével és kisfiával. *„Pénzügyi okok miatt költöztünk. Akkoriban Romániában nagyon nehéz volt megélni. Már korábban is el akartuk hagyni az országot, de nem volt lehetséges.”* A helyzet a kommunista rendszer összeomlásával változott meg. *„Ekkor a családtagjaink és barátaink mind elhagyták Romániát”* – meséli a 48 éves férfi.

A válság áldozata

A németországi Köln melletti Bergisch Gladbachba érkezett 29 évesen, és kezdetben egy kisvállalatnál kapott gépészmérnöki állást. A német mérnöki üzletág azonban körülbelül ekkor kezdett hanyatlásba, így 1993-ban munkanélkülivé vált.

Mivel nem volt túl sok esélye egy újabb mérnöki állásra, úgy gondolta, hogy ha részt vesz egy átképzési programban, könnyebben munkához juthat. Elvégzett egy számítástechnikai tanfolyamot. *„Azelőtt nem sok közöm volt a számítógépekhez”* – mondja Peter.

Ezután szabadúszóként kezdett dolgozni, és számítógépes tanfolyamok fejlesztésével foglalkozott. *„Ez teljesen más volt, mint az előző munkám – meséli. – Egy kis cégnek dolgoztam, amely nagyobb vállalatoknak fejlesztett kurzusokat, amelyekkel a gyakrabban alkalmazott szoftverek használatát oktathatták a munkatársaknak.”*

Ezzel foglalkozott több évig, idővel pedig céget alapított, amely ugyanezt a munkát végezte négy másik partner megbízásából. Egy idő után azonban a megrendelések elfogytak, és ismét szerződéses munkavállalóként dolgozott. Így folytatta a munkát 2001-től 2007-ig, de egyre elégedetlenebbé vált a rendszertelenséggel. *„Előfordult, hogy három hónapig dolgoztam egy projekten,*

„Azelőtt rengeteg ismerettel és képességgel rendelkeztem, azt azonban nem tudtam, hogyan hozzam ezt az emberek tudomására. Bátran elmondhatom, hogy a tanfolyam megváltoztatta az életemet.”

aztán pedig hónapokig nem kaptam megbízást – meséli Peter. – Egyáltalán nem láttam ebben jövőt.”

Németországban körülbelül ekkoriban kezdett el ismét fellendülni a mérnöki szakma, Peter pedig elképzelhetőnek tartotta, hogy visszatérhet a régi szakmájába. Amikor azonban gépészmérnöki állásokra pályázott, azt tapasztalta, hogy a friss tapasztalat hiánya problémát jelent.

Az ismeretek bővítése

Egy képzési program segített számára a mérnöki ismereteinek és készségeinek felfrissítésében és bővítésében. A programot az Európai Unió támogatta az Európai Szociális Alapból. A tanfolyam egyike volt az országszerte szervezett 18 AQUA (Akademikerinnen und Akademiker Qualifizieren sich für den Arbeitsmarkt) programnak, amelyek közül mindegyik egy-egy szakmai szektort célzott meg. Az egyetemekkel együttműködve a tanfolyamok a szakképesítéssel rendelkező embereknek nyújtottak lehetőséget, hogy bővítsék ismereteiket, és javíthassák kilátásaikat a munkaerőpiacon.

Peter kurzusa egy 10 féléves teljes gépészmérnöki szakképzést sűrített 10 hónapba. *„Hihetetlen volt, hogy milyen sokat felejtettem, de megkönnyebbültem, hogy azok is felejtettek, akik nálam később végeztek”* – mondta. Emellett további ismereteket szerzett a legújabb fejlesztésekről is, például a számítógépeknek a mérnöki munkában való használatáról, amiről korábbi tanulmányaiban nemigen eshetett szó.

Az elméleti ismeretek mellett a kurzus az állásszerzéshez szükséges gyakorlati készségekre is kitért, például az előadói készségekre, a testbeszédre és a kommunikációra, a munkaajánlatokra való jelentkezésre és az interjúkra való felkészülésre. Peter jelentős javulást észlelt szociális képességeiben. *„Felkészültem arra, hogy interjúra menjek, és válaszoljak a kérdésekre. Jóval magabiztosabbá váltam.”*

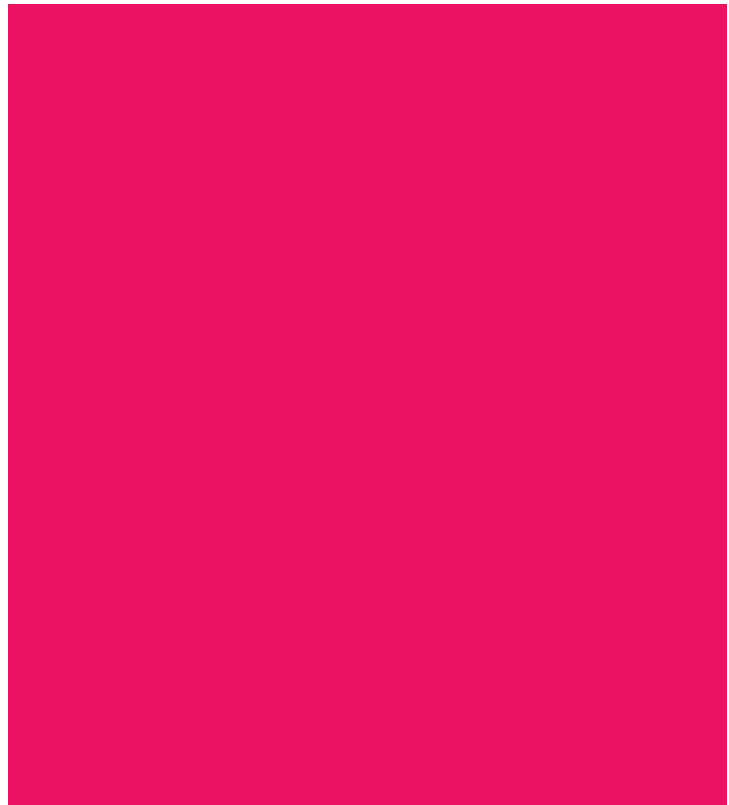
Összetett feladat

Peter képes volt hasznosítani frissen továbbfejlesztett képességeit, amikor három hónapos szakmai gyakorlatot töltött a cégnél,

ahol jelenleg dolgozik. A vállalat szakterületét az autógyártás minőségbiztosítási folyamatai jelentik. *„Rájöttem, hogy amit tanultam, létfontosságú volt. Már a letelején kaptam egy összetett számítógép-programozási feladatot. Nem volt sürgős, ám azt hitték, hogy nem tudom majd elvégezni a munkát. Lenyűgözte őket, hogy képes voltam rá.”*

A gyakorlati időszak végeztével 2008 októberében állandó munkát ajánlottak neki. Jelenleg szoftverprogramozóként dolgozik mérnöki berendezéseken. Ez a munka ötvözi mérnöki és számítástechnikai képességeit.

„Azelőtt rengeteg ismerettel és képességgel rendelkeztem, azt azonban nem tudtam, hogyan hozzam ezt az emberek tudomására – meséli Peter. – Bátran elmondhatom, hogy a tanfolyam megváltoztatta az életemet. Sokkal nyugodtabb vagyok, és várakozással tekintek a jövőbe.”

**Oktatás és
szakképzés**

A hagyományok értékei

Az erdélyi Nagyszeben történelmi város. A századok során a területen átvonuló rómaiak, törökök, hunok és szászok olyan örökséget hagytak itt, amely már távolról vonzza a kultúra iránt érdeklődőket. *Monica Stroe*-t, az antropológust azonban szakmai érdeklődése köti a környékhez.

„A dél-erdélyi szász örökséget kutatom – meséli a 24 éves hölgy. – Hat hónapja kezdtem el a PhD-képzést.”

Kutatása arra összpontosít, hogy a kulturális és a turisztikai üzletágak hogyan kapcsolódnak a környék gazdag és változatos történelméhez és hagyományaihoz. *„Személyes okok miatt választottam a szász területeket – magyarázza. – Egy olyan városban születtem és nevelkedtem, amelyet szászok alapítottak, és ahol sok középkori emlék maradt fenn. Azonban mindig is úgy gondoltam, hogy Nagyszeben jobban kihasználja az örökségét.”*

A nagy műgonddal helyreállított középkori városközpont Nagyszeben egyik hagyományos látnivalója. A város 2007-ben Európa Kulturális Fővárosa volt, és számos nemzetközi hírű rendezvénynek ad otthont. Monica számára ez az időszak volt a legmegfelelőbb egy esettanulmány elkészítéséhez. *„Az érdekelt, hogy Nagyszeben hogyan alakította ki saját arculatát, és hogy ez milyen hatással volt a környékre.”*

Kutatása a dél-erdélyi régióban nagyobb területre terjed ki. *„Nagyon érdekelnek a falusi területek; az, hogy miként népszerűsítik magukat kulturális célpontként – magyarázza. – Igen fontos jellegzetességei még a környéknek az ellentmondásos etnikai jelenségek – folytatja. – A polgármester német, annak ellenére, hogy a lakosságnak csak körülbelül az 1,6%-a rendelkezik német felmenőkkel. Ez a jelenség az egész régióban megfigyelhető.”*

Tudományra kutatásra szánt idő

Monica PhD-tanulmányainak megkezdése előtt a budapesti Közép-Európai Egyetemen szerzett mesterfokozatú képesítést nemzetközi tanulmányokból és nemzetiségi kapcsolatokból. Már a diploma megszerzése után tudta, hogy ezen a területen szeretné folytatni a tanulást. *„Az egyetemi képzés az etnikai csoportok dinamikájával, valamint a regionális identitással és konfliktusokkal foglalkozott – mondja. – Ennek köszönhetően jobban megismertem*

„Az ösztöndíj nagyon sokat jelentett számomra. Esélyt adott, hogy az általam választott szakterületen maradjak. Enélkül nem kezdhettem volna el a PhD-képzést.”

az etnikai csoportok közötti különbségeket. Érdekel, hogyan épülnek fel ezek az identitások.”

Amikor azonban visszatért Bukarestbe, ahol eredetileg tanult, szűkös és alulfinanszírozott tudományos kutatási lehetőségekkel találkozott. Irányváltást fontolgatott. *„Arra gondoltam, hogy piac-kutatási munkát fogok végezni. Ez kompromisszumos megoldás lett volna, ám úgy tűnt, hogy a tanulmányaim folytatása pénzügyileg nem megvalósítható.”*

Egy ösztöndíj nyújtott számára segítséget, amelyet az Európai Unió támogatott az Európai Szociális Alapból. *„Az ösztöndíj nagyon sokat jelentett számomra. Esélyt adott, hogy az általam választott szakterületen maradjak. Enélkül nem kezdhettem volna el a PhD-képzést.”*

Havi juttatásban részesül, amely a mindennapi költségeit hivatott fedezni a tanulmányaihoz szükséges három év során. Emellett az ösztöndíjnak köszönhetően nyolc hónapot tölthet külföldi egyetemeken az EU-ban, és hozzáférhet könyvtárak és más intézmények olyan anyagaihoz, amelyek nélkülözhetetlenek a munkájához. *„A szabad mozgási lehetőség a kutatásom szempontjából létfontosságú – mondja. – Lehetőségem van utazni. Fontos archívumokhoz férhetek hozzá, így átfogóbb képet alkothatok.”*

A program keretében tudományos lapokba fog majd cikkeket írni, és professzorokkal fog együtt dolgozni. *„Ez kiváló munkatapasztalatot biztosít, és támogatást nyújt majd a hosszú távú terepkutatásokhoz.”* A jövőjével kapcsolatban a következőket mondja: *„Remélem, hogy a PhD-képzés új lehetőségeket nyit meg előttem. Fejleszteni szeretném a kutatási képességeimet, és egységesíteni szeretném az elméleti háttérmet. A vágyam az, hogy egyszer majd közösségfejlesztéssel foglalkozhassak. De erről még korai gondolkodni, egyelőre a kutatásomra összpontosítok” – foglalja össze.*

A kreativitás támogatása

„Mindig érdekeltek a kreatív tevékenységek” – meséli [Harri Haanpää](#) a finnországi Helsinkiből. Szenvedélye a rajz és a fotózás, ezért már korán eldöntötte, hogy valamilyen kreatív területen szeretne dolgozni. „Gyerekkoromban illusztrációk készítésével szerettem volna foglalkozni. Képregények rajzolásával kezdtem, ám később más-fajta rajzok kezdtek el érdekelni.

Kilencéves koromban eldöntöttem, hogy én kizárólag reklámgrafikusként szeretnék elhelyezkedni” – teszi hozzá.

Harri ki is választott egy reklámgrafikusi szakot egy helyi gimnáziumban. Mire befejezte azonban az általános iskolát, a szakot megszüntették. „Ezután kicsit változtattam az irányon” – meséli. 15 éves korában egy tengerészeti középiskolába iratkozott be, majd kereskedelmi hajókon dolgozott séfként.

Három év elteltével úgy döntött, hogy a tengeri élet nem neki való, és inkább ismét valamilyen kreatív tevékenységgel akart foglalkozni. 1995-ben a voionmaa-i főiskolán filmelméletet kezdett el tanulni. „Magával ragadott a fényképezés – meséli Harri. – Mindent lefotóztam, ami mozgott.”

Gyakorlati tapasztalat

A képzés után visszaköltözött Helsinki térségébe, és egy finn zenei csatornának kezdett dolgozni. „Megállás nélkül dolgoztam. Én csináltam mindent – a világítást, az operatóri munkát, a vezérlést” – mondja. Emellett videoklipeken dolgozott, és rendezni kezdett. „Nagyon élveztem, mert mindig is szomjaztam a tudást.”

Ezzel a tapasztalattal Los Angelesben szerzett állást a Hollywood Express című TV-műsornál, amely zenével, filmekkel, a popkultúrával és hírességekkel foglalkozott. Harri másfél évet töltött az Egyesült Államokban, mielőtt visszatért volna Európába. Részt vett az European Masters in Multimedia and Audiovisual Business Administration (európai mesterképzés multimédiás és audiovizuális tevékenységű vállalkozások vezetéséről; EMMABA) nevű képzésben, amelynek keretében a görögországi Athénban majd ismét Finnországban, Lappföldön tanult. „A program során kitanultam a produceri szakmát, és sok embert megismertem Európa minden részéről.”

„Rájöttem, hogy sosem tudhat eleget az ember. Ez egy gyorsan változó üzletág, és fel kell tudnom venni a versenyt az újonnan végzettekkel.”

A kurzus befejezését követően 2000-ben megalapította saját produkciós cégét, a DreamMillt. *„Mindig szerettem volna saját céget alapítani. Csak idő kérdése volt.”* – mondja. TV-műsorok, zenés videoklipek, reklámfilmek és mobil TV-s alkalmazások rendezésével, koordinálásával és filmezésével foglalkozik.

Harri számára a saját vállalkozás előnyei nyilvánvalóak. *„Szeretek alkotni – mondja. – Ha másnak dolgozol, sokszor meg van kötve a kezed. Így, hogy saját cégem van, több szabadságom van – azt csinálom, amit akarok. Mindig minőségi munkára törekszem. Szeretem az igényes TV-műsorokat. Jó, ha az embert megfizetik, de nem ez a fő cél.”*

Folyamatos fejlődés

Harri az oktatás és a képzés lelkes szószólója. *„Rájöttem, hogy sosem tudhat eleget az ember. Ez egy gyorsan változó üzletág, és fel kell tudnom venni a versenyt az újonnan végzettekkel. A tapasztalat nem túl sokat jelent ebben az iparágban”* – állítja.

2005–2006-ban elvégzett egy médiavállalkozóknak szánt gyakorlati képzést. Az Európai Unió által az Európai Szociális Alapból támogatott MEDA kurzus a képességei fejlesztésében és cége bővítésében segített. *„Egy inkább elméleti jellegű megközelítést szerettem volna megismerni – meséli Harri. – A kurzus a vállalatvezetéssel és a produceri szakmával foglalkozott.”* A képzés során új emberekkel ismerkedett meg, ami kiváló lehetőségeket nyitott meg a cég előtt. *„Sokat köszönhetek a kurzusnak. Megtanultam, hogy ne akarjam újra feltalálni a kereket, és az egyszerűségekre összpontosít-sak”* – mondja.

Harri számára a kurzus közvetlen jelentőséggel bírt. *„Remek volt, hogy azonnal alkalmazhattam a frissen szerzett tudást, és átgondolhattam, hogyan segíthetnek a tanultak a cégnek.”* Most már várja, hogy folytathassa a tanulást. Következő lépésként egy mesterfokozatú képzést szeretne elvégezni. *„Egy nap tanítani szeretnék, és terjeszteni a tudásomat”* – teszi hozzá.

A fő cél viszont továbbra is egyértelmű. *„A motivációm egyszerű: szeretnék egyre jobb producer lenni, és jobban teljesíteni a munkában.”*

Kint az erdőből

Szeptember van, és a Portótól 40 km-re fekvő kis falu, Boelhe melletti vidéken járunk, Portugália északi részén. A nap süt, *Maria Balbina* pedig a gondosan elrendezett fiatal fasorok között sétál, megvizsgálja a törzsek állapotát, és lemetsz egy-egy ágat.

Maria szabadidejében az erdeit gondozza, emellett azonban a környék 18 intézményből álló iskolacsoportjának főtítkáráként dolgozik teljes munkaidőben. *„Mindig nagyon aktív voltam – mondja. Gyermekkoromban a zene, a színház, a tánc, a templom és különböző sportok töltötték ki az életemet.”*

Manapság az 59 éves asszony napjai tele vannak a munkáján kívüli tevékenységekkel is: részt vesz a helyi politikai életben, gyerekeknek nyújt tanácsadást, hivatalnokként dolgozik a helyi fejlesztési ügynökségben, elnöki tisztséget tölt be az iskolafenntartók regionális testületében, és a helyi erdőtulajdonosok egyesületének bizottsági tagja – mindamellet, hogy két felnőtt gyermeke és a férje is számíthat rá.

Az erdőket és a gazdálkodást azonban továbbra is nagyra becsüli. A szüleinek volt egy farmja, és erdőgazdálkodással foglalkoztak – ezt a hagyományt ő is szívesen viszi tovább. *„A szüleim mindig arra tanítottak, hogy értékeljem és tiszteljem a természetet – mondja, miközben az őt körülvevő termékeny erdőségre mutat. – Ebben a környezetben nőttem fel, így teljesen fel tudok oldódni a vidéki tájban.”* A középiskola után vegyészmérnöki szakon tanult a portói egyetemen, azonban még mielőtt befejezte volna a tanulmányait, visszajött ide. *„Nem azzal foglalkoztam, amivel szerettem volna – mondja. – Hiányzott ez a hely, így hát visszatértem.”*

Az örökölt föld

1973-ban Maria irodai dolgozóként kapott állást egy helyi iskolában, és teljes munkaidőben kezdett dolgozni. *„Vonzott, hogy fiatalokkal foglalkozhatok, de nem tudtam magam elképzelni tanárként. Az is előnyös volt, hogy az iskola közel volt a falumhoz, a szüleimhez és a barátaimhoz.”*

Azonban amikor 1984-ben megörökölte a szülei földjét – körülbelül 18 hektárnyi gazdaság és ugyanennyi erdő –, nehezen tudta összeegyeztetni ezt egyéb elfoglaltságaival. A föld kilenc évig érintetlenül állt. *„A gazdaság „készenléti” üzemmódban volt. Nem*

„Az erdőgazdálkodás nagyon hosszú távú projekt. Nagyon fontos a hagyományok folytatása. Remélem, hogy én is átadhatom ezt a gyermekeimnek.”

tudtam, hogy kell kezelni – mondja. – Egyáltalán nem tudtam rá időt fordítani, és nem találtam olyat, aki foglalkozna vele helyettem. Nem tudtam, hogyan kezeljem a helyzetet. A föld elvadult.”

Eltökélt szándéka volt azonban, hogy nem hanyagolja el véglegesen a földet. *„Szégyelltem, hogy milyen állapotban van. Tenni akartam valamit, ezért elkezdtem más erdőtulajdonosokat keresni, hogy tanácsot kérjek tőlük.”* 1993-ra a régió erdőtulajdonosai létrehozta egy hivatalos egyesületet, amelynek Maria volt az egyik alapító tagja. *„Sok előnye volt a társaság megalapításának – teszi hozzá. – Megtudtuk, hogy léteznek erdőfejlesztésre és -gazdálkodásra szánt európai uniós alapok.”*

A tulajdonosok összeállnak

A társaság segít a tulajdonosoknak a faanyag minőségének és értékének felmérésében, a finanszírozási pályázatok előkészítésében, a közös projektek megvalósításában, valamint erdőgazdálkodási képzéseket is biztosít. Emellett segít a tulajdonosok földjeinek nagyobb parcellákká való egyesítésében, a gazdák ugyanis gyakran több kisebb területet birtokolnak. *„Cseréket szervezünk a tagok között, hogy egyetlen földdarabon gazdálkodhassanak – mondja. – A nagyobb telkek jobban jövedelmezőek, egyszerűbben művelhetők, és könnyebben megvédehetőek az erdőtüzeketől.”*

Maria 1996 és 2008 között számos európai uniós támogatású tanfolyamon vett részt, különböző témakörökben a fametszéstől és -ültetéstől kezdve az erdőtüzek megelőzésén és kezelésén keresztül az erdészeti termékek marketingjéig. A kurzusok biztosították számára a föld megműveléséhez és a megfelelő gazdálkodás újratekésítéséhez szükséges ismereteket. Az együttműködésnek köszönhetően az egyesület tagjai európai uniós támogatásokhoz jutottak, amelyek különböző helyi projektek finanszírozására szolgáltak.

Maria például jövedelmező fajtákkal telepítette újra a területet, és eltakarította az elhalt növényeket. *„Az erdőgazdálkodás nagyon hosszú távú projekt – mondja. – Nagyon fontos a hagyományok folytatása. A földhöz való kötődést a szüleimtől kaptam, és remélem, hogy én is átadhatom ezt a gyermekeimnek.”*

Kutatói karrier

Simone Rossit világéletében lenyűgözte minden gép. „Gyerekkoromban mindig érdekelték az autók, a repülőgépek és a technikai dolgok” – meséli a 30 éves férfi. Simone Montecastello di Vibio városában él, amely Olaszország Umbria tartományának hullámzó dombjaira települt a középkorban.

„Többet akartam tudni arról, hogyan működnek valójában a gépek” – folytatja. A középiskola befejezése után Simone úgy döntött, hogy gépészmérnöknek tanul a közeli perugiai egyetemen, és még komolyabban kezdett érdeklődni a téma iránt. „Nem csak azért tanultam, hogy átmenjek a vizsgákon. Tényleg alaposan meg akartam ismerni, hogyan működnek a dolgok – mondja. – Rájöttem, hogy a matematika, a fizika és a kémia az alapja mindennek, és jobban el akartam mélyedni ezekben a tudományokban.”

Amikor 2005-ben elvégezte az egyetemet, tudta, hogy ehhez kapcsolódó területen szeretne karriert építeni, azonban nehezen talált megfelelő munkát. Egy ideig munkanélküli volt; aztán egy biztosítási cégnek dolgozott, majd néhány egyéb hivatalnoki pozíciót is betöltött különböző vállalatoknál. „Tudtam, hogy nem szeretnék túl sokáig ilyen munkát végezni. Mérnöki állást azonban nehéz találni, különösen ebben a régióban – mondja. Mérnökökre van ugyan kereslet, de nem mérnöki munkára.”

A munkáltatók ösztönzése

A segítség egy kutatási ösztöndíjprogram formájában érkezett, amelyet a régió és az Európai Unió Szociális Alapja támogatott. A program a munkanélküli kutatók számára biztosít ösztöndíjat vállalati vagy kutatóközponti projektekhez, így az ösztöndíjasok tapasztalatot szerezhetnek, és javíthatják kilátásaikat a munkaerőpiacon. A programban részt vevő cégek vagy más szervezetek számára előnyösek lehetnek a kereskedelmileg esetleg nehezen indokolható kutatások, a program pedig arra ösztönzi a vállalatokat, hogy a pályázati időszak végén szerződtessék a kutatókat.

A program Simone számára kulcsfontosságú szerepet játszott abban, hogy állandó munkahelyhez jusson, ugyanis 18 hónapos gyakorlatot tölthetett el annál a cégnél, ahol jelenleg már teljes munkaidőben dolgozik: a régiós központú technológiai és innovációs gyártónál, az Angelantoninál (<http://www.angelantoni.it/>).

„A program nagyon fontos volt számomra, hiszen segített a kutatás folytatásában, a termék szabadalmaztatásában, valamint abban, hogy megtapasztaljam az alkalmazottak életét, és szélesítsem a lehetőségeimet a munkaerőpiacon.”

„A program nagyon fontos volt számomra, hiszen segített a kutatás folytatásában, a termék szabadalmaztatásában, valamint abban, hogy megtapasztaljam az alkalmazottak életét, és szélesítsem a lehetőségeimet a munkaerőpiacon – mondja. – Véletlenül hallottam az ösztöndíjról. Láttam egy hirdetést, amelyben kutatókat kerestek, először azonban azt gondoltam, ez nem nekem való. Azt hittem, az ösztöndíjakkal olyan embereket céloznak meg, akik már egyetemeken vagy kutatóközpontokban dolgoznak. De nem volt mit vesztenem, így hát jelentkeztem.”

Napenergia

Simone-t nagyszámú jelentkező közül választották ki az ösztöndíjra. Lehetőséget kapott, hogy kutatói gyakorlaton vegyen részt a cégnél. A gyakorlat keretében egy újfajta kisméretű, „koncentrált napelemes” rendszer lehetőségeit vizsgálta, amely a nap energiájából állít elő áramot.

„Amikor elkezdtem a kutatást, még nem sokat tudtam a fotoelektromosságról – meséli –, ez azonban egy nagyon izgalmas terület, különösen most, a megújuló energiaforrások iránti növekvő érdeklődés mellett.”

A napelemes rendszerek fejlesztése az 1980-as években kezdődött az Egyesült Államokban. „Itt Olaszországban azonban senki sem tudott túl sokat erről – mondja Simone. – Eléggé az alapoktól kellett kezdenünk mindent.” Más olasz kutatóintézetekkel és egyetemekkel együttműködve sikeresen kifejlesztett egy, a hagyományos fotoelektromos folyamatoknál olcsóbb és hatékonyabb alkalmazást.

A rendszer egy lencse segítségével gyűjti össze a naptól érkező energiát, majd a sugarakat különböző frekvenciatartományokra bontja. „A legfőbb előnye az, hogy a hasonló megoldásoknál jóval alacsonyabb hőmérsékleten üzemel. A cellák nem hevülnek túl, ez pedig sokkal nagyobb hatékonyságot biztosít” – magyarázza. A vállalat szabadalmaztatta a találmányt, és 2008 őszén állandó állást ajánlott Simone-nak, hogy folytathassa a munkáját.

„Amikor belekezdtem, kicsit olyan volt, mint egy játék. Egy új területtel ismerkedtem, és különböző dolgokat tanulmányoztam – meséli. – Amikor a rendszert szabadalmaztatták, végre eredménye lett a kutatásomnak. Nagyon büszke voltam.”

Figyelmeztet azonban, hogy a találmány „még gyerekcipőben jár”, és hogy több évbe telhet, míg valamilyen kész termék piacra kerül. „Most már azonban nagyon szeretném végigkövetni a rendszer sorsát a befejezésig. Nagyon jó érzés egy ilyen munkánál a frontvonalban állni.”

Nagyszabású ambíciók

Úgy érezheti az ember, hogy az észak-litván vidéki város, Siauliai távol esik Európa szívéből, sőt még az ország fővárosától, Vilniustól is. A helyi főiskola nyelvtanára, *Nedas Jurgaitis* azonban lelkesen tartja a lépést a világgal.

„Nagyon pozitív változások zajlanak jelenleg a régiókban – mondja. – Távol vagyunk a világ középpontjától, ám kiváló iskolarendszert, egy remek főiskolát és sok nagyon ügyes diákot tudhatunk magunkénak. A kilátásaink fényesek.”

Nedas valódi szenvedélye az összehasonlító nyelvészet. Miután ezen a területen szerzett mesterfokozatot, a siauliai főiskolán kezdett tanítani, komolyabb kutatási tapasztalat híján azonban igen távoli lehetőségnek tűnt, hogy a tudományos életben is letegye a névjegyét.

Mindez megváltozott, amikor elvégzett egy speciális tanfolyamokból, szemináriumokból és gyakorlati foglalkozásokból álló programot, amelyet az Európai Szociális Alapból az Európai Unió támogatott. A MOKOM projekt (A tudományos kutatási kompetencia fejlesztése) célja a képzés, a képesítések fejlesztése, valamint a tudósoknak és az egyéb kutatóknak a mai piaci igényeknek megfelelő átminősítése volt. Nedas a főiskola egyik ügyintézőjétől hallott a projektről. A főiskola arra ösztönözte, hogy néhány tanártársával együtt vegyen részt a programban.

Európa erősségeinek kihasználása

A 2005 szeptemberétől 2008 februárjáig tartó MOKOM program keretében Nedas és kollégái Európa legkiválóbb és legjobban képzett kutatóival, tudósaival és egyetemi tanáraival találkozhattak.

A tanfolyam programjában többek közt *„a kutatásban hasznosítható új informatikai eszközök”, a „csapatépítés”* és *„a kutatási eredmények közlése”* szerepelt. A gyakorlati munka keretében új kutatási módszertanok fejlesztésével és korszerű tudományos bemutatások készítésével foglalkoztak.

Nedas elmondása szerint értékes gondolatokhoz jutott a munkája és az összehasonlító nyelvészet területén. Az élmény friss önbizalommal és motivációval töltötte fel. *„A programban való rész-*

„A projekt pozitív hatással volt a tanári munkámra, és ami még fontosabb, az oktatásról és a kutatásról való gondolkodásmódomra.”

vételnek köszönhetően fontos tapasztalatokat nyertem – mondja. – A projekt pozitív hatással volt a tanítói munkámra, és ami még fontosabb, az oktatásról és a kutatásról való gondolkodásmódomra.” Nedas úgy gondolja, hogy újonnan szerzett önbizalmával minden eddiginél felkészültebben kelhet versenyre a magas szintű tudományok világában.

Az újonnan szerzett magabiztosság

28 éves korára Nedas már a siauliai főiskola nemzetközi kapcsolatokért felelős tanszékének vezetője. Úgy döntött, hogy nem áll meg itt – a PhD-minősítés megszerzését tervezi. Reméli, hogy idővel egyetemi tanárrá válhat. Nedas és felesége újszülött kislányukkal pedig valóban fényes jövőnek nézhet elébe.

„Nem mondanám, hogy azelőtt teljesen hiányzott belőlem a magabiztosság – mondja. – Egy bizonyos mértékben biztos voltam magamat és a jövőmet illetően, azonban nem volt meg bennem a következő lépéshez szükséges tudás és tapasztalat, hogy megvalósíthassam a jövőt, amire vágyok. Valami hiányzott. Most már látom, hogy milyen utat kell megtennem, és azt is, hogy új lehetőségek fognak nyílni előttem és a családom előtt.”

Példamutató előrelépés

Mogens Lausen nyitott és megnyerő személyiség, de ez nem volt mindig így. A sikeres zenész és színész korábban féltékenységgel küzdött az iskolában és a magánéletben is.

„Egy kisvárosban nőttem fel Jütland északi részén – meséli. – Csendes gyerek voltam, akinek nehezebbre esett kifejezni magát, de a zenét már akkor is nagyon szerettem.”

Mogens eredetileg az Aarhusi Egyetemen szeretett volna továbbtanulni, de a zenei képzést akkoriban az egész országban visszafogták. *„Zenészsé válni mindig is gyötrelmes munka volt – mondja. – A színház más kihívásokat tartogatott, és úgy gondoltam, hogy ez szintén nekem való, úgyhogy beiratkoztam dráma szakra.”* Ez elég merész lépés volt egy olyan embertől, aki régóta krónikus féltékenységgel küzdött. Aarhus városa nagy szerepet játszott Mogens jövőjének alakulásában.

„Ez a város izgalmas és vibráló kulturális központ” – mondja Mogens. Aarhus Dánia második legnagyobb városa és legfontosabb kikötője, ahol az elmúlt években számos újjáépítési projekt valósult meg – többek között az egykor omladozó belső városrész kulturális és kereskedelmi központtá vált. A több mint 300 000 lakosú Aarhust Jütland fővárosának is szokták nevezni.

Az értékes tapasztalatok hasznosítása

„A főiskola elvégzése után felléptem néhány darabban a városban – meséli Mogens –, és rendeztem is. Munkám során hatalmas mértékben megnőtt az önbizalmam, de a színházi élet nem könnyű, és feleségemmel együtt néhány nehéz időszakon mentünk keresztül.”

Mogens rájött, hogy saját vállalkozást kell indítania ahhoz, hogy előreléphessen. Érzett magában képességet arra, hogy segítsen az embereknek önbizalmuk és viselkedésük fejlesztésében. A színházban eltöltött évek folyamán kialakította saját képzési technikáit, amelyeket más színészek nyitottá tételére, motivációkeresésre és nehéz személyes problémák kezelésére alkalmazott színészi és előadói tudása felhasználásával. Felismerte, hogy ezek a technikák minden ember esetében alkalmazhatók, de segítségre volt szüksége ahhoz, hogy elképzeléseit egy vállalkozás keretében meg is valósítsa.

„A képzésnek köszönhetően világossá vált számomra, hogy hova és hogyan szeretnék eljutni. És ez az, amit másoknak is megtanítok.”

„Világos elképzeléseim voltak arról, hogy mit szeretnék megvalósítani – mondja Mogens –, de mindennemű tapasztalat hiányában próbáltam beindítani egy vállalkozást. Eközben a feleségem támogatást keresett annak a színházi csoportnak a számára, amelyet igazgattott – pénzügyi helyzetünk tehát nem volt túl kedvező. Tudtam, hogy valódi segítségre van szükségem a vállalkozásom beindításához, ráadásul gyorsan.”

A szabályokon és a rendeleteken túl

Mogens és családja számára a segítség egy kezdő vállalkozóknak indított speciális képzés formájában érkezett, amelyet az Európai Unió az Európai Szociális Alapon keresztül támogatott. A képzés segített Mogensnek abban, hogy beindíthassa a cégét. „Nagyon hasznos információkat kaptam a cég elindításával kapcsolatban. Nagyon sok adminisztratív szabályt kell betartani, és rengeteg akadályt kell leküzdeni” – mondja.

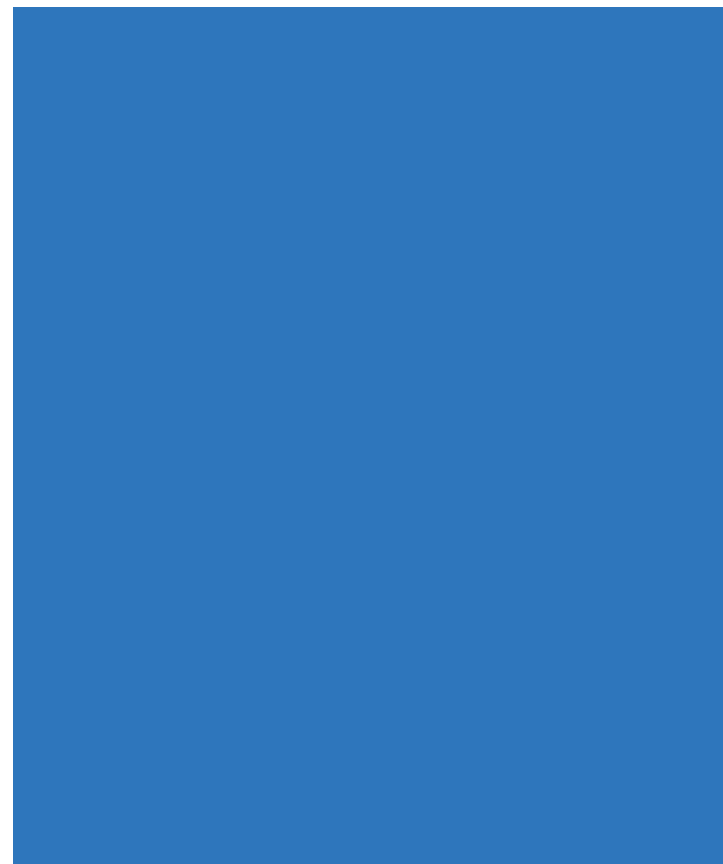
Az Aarhusi Egyetem vállalkozói központjának szervezésében megvalósított képzés konkrét tanácsokat adott a kereskedelmi szabályok és rendelkezések között való eligazodáshoz, de a résztvevőknek saját képességeiket, motivációikat és elvárásaikat is át kellett gondolniuk. „Nagyon nagy segítséget jelentett, hogy megismerhettük a szabályokat” – mondja Mogens. „Enélkül nem is tudtam volna elindítani a vállalkozásomat, ráadásul jobban megismerhettem erősségeimet és gyengeségeimet, személyiségemet, és független vállalkozói képességeimet.”

Úton a siker felé

Mogens azóta saját vállalkozását vezeti Aarhusban. A Re-Act! képzést és tanácsadást biztosít azoknak az embereknek, akik szeretnének előrelépni munkájukban, fejleszteni a képességeiket, megoldani üzleti problémáikat, valamint legyőzni személyes félelmeiket.

Mogens munkája során sokféle céghez és szervezethez jut el a városközpontban és vidéken egyaránt, emellett otthoni irodájában is végez képzést. „Nagyon sokféle ügyfelem van – mondja Mogens. – Előfordulnak közöttük magánemberek, akik szeretnének előrébb jutni munkájukban, vállalatok, amelyek stratégiai átszervezést fontolgatnak, illetve olyan szervezetek, amelyek kemény tárgyalásokat folytatnak kormányzati hatóságokkal vagy egyéb szervekkel.” Ügyfelei tehát más-más személyiséggel és jellemvonásokkal rendelkező emberek, akik mind arra törekcsenek, hogy megfelelően ki tudják fejezni magukat, megértsék a többi embert, valamint hatékonyan kommunikáljanak velük.

„Ha tudjuk, kik vagyunk, és miért szeretnénk elérni kitűzött céljainkat, akkor sokkal sikeresebbek lehetünk – mondja Mogens. – Többek között ezt tanultam meg az Európai Szociális Alap tanfolyamán. A képzésnek köszönhetően világossá vált számomra, hogy hova és hogyan szeretnék eljutni. És ez az, amit másoknak is megtanítok: mostanra már több száz embernek segitettem abban, hogy előrelépést érjenek el magánéletükben és munkájukban egyaránt. Azt hiszem, ez elég jelentős siker.”

Társadalmi befogadás

Újra a helyes úton

A Ljubljana Egyetem hallgatója, *Jana Urbanija* nagy reményekkel tekint jövője elé. A 26 éves lány geotechnológia szakra jár, karrierjét a bányászat területén képzei el.

„Mérnöknek készülök – mondja. – Olyan munkát szeretnék, ahol nagyszabású projekteken dolgozhatok a világ különböző országaiban.”

Az ide vezető út azonban nem volt zökkenőmentes, és néhány évvel ezelőtt a lány jövője még nem látszott ennyire ígéretesnek. A Bledi-tó környékéről származó Jana tinédzserkorában nagyon zűrzavaros életet élt. *„Gyermekkoromban sok problémával küzdöttem – meséli. – Apám keményen ivott, később szüleim el is váltak. Hatéves koromban szöktem meg otthonról először, 12 éves koromtól pedig depressziós voltam.”*

Jana nagyon szeretett sportolni, de térdproblémái miatt több mozgásformáról is le kellett mondania – mindez fokozta benne az elidegenedés érzését. *„Kilógtam a társaságból, és úgy éreztem, hogy eltoltam az életemet.”* Miközben arra törekedett, hogy valahova tartozhasson, elkezdte kipróbálni a drogokat. *„Először csak társaságban, partikon és klubokban használtam drogot, de aztán egyre jobban rászoktam a szerekre.”* Kezdetben napi szinten szedett extasyt, majd hamarosan következtek a keményebb drogok. *„A végén már napi öt tablettát is beszedtem. Aztán áttértem a heroinra, hogy leszokjak.”*

A lány lopni kezdett, hogy ki tudja elégíteni fokozódó függőségét, viselkedése pedig elidegenítette barátaitól. *„Nem voltunk egy hullámhosszon. Igazából semmi sem érdekelt. Az iskolában magányossá váltam, és elkezdtem drogos barátokat keresni. A végén már többet lógtam bárokban, mint amennyi időt az iskolában töltöttem”* – meséli. Nem meglepő, hogy az iskola utolsó évében megbukott, és ki is csapták. *„Egyre többször kerültem összeütközésbe a rendőrséggel is.”*

A változás útján

Életét végül az Európai Unió által az Európai Szociális Alapon keresztül támogatott, nem hivatalos képzést nyújtó programnak köszönhetően sikerült megváltoztatnia. A *Képzési program fiatal felnőttek számára* (Project Learning for Young Adults – PLYA) azoknak a fiataloknak szeretne segíteni, akiknek nem sikerült be-

„A képzésen figyelembe vették az egyéniséget. Nagyon kellemes volt a légkör. Mindenki támogatta a másikat, nem versenyeztünk egymással, és önmagunkat adhattuk.”

fejeznie az elhelyezkedéshez szükséges tanulmányait. A projektek az iparművészet, a gyakorlati tanulás, az életkézségek, a személyi fejlődés és a tanácsadás köré csoportosulnak.

Janának ez a program nyújtott segítséget életének megváltoztatásához. *„Pont erre volt szükségem. Kezdtém rájönni, hogy másképpen is élhetnék.”* Már az elején feltűnt neki, hogy ez a képzés mennyivel pozitívabb hangvételű, mint az előző iskolái. *„Az iskolában úgy kezeltek, mint egy egyszerű számot. A képzésen azonban figyelembe vették az egyéniséget. A képzés minden résztvevője ugyanabban a cipőben járt, mindannyian kiestünk a hagyományos rendszerből”* – mondja. *„Az oktatás ezért nagyon kellemes légkörben zajlott. Mindenki támogatta a másikat, nem versenyeztünk egymással, és önmagunkat adhattuk.”*

Jana egy évig vett részt a képzésben. Eközben továbbra is drogozott, de kezdett megfogalmazódni benne, hogy meg szeretne szabadulni függőségétől. *„Egyre örültebben viselkedtem – mondja. – Félttem, hogy előbb-utóbb egy elmeógyógyintézetben kötök ki, vagy meghalok.”*

Elhatározta, hogy egy zárt közösségbe vonul, ahol leszokik a drogokról, és élete újra sínre kerülhet. *„Nagyon kemény volt”* – meséli. A közösség, amely egy olaszországi katolikus szervezet keretében működik, nagyon szigorú körülményeket határozott meg: a leszokást megkísérlő résztvevők nem nézhetek televíziót, csak minimális kapcsolatot tarthattak fent a külvilággal, kényelmetlen körülmények között éltek, és kevés programban vehettek részt, viszont nagyon kemény fizikai munkát kellett végezniük. *„Rosszabb volt, mint a hadseregben”* – meséli Jana.

A fizikai munkánál is nehezebb volt megélni a személyiség változásait, emlékszik vissza a lány. *„Ilyen helyen az embernek el kell fogadnia önmagát, és arra kell törekednie, hogy jobb emberré váljon. Felelősség hárult rám, és a folyamat végére önálló személyiséggé kellett válnom. Szembe kellett nézmem a hibáimmal – magyarázza. – Pokolian nehéz időszak volt, de mégis szép emlékeket őrzök, mert a közösség annyira tiszta volt. Az őszinte légkörben igazi barátságok szövődnek. Gyönyörű pillanatokat éltünk át, mert az élet annyira tiszta volt ott.”*

Alig három év elteltével Jana újból készen áll arra, hogy szembenézzen a világgal. 2004-ben hazatért. *„A régi barátaim elfogad-*

tak, és ez nagy segítséget jelentett nekem. Azonnal folytattam a tanulást. A legrosszabb dolog (egy drogfüggő számára) a magányosság és az egyedüllét.” Jana újból letette a vizsgáit, és elvégzett egy újabb tanfolyamot, amelynek segítségével bejutott az egyetemre, ahol azóta is tanul.

Továbbadni a jót

Jana bölcsen tekint vissza a múltra, és elismeri, hogy szerencsésen megmenekült. *„Nagyon hálás vagyok azért a segítségért, amelyet a mellettem álló emberektől kaptam – mondja. – Nagyon sokat köszönhetek nekik, és ezt meg szeretném hálálni.”*

Éjszakánként egy drog- és alkoholproblémákkal küszködő fiataloknak létrehozott központban dolgozik, ahol az átélt élményei segítségével próbál segíteni a nehéz időszakot átélő embereknek. Felügyeli az ott lévő kamaszokat, és gyakran ad nekik tanácsot.

„Szeretnék egyszer depresszióban szenvedő emberek számára létrehozni egy olyan közösséget, mint amelyik engem is befogadott – mondja. – Ez azonban egy hosszú távú cél. Most egyszerűen csak élvezem, amit csinálok, és várakozással tekintek a jövőm elé.”

Új számítástechnikai készségek a szebb jövő érdekében

„A legtöbb mai emberhez hasonlóan a számítógépet munkához és szórakozáshoz is használom. A technológiák beható ismerete jelentősen javítja az életminőséget, és jövőnket is ígéretesebbé teszi” – mondja *Christos Giannakopoulos*, az ígéretes jövő előtt álló fiatalember, aki ezt részben az Európai Szociális Alapnak is köszönheti.

Christos kiskorában elveszítette szüleit, és bátyjával együtt Athénból egy Khalkida mellett található kis árvaházba került. Az intézmény, amelynek még ma is lakója, egy ókori kolostor helyén épült. A sziklás partszakaszon a kicsi templomot kis épületek veszik körül, amelyek helyet adnak a tantermeknek és egy játszótérnek is; a nagyobb épületekben találhatóak a hálótermek, a nagy konyha és a közösségi termek, amelyeket mintegy tíz árva vesz igénybe.

A jelentős hátrány ledolgozása

„A táj valóban festői – mondja Christos, a szelíden kéklő éviai öbölre pillantva –, de nem volt könnyű anya és apa nélkül felnőni.” Ennek ellenére a két fiú jól boldogul az életben. Amikor eljött az ideje, Christos bevonult, hogy letöltse katonai szolgálatát.

Görögországban a férfiaknak kötelezően le kell tölteniük katonai szolgálatukat: a 18 év feletti férfiak 12 hónapra vonulnak be. A katonaságnál Christos parancsnoka azt javasolta a fiúnak, hogy vegyen részt egy ingyenes informatikai tanfolyamon. Christos boldogan élt a lehetőséggel. A hátrányos helyzetű embereknek és a katonaság tagjainak indított képzést az Európai Unió az Európai Szociális Alapon keresztül támogatta.

A képzési program célja alapvető informatikai készségek megtanítása volt, amelyeknek köszönhetően a résztvevők hatékonyabban tudják kezelni a számítógépet, és így munkaerő-piaci esélyeik is javulnak.

A projektet a görög Munkaügyi és Szociális Minisztériumban az európai uniós alapok kezelésével foglalkozó általános titkárságon belüli ESZA-koordinációs hatósága valósította meg az *Információs társadalom 2000–2006* operatív program (Gazdasági és Pénzügyi Minisztérium) keretében.

„Az információs technológia minden szektorban széleskörűen alkalmazható, és a tanfolyam elvégzése határozottan hasznosnak bizonyult számomra.”

A Management Organisation Unit (MOU) olyan nonprofit intézmény, amely segítséget nyújt a hatóságoknak az EU által támogatott programok hatékony kezelésében. A MOU a görög Gazdasági és Pénzügyminisztérium felé tartozik jelentési kötelezettséggel.

Christos elmeséli, hogy az informatikai képzés eredményeképpen fejlődött számítógépes szaktudása, így jobban tisztában van a szövegszerkesztés és táblázatkezelés alapjaival, illetve az internet használatával kapcsolatos tudnivalókkal.

Gyakorlati alkalmazás

Christos minden nap használja a számítógépet, otthon és a munkahelyén is. *„Nagyon sok hasznát veszem az internetnek – mondja. – Az internet segítségével kommunikálok a barátaimmal, emellett bármilyen információhoz hozzájuthatok. Az új termékekről és szolgáltatásokról is így értesülök, de a számítógépet a munkám során is használom.”*

Christos egy otthonához közeli lakberendezési áruházban dolgozik teljes munkaidőben. Munkája során részben a vásárlókat szolgálja ki az áruház területén, a maradék időben pedig a rendeléseket ellenőrzi, valamint a készlet- és a raktár-adatbázist frissíti az irodai számítógépen. Ha pedig úgy érzi, hogy friss levegőre van szüksége, a házhozszállításban is részt vesz.

„Az ingyenes számítógépes tanfolyam megváltoztatta az életemet – meséli. – Nélküle nem tartanék most itt.” Christos elmeséli, hogy a képzés többi résztvevője is nagy fejlődést tapasztalt életében az elsajátított készségeknek köszönhetően.

Távolabbi kilátások

Christos jelenlegi állását fontos ugródeszkának tekinti, mert itt már eddig is sokat tanult a vezetésről, valamint a vállalkozás sikeres működtetéséről. Reméli, hogy egy nap majd saját vállalkozásba kezdhet, esetleg bátyjával együtt. *„Gyakran összeülünk, és megosztjuk egymással az ötleteinket – meséli. – Ötleteink között szerepel egy kávézó vagy egy internetes bár nyitása. Reméljük, hamarosan eljön az ideje, és meg is valósíthatjuk.”*

„Olyan országból származom, amely büszke a múltjára, a történelmére – teszi hozzá. – Ettől még nem kell azonban a múltban élnünk; érdekesebb inkább a jövőre gondolnunk. Az információs technológia minden szektorban széleskörűen alkalmazható, és a tanfolyam elvégzése határozottan hasznosnak bizonyult számomra.”

Az utcáról a kifutóra

*„Szeretem Bolognát, de itt éltem át a legrosszabb időszakomat is” – mondja **Fiorella**, miközben körbetekint Olaszország híres terén, a Piazza Maggiore-n. „Az utcán élő emberekkel szemben itt olyan mértékű szolidaritás tapasztalható, mint sehol máshol a világon.”*

Fiorellának kemény és eseménydús években volt része azóta, hogy tinédzserkorában elszökött otthonról. Több évet töltött börtönben, amit hosszú depressziós időszak követett. Két éven keresztül nehéz körülmények között élt, parkokban és várótermekben aludt. Most, 50 éves korában végre megtalálta a helyét az életben. Saját lakása van, amelyet Alba nevű békés németjuhász-keverék kutyájával oszt meg, és stabil párkapcsolatban él. Emellett az Il Vestito nevű elegáns régi ruhákat árusító üzletet vezeti a városközpontban, ahol Bologna híres árkádjai alatt folyamatosan hömpölyögnek a helyi lakosok és a turisták. Az üzlet a Piazza Grande elnevezésű helyi szervezethez tartozik, amely 1993 óta nyújt támogatást hajléktalan embereknek. Az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap segítségével a Piazza Grande szervezte azt a varrónő-képzést, amelynek köszönhetően Fiorella munkába állhatott, és visszanyerhette önbecsülését.

„A Piazza Grande elfogadott engem; helyet és időt biztosított ahhoz, hogy magamra találjak, és én minden lehetőséget megragadtam, amelyet felajánlottak számomra – meséli. – Nagyon sok problémával küzdöttem, de mindvégig meg tudtam őrizni a méltóságomat és az értékeimet. Életem a rendszeres munkának köszönhetően ismét sínre került.”

Szabadság mindenekfelett

Fiorella tehetséges családban született, de már fiatal korától megtagadta családi háttérét. *„Édesanyámnak születésem után daganata lett. 13 éves voltam, amikor meghalt. Ez nagyon nehéz időszak volt számomra. Arany életem lehetett volna, de engem mindig inkább a szabadság vonzott. A saját életemet szerettem volna élni. A szüleim csodálatos emberek voltak, de el akartak kényeztetni. Én viszont elmenekültem ezelől.”*

„Nagyon fontos, hogy elfogadjuk a családunkat – látta be azóta. – Szüleim sok hibát követtek el velem kapcsolatban, de ez csak azért volt így, mert problémáik voltak. És azért is, mert túl gazdagok voltak.”

Fiorella 16 évesen elszökött otthonról, hogy házasságot köthessen szerelmével. *„Édesapám megtiltotta, hogy férjhez menjek, ezért elmentünk Rómába, hogy magától a pápától kérjünk engedélyt” – emlékszik vissza.*

„A Piazza Grande elfogadott engem; helyet és időt biztosított ahhoz, hogy magamra találjak, és én minden lehetőséget megragadtam, amelyet felajánlottak számomra.”

A pár azonban egy éven belül elvált. Fiorella hamarosan ismét szerelmes lett, ezúttal egy amerikai indián férfiba. Egy hétre rá azonban, hogy Fiorella rájött: áldott állapotban van, a férfi repülőgép-balesetben meghalt.

Fiorella 18 éves volt, amikor megszületett fia, Michele, akinél az orvosok veleszületett szívbetegséget diagnosztizáltak. A kisfiú hat hónaposan meg is halt a kórházban.

„A fiam halála után rossz irányt vett az életem” – mondja Fiorella. Az ezt követő pár évben Fiorella körbeutazta a világot – járt Ausztráliában, Brazíliában, Thaiföldön –, és sok törvénybe ütköző dolgot követett el. Végül letartóztatták, és hosszú éveket töltött börtönben.

Szabadulása után újból felvette a kapcsolatot édesapjával, majd az éttermében kezdett dolgozni szakácsként. 1992-ben egy reggel Fiorella holtan találta édesapját, amikor a reggeli kávéjával akarta ébreszteni. A férfi szívrohamban halt meg. A tragédia hatására Fiorella egyre súlyosabb depresszióba zuhant. Bár egy darabig folytatta a munkát, elmondása szerint „nem a valóságban élt”. Elszigetelődött a család többi tagjától, és fokozatosan a drogok rabjává vált. „Heroin, kokain, metadon... mindent kipróbáltam.” Mivel egy idő után adósságokat halmozott fel, a mindennapi élelem és drog megszerzése érdekében lopni kezdett, végül hajléktalanná vált.

Segítség a rászorulóknak

Fiorella 2002-ben került először kapcsolatba a Piazza Grande szervezettel. A szervezet, amely eredetileg azért jött létre, hogy újságot jelentessen meg, és annak értékesítésével hajléktalanoknak gyűjtsön adományokat, ma már szociális munkásokat és „utcai ügyvédeket” (*avvocati di strada*) is alkalmaz, akik gyakorlati segítséget (élelmet, ruhát és takarókat), valamint hasznos tanácsokat nyújtanak a rászorulóknak. A szervezet ezenkívül mintegy 20 embert alkalmaz tisztítással és díszítéssel foglalkozó szövetkezetében (*Fare Mondi*), kerékpárműhelyében és ruházati raktárában, ahol adományokat gyűjtenek, majd eljuttatják azok a rászorulóknak. Színházi csoportot működtet, valamint tevékenységeit kiszélesítve oktatással is elkezdett foglalkozni, hogy még több munkalehetőséget tudjon kínálni Bologna legszegényebb és leginkább kirekesztett lakosainak, akik közül sokan bevándorlók és romák „A cél az, hogy mindenki fejlessze képességeit, és azzal foglalkozzon, amihez ért – mondják a szervezők.

– A Piazza Grande dolgozói a parkban találtak rám – emlékszik vissza Fiorella. – Az utcai élet nem igazán nekem való, ezért elhatároztam, hogy leszokom a drogokról. Teljesen egyedül csináltam, saját erőmből. Már az anyaméhben megtanultam küzdeni saját magamért, erős egyéniségem van – a börtönben a „tűz és jég” névvel illettek világos szemeim miatt. Sok dolgot láttam már, így inkább én támadok először, minthogy engem támadjanak meg. Kemény vagyok, de egyben szenvedélyes is.”

A munka áldásos hatása

A Piazza Grande Fiorella számára megadta az oly szükséges reményt. Miután több hónapot töltött kórházban komoly máj- és vesekárosodással, amely akár az életébe is kerülhetett volna, Fiorella végre saját lakáshoz juthatott. „Bár még javában problémákkal küzdöttem, a Piazza Grande munkát adott nekem” – folytatja. 2004-ben elvégzett egy alapfokú varrónőképző tanfolyamot. „Kiskoromban a bébiszittereim varrónők voltak. Szívesen figyeltem őket munka közben. Ezt a foglalkozást mindig is el tudtam képzelni magamnak.” 2006-ban elvégzett egy második tanfolyamot is, amelyen elsajátította a régi ruhák felismerését és azok átalakítását divatos viseletté. 2007 novemberében az *Il Vestito* végre megnyitotta kapuit. Fiorella és asszisztense, Micaela Ugolini az üzlet pénzügyi részével, az adományok kiválogatásával és a bolt üzemeltetésével foglalkoznak, pár képzett varrónő pedig az átalakításokat végzi el a ruhákon.

„Elégedett vagyok azzal, amivel most foglalkozom – bár tudom, hogy többre is vihetném. A Piazza Grande azonban áldozott rám, és én nagyon hálás vagyok nekik ezért” – mondja Fiorella. A szervezet Fiorellát hosszú idő után testvéreivel, valamint unokaöccseivel és unokahúgaival is összehozta.

Az utcán töltött évek alatt olyan hajléktalan emberekkel élt együtt, akik kölcsönösen elfogadták egymást, és betartották azt az íratlan szabályt, hogy senki sem szól bele a másik életébe. „De én már soha nem mennek vissza – ez egészen biztos!” – jelenti ki Fiorella. „Meg kellett szabadulnom az önpusztító életmódomtól, de ettől még nem szakítottam meg a kapcsolatot az ismerős emberekkel. Fontos, hogy pozitívak maradjunk. Ha pozitívak vagyunk, másoknak is segíteni tudunk, és én a magam módján próbálok segítő kezet nyújtani a rászorulóknak.”

Vissza a büntetlen életbe

Allan McGinlay nem rossz ember, de Glasgow kemény környékén nőtt fel, és voltak zűrés időszakai fiatalkorában. Rossz társaságba került, így 18 éves korára jó néhány hibát elkövetett, és kétéves cselekményekben vett részt. Élete ivásból, kocsmái verekedésekből és utcai balhékból állt. Az ezt követő éveket az állástalanság és a drogozás jellemezte, majd végül börtönbe került.

A börtönbüntetés letöltése után egy boldog házasság következett, amely rendszert és a valakihez tartozás érzését hozta Allan életébe, de ez az időszak sem tartott sokáig. Amikor ismét elveszítette munkáját, újból rossz időszak köszöntött be életében. Úgy tűnt, nem bír kitörni ebből a spirálból. Allan elvesztette minden reményét, és depresszióba zuhant.

„Néha az embereknek szükségük van egy második esélyre, és én szerencsés voltam, hogy megkaptam ezt a második esélyt” – mondja.

Tanulás a tapasztalatokon keresztül

A *Life Coaching (Életvezetés)* projekt, amelyet az Európai Unió az Európai Szociális Alapon keresztül támogat, új lehetőséget teremtett Allan számára. A projekt célja az volt, hogy hasznos munkalehetőséget teremtsen börtönviselt embereknek. A hallgatók, akik maguk is büntetett előéletűek voltak, a tanfolyamon elsajátították, hogy hogyan adjanak tanácsot és nyújtsanak segítséget azoknak a bűnözőknek, akik börtönbüntetésük letöltése után visszatérnek Glasgow környékére.

A projekt segítette Allannek abban, hogy szembenézzen saját félelmeivel, és teljesen megváltoztassa életét. A képzés elvégzése után Allan a Wise Group munkatársa lett, jelenleg teljes munkaidőben dolgozik a skóciai Wishaw-ban, a szervezet irodájában, és más szabadultaknak segít.

Allan tehát visszatért a börtönbe – ezúttal azonban azért, hogy másoknak segítsen: olyan embereknek, akik szintén megjárták a poklot, és rossz döntéseket hoztak. Allan munkája során találkozik hamarosan szabaduló sorstársaival, és segítséget nyújt nekik a hétköznapi életbe történő visszailleszkedésben, a munkahely- és lakáskeresésben, a segítő szolgálatok megkeresésében, ezenkívül lelki támogatást nyújt számukra, és ügyel arra, hogy nehogymint rossz útra tévedjenek.

„Néha az embereknek szükségük van egy második esélyre, és én szerencsés voltam, hogy megkaptam ezt a második esélyt.”

A társak támogatására épülő modell, amelynek keretében börtönviselt emberek nyújtanak segítséget más börtönviselt embereknek, hatékony módszer a bizalom megszilárdítására, a szolgáltatást igénybe vevők mentális és érzelmi állapotának erősítésére, amellyel megelőzhető, hogy a büntetést letöltött személyek visszaessenek és újból börtönbe kerüljenek.

A munka örömet nyújt

„Néhány elég kemény esettel is találkozunk – mondja Allan. – Előfordul, hogy betévednek hozzánk drogfüggő fiatalok, akik nagyon rossz állapotban vannak, reménytelennek érzik az életüket, és az öngyilkosság gondolata is megfordul a fejükben. Ez tragikus, és gyakran szívszorító, de hatalmas teljesítmény és nagyon jó érzés, amikor meg tudjuk változtatni ezeknek a fiataloknak az életét, lakást és állást találunk nekik.”

Abban, hogy Allan most már sikeresnek érzi magát, kulcsfontosságú szerepe van a megelégedettségnek és az önbizalomnak. A Life Coaching projekt mindent megváltoztatott Allan és a családja életében, és a férfi ma már boldog embernek vallhatja magát. *„Ha nem lett volna a program, teljesen elveszítettem volna az irányítást az életem felett. Így viszont azzá válhattam, akivé már régen szerettem volna.”*

Kommunikáció siketek számára

Mário Greško siketnémán született, és édesanyja már csecsemőkorában egy szlovákiai kisváros árvaházába adta. Hatéves korában egy siket gyermekek részére létrehozott iskolába került, és ezzel elindult a szabadsághoz és az önmegvalósításhoz vezető hosszú úton.

„Azt szoktam mondani, hogy két születésnapom van – mondja. – A második akkor volt, amikor hatéves lettem. Az azt megelőző időszakról nincsenek tiszta emlékeim. Szinte semmire nem emlékszem, csak halvány benyomások térnek vissza. Emlékszem, hogy játszottam a többi gyerekekkel. Láttam, ahogy mozog a szájuk, és tudtam, hogy ez fontos, de össze voltam zavarodva, és nem értettem, hogy mi történik. Szinte semmi sem maradt meg ezekből az időkből.”

Nehéz kezdet

A speciális iskola lehetővé tette Mário számára a tanulást, és a világos, egyéni ötletek megfogalmazását. *„Elsajátítottam a jelnyelvvvel történő kommunikációt – mondja, – és ettől kezdve már világos emlékeim vannak”.* Mário szájról olvasni, valamint írni-olvasni is megtanult. *„Megértettem, hogy ki vagyok, miben különbözöm a többi embertől, és végre reménykedni kezdtem abban, hogy jobbra fordulnak a dolgaim.”*

Az iskola elvégzése után Pozsonyba költözött, ahol szabósegédként kezdett dolgozni. *„A siketek iskolájában szakmát is kellett tanulnunk – meséli Mário. – Én a szabászatot választottam, tehát logikus volt, hogy a szakmában kerestem állást. Kezdetnek jó volt, de úgy gondoltam, hogy nem ezt szeretném csinálni egész életemben. Az igazi álmom az volt, hogy az autóiparban helyezkedjek el. Ennek oka egyszerű, rajongok az autókért.”*

Új remény

Máriónak egy barátja mesélt arról a siketeknek szervezett speciális informatikai képzésről, amelyet az Európai Unió az Európai Szociális Alapon keresztül támogat. Az EQUAL program keretein belül megvalósuló képzés információkat tartalmaz az új szoftvereszközökről és a siketek számára elérhető online szolgáltatásokról.

„A számítógép és az internet megismerése új lehetőségeket tárt fel előttem.”

„A siketnéma emberek speciális nyelvi problémákkal küzdenek – mondja Milan Ručkay, az EQUAL projektkoordinátora. – A probléma nem oldható meg egyszerűen fordítással. Az írott nyelv fogalmilag teljesen más, mint a jelnyelv. Az olvasás és az írás jelképes cselekmények: a szavak betűi hangoknak felelnek meg, a szavak pedig dolgokat, cselekményeket és fogalmakat jelölnek. A betűket és a szavakat látjuk, majd halljuk magunkban. A siketnémák azonban nem hallják a szavakat.” Ručkay elmondja, hogy a jelnyelv inkább a dolgok fizikai leírása a kezünkkel. „A jelnyelv egy önálló nyelv, sajátos mondattannal és nyelvtannal.”

A képzés során Mário megismerte a siket emberek számára igénybe vehető online szolgáltatásokat, többek között azokat, amelyek megkönnyítik az írott információ jobb megértését. Mário végül úgy döntött, hogy vásárol egy laptopot. *„Ez volt a legokosabb dolog, amit valaha tettem – mondja. – A számítógép és az internet megismerése új lehetőségeket tárt fel előttem.”*

Felgyorsult élet

Az új tudással és önbizalommal felvértezve Mário több állást is megpályázott az interneten keresztül, és végül az egyiket el is nyerte. Most a Brose vállalat autóiipari gyártósorán dolgozik operátorként. A Brose nagy múltú autóiipari gyártó. A pozsonyi gyárban autójárató-alkatrészeket gyártanak a pár kilométerrel távolabb található Volkswagen-gyár számára.

Mário nem az egyetlen siketnéma a Brose gyártósorán, mondja Ediltrúda Makarová, a vállalat személyügyi osztályának vezetője. *„Nyitottak vagyunk a fogyatékkal élő emberek iránt. Siket és halló embereket egyaránt alkalmazunk; a halló emberek folyékonyan beszélik a jelnyelvet, és szükség esetén segítenek a fordításban. Mário szavakkal és szavak nélkül egyaránt kiválóan kommunikál. Mindannyian jól megértjük egymást. Mário kiváló és céltudatos munkaező, aki semmiben nem különbözik az üzem többi dolgozójától.”*

Mário tehát leküzdötte a helyzetéből eredő hátrányokat, de nem rágódik a múlton. 30 évesen, jó munkahellyel és versenyképes fizetéssel egy jobb élet és jobb jövő megteremtésén fáradozik. Hamarosan jobb lakásba szeretne költözni, és egy kedves lányt keres, akivel később a házasság is elképzelhető. *„Csak szabad hölgyek jöhetnek szóba!”*

„A dolgok valóban megváltoztak körülöttem – mondja. – Az, hogy megtanultam számítógéppel dolgozni, hatalmas előrelépést jelentett számomra. Örülök, hogy lehetőségem nyílt erre.”

Sajtból van a hold

A dél-svédországi kisváros, Hässleholm pályaudvarán leszálló utasok egy kedves kis élelmiszerbolt mellett haladnak el, amelynek kirakatában válogatott sajtok kelletik magukat. Az ajtó felett vidám cégtábla hirdeti a bolt nevét: „Anne-Lie’s Ost & Delikatess”. Anne-Lie Thuveesson kedvesen mosolyog, miközben üdvözli és kiszolgálja a boltba betérő vásárlókat a különleges sajtokból, finom teákból és kávékból, import olajokból, édes-ségekből és csokoládéból álló áruválasztékból.

Egyből szembetűnik, hogy a bolt Anne-Lie büszkesége és öröme. „A boltot teljesen egyedül terveztem, csak a nővérem és a barátaim nyújtottak egy kis segítséget” – meséli. A fekete-fehér padló, a fényes fa polcok, a sok-sok színes doboz mind a tulajdonosnő tökéletes esztétikai érzékéről tanúskodik.

A bolt nagyon kedvező helyen, Anne-Lie lakása mellett helyezkedik el, amelyet lányaival, a 17 éves Hannával és a 16 éves Amandával, valamint Fritz nevű szürke macskájukkal oszt meg. „Nagy szerencse, hogy rátaláltunk erre a lakásra mintha csak nekünk találták volna ki! Ezzel a bolttal az álomom vált valóra. Nagyon elégedett vagyok a jelenlegi életemmel” – mondja.

Az 52 éves elvált asszony 2008 júliusában nyitotta meg csemegeboltját. Ötéves kiégettségéből és depresszióiból eredő kényszerpihenő után ez merész lépést jelentett. Anne-Lie annak a munkanélküli, korábban ápolási területen dolgozó nők számára közösen létrehozott rehabilitációs projektnek köszönhetően valósíthatta meg elképzelését, amelyet az Európai Unió támogat az Európai Szociális Alapon keresztül.

Három évtizednyi szolgálat

Anne-Lie 16 évesen végezte el az iskolát, és ezt követően csaknem 30 évet dolgozott pszichiátriai gondozóként. Gyógyulófélben lévő alkoholistákat és skizofrén betegeket ápolt, majd a hässleholmi kórház új, demenciás kórbán szenvedő betegeknek kialakított részlegébe került. 1991-ben férjhez ment, majd megszülettek lányai, Hanna és Amanda. A házasság azonban nem úgy alakult, ahogyan remélte. Férje labilis és agresszív volt, mondja Anne-Lie. Anne-Lie a közeli Bjärnum városban kapott új állást, és az 1994-ben bekövetkezett fájdalmas és nehéz válás után következő nyolc évet munkájának és a lányainak szentelte.

2002-ben azonban legyűrte a stressz. A váltott műszakos munka és a főnökével szemben fennálló konfliktusok fokozták a rá nehezedő nyomást. „Ez túl sok volt nekem” – mondja Anne-Lie. Zavaros időszakok és sírógörcsök követték egymást, Anne-Lie agresszívvá vált, a lányaival is gyakran kiabált. Egy

„Nagyon boldog vagyok. Azt kívánom, hogy mindenki jusson olyan lehetőséghez, mint amilyenhez én jutottam.”

hónap szabadságot vett ki, de a visszatérés után két héten belül ismét betegállományba kellett mennie. *„Két napig csak az ágyban feküdtem, és nem csináltam semmit. Svédországban az orvosok ezt depresszióknak nevezik, de én nehezen fogadtam el ezt a diagnózist – pszichiátriai gondozóként dolgoztam 30 évig. A munkámban semmilyen támogatást nem kaptam, de nem csak ez volt a baj. Az életem válságba jutott. Nagyon beteg voltam. Nem tudtam egy újságot sem elolvasni, és tartanom kellett magam akkor is, amikor például mosogattam. Csak sírtam és sírtam, és nagyon dühös voltam. A betegállomány első évében semmit sem csináltam. Elküldtem a lányokat iskolába, és utána csak aludtam.”*

Anne-Lie szerencsére sok támogatást kapott a családjától. Kéthetente meglátogatott egy tanácsadót, és antidepresszánsokat kezdett szedni. *„Nem akartam gyógyszerkezelést – mondja, – de az orvosom elmagyarázta, hogy az agyam nem tud előállítani egy fontos kémiai anyagot.”* Kis adagban még most is szedem a gyógyszert, mert a bolt nyitása nagyon stresszes időszak volt.

Egy visszautasíthatatlan ajánlat

Három év elteltével Anne-Lie kapott egy levelet, amelyben felajánlottak számára egy helyet a Fenntartható egészség programban. *„Először egyáltalán nem volt kedvem részt venni a programban – ismeri el Anne-Lie. – Utána azonban meggyőztem magam, hogy ezt a lehetőséget nem hagyhatom ki, és igent mondtam.”* A program kifejezetten olyan, az ápolás területén dolgozó nők számára jött létre, akik hosszú ideig voltak betegállományban, és személyre szabott tudást kínálnak számukra ahhoz, hogy új munkakörben helyezkedhessenek el a munkaerőpiacon. Hét helyi közösség közreműködésével választották ki a korábbi szociális és egészségügyi területen dolgozó személyek köréből kikerülő jelölteket.

„Nem volt előre meghatározott tervünk – mondja Per Larsson, a program koordinátora. – Minden ember ügyét egyénileg kezeltük, és közösen kiderítettük, hogy mi az, amit az illető valóban szívesen csinálna. Meggyőződésem, hogy ez volt sikerünk titka. Menet közben kiderült, hogy a projekt nagyon jól működik, és ezért nem zárhatjuk ki belőle a férfiakat sem annak ellenére, hogy az ápolással kapcsolatos állások többségét nők töltötték be.” 2005 és 2007 között a program 200 embernek segített, akik a fizikai és pszichológiai betegségek széles skálájával küzdöttek. *„Az eredeti célunk az volt, hogy a résztvevők 70%-a munkát szerezzen vagy tanulni kezdjen – mondja Per Larsson. – Az eredmény 69% lett, és ez igazán fantasztikus. Persze már akkor is megérte volna, ha csak egyetlen ember lett volna sikeres a program által! A program sikere megmutatja, hogy az emberekben megvan a képesség, ha lehetőséget kapnak annak kibontakoztatására.”*

Per azóta egy újabb rehabilitációs projektet indított el. Ennek egyik résztvevője, Berith Eriksson most Anne-Lie csemegeüzletében dolgozik. Berith átképzése előtt 23 évet töltött el az egészségügyben. *„A bolt nagyon kedves hely” – mondja. – Nagyon jó barátok lettünk a tulajdonosnőjével, így remélem, hogy hosszú távon is az üzletben maradhatok.”*

„Ez egy nagyon érdekes történet – mondja Per. – Anne-Lie meggyógyult, és üzleti vállalkozásba kezdett – most pedig ő segít egy hasonló helyzetbe került emberen.”

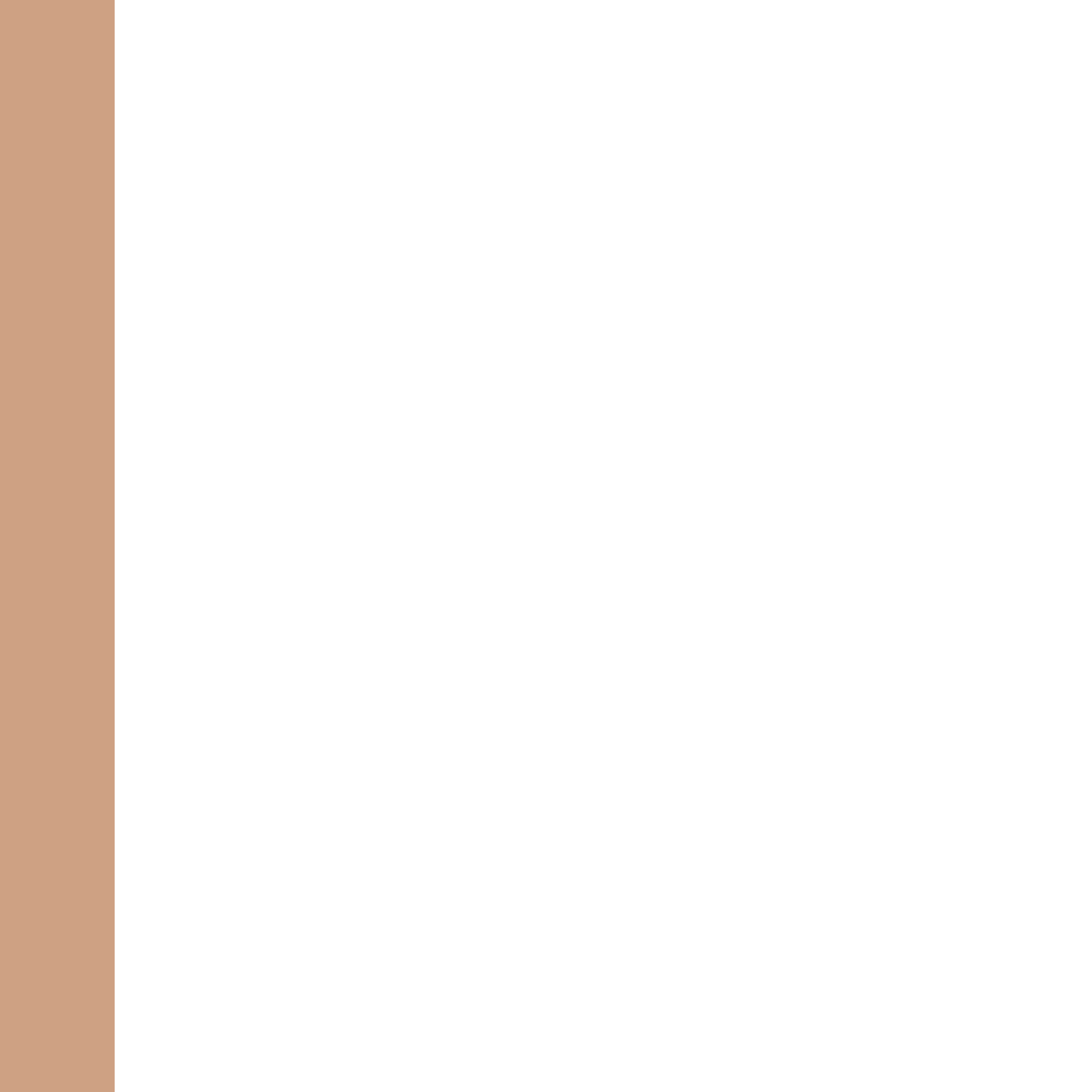
Az idő begyógyítja a sebeket

Anne-Lie nagyon hálás, amiért időt kapott arra, hogy újra felépítse az életét. *„Nem mindenki érti meg ezt – mondja. – Manapság az a tendencia, hogy az embereket siettetik. Az EU támogatásának köszönhetően a projekt vezetői azonban elegendő időt tudtak fordítani mindenre. Ezért lehetek most itt, és ezért érzem jól magam.”* Erős vallásos hite szintén segített abban, hogy át tudja vészelni a nehéz időszakokat. A helyi vasárnapi iskolában rendszeresen gitározott. *„Azt mondtam Istennek, hogy mindent a kezébe teszek. És ez működött.”*

Kis lépésenként, fokozatosan előrehaladva építette fel üzleti tervét. *„Már a betegségem alatt eszembe jutott a sajtó, mint üzleti lehetőség – mosolyog Anne-Lie. – Nagyon régóta dédelgettem ezt az ötletet.”* A szükséges tőke felét meg tudta szerezni egy kisvállalkozókat támogató szervezettől, és így a helyi bank is biztosította a szükséges kölcsönt. Több mint egy évig egy kristianstadi sajtoboltban dolgozott, és ezalatt az üzlet tulajdonosától, Tom Perssontól elvette a szükséges fogásokat. Persson segített neki a beszállítói hálózat felépítésében és kapcsolatrendszerének kialakításában.

A bolt már most nyereségesen működik. *„A karácsony előtti hetekben öt ember dolgozott a boltomban” – mondja büszkén Anne-Lie. A pályaudvarra tartó utasok gyakran betérnek, és vásárolnak egy darab sajtót az útra, vagy otthonra. „Nap mint nap új ügyfeleket szerzek. A városban nincsen több csemegebolt, és a közelben nem is lehet hasonló termékekhez hozzájutni. Olyan helyet szerettem volna kialakítani, ahol a vásárlók jól érzik magukat, és úgy érzem, hogy ez sikerült is.”*

„Nagyon boldog vagyok, és élvezem, hogy a saját magam főnöke lehetek – mondja Anne-Lie. – Sok olyan barátom van, aki hasonló helyzetbe került, mint amilyenben én voltam. Azt kívánom, hogy mindenki jusson olyan lehetőséghez, mint amilyenhez én jutottam. A projekt nagyon sokat segített nekem, és azt szeretném, ha Svédországban mindenki jobban megismerné.”

**A hátrányos
megkülönböztetés
elleni küzdelem**

A beilleszkedés kapukat nyit

„A képzési program célja, hogy az emberek saját maguk vegyék kezükbe az életüket ahelyett, hogy mások segítségére várnának – mondja Messurme Pissareva. – A program nem mondta el, hogy mit tegyünk, de hatására el tudtuk dönteni, hogy melyik irányba haladjunk. Számomra nem jelentett nehézséget, hogy tanuljak, mert mindent tudni akartam. Ez azonban nem elég, még ennél is többet szeretnék tanulni!”

A karcsú és dinamikus, méretre készített nadrágkosztümöt viselő Messurme az Ida-Virumaa Kinnisvara ingatlanértékesítő cég igazgatója az Észtország északi részén található Jõhviben. Mielőtt azonban 2004-ben belekezdett az Európai Unió által az Európai Szociális Alapon keresztül támogatott, az Észtországba bevándorló emberek integrációját elősegítő képzési programba, az élete egészen más volt: nem talált munkát, elszigeteltnek és frusztráltnak érezte magát.

Messurme Dagesztánban nőtt fel, a Szovjetunióban – egy hegyi faluban a Kaszpi-tenger mellett, ahol családja szőlészettel foglalkozott. Anyanyelve lezgin, amely cirill betűket használ, és az orosz, illetve a török nyelv elemeit tartalmazza.

Húsz évvel ezelőtt költözött Észtországba. Bátyja a szovjet hadsereg katonájaként került az országba abban az időben, amikor a balti államok még a Szovjetunió részét képezték. A katonai szolgálat letöltése után úgy döntött, hogy a régióban telepszik le, lehetőséget teremtve ezzel az akkor 17 éves Messurme számára arra, hogy ő is odaköltözzön, és Jõhviben folytassa az iskolát. *„A bátyám mesélt róla, hogy Észtországban teljesen más a kultúra – emlékszik vissza. – Eredetileg a tanulmányaim befejezése után vissza akartam menni Dagesztánba, de aztán megismerkedtem a férjemmel.”*

Így aztán a helyi vegyi üzemben helyezkedett el Jõhviben, ahol mérnök férje most a gépgyártás területén dolgozik. Tallinban esti tagozaton mechanikát és építési ismereteket tanult, és ettől nem tántorította el az sem, hogy akkoriban ez szokatlan dolognak számított egy fiatal nőtől. A hosszú, fárasztó műszakokkal járó munka azonban nagyon kemény volt, így második és harmadik fia születése után szülési szabadságra ment, és otthon maradt gyermekeivel.

„A projekt megtanított arra, hogy bármit el tudok érni. Ha egyszer a fejembe veszek valamit, akkor azt el is fogom érni.”

Hat otthon eltöltött év után azonban egyre kirekesztettebbnek és alulképzettnek érezte magát. *„Anyagi szempontból is nehéz volt a helyzetünk, mivel csak egy fizetésből kellett megélnünk, de nem tudtam, hogy hogyan térhetnék vissza a munkaerőpiacra ilyen hosszú távollmaradás után.”*

Nyelvi problémák

Amellett, hogy önbizalomhiánnyal küzdött, Messurmének a nyelvvél is problémái voltak. Tanulmányait orosz nyelven végezte. Észtország népességének mindegy egynegyede orosz származású, és a határhoz közel fekvő Jõhviban is sok orosz ajkú ember él. A dagesztáni iskolában jól elsajátította a nyelvet, de az orosz anyanyelvű emberek között rájött, hogy közel sem beszél folyékonyan, az észti nyelvet pedig egyáltalán nem ismerte. *„Ha az ember nem beszél a helyi nyelvet, akkor nagyon nehezen tud kommunikálni – minél több nyelvet beszélünk, annál jobban kitárul számunkra a világ” – vallja.*

A helyi munkaügyi iroda ajánlotta figyelmébe az Európai Szociális Alap projektjét, amelynek gyakorlati megvalósítására az ontikai képzési központban került sor. A projekt keretében Messurme nemcsak nyelvet tanult, hanem megismerte Észtország történelmét és kultúráját, valamint elsajátította az önéletrajzírás és az állásokra való jelentkezés gyakorlatát, valamint a felvételi beszélgetések technikáját is. Beszélgetéseken, videós prezentációkon és kirándulásokon keresztül, ügyvéd és pszichológus szakértők segítségével Messurme fokozatosan visszanyerte önbizalmát.

Körülbelül három hónap elteltével állást kapott egy könyvesboltban, ahol később boltvezetővé léptették elő. *„Az volt a célom, hogy továbbtanuljak, és még feljebb tudjak lépni” – meséli, ezért újabb képzéseket végzett el, végül az ingatlaniparban helyezkedett el. Azt tervezi, hogy ha már tökéletesen beszél észtil, jogi diplomát szerez a tartui vagy a tallinni egyetemen. „Úgy érzem, hogy tovább kell tanulnom” – mondja lelkesen.*

Jõhvi nagyon sok mindenben különbözik Dagesztántól. Bár Messurme nagyon hiányolja édesapja jó borait, elmeséli, hogy kávézni Észtországban tanult meg. Reggelei most már egy nyugodt kávézással indulnak, miután három fiát, a 15 éves Vladimirt, a 8 éves Jeugenit és a 7 éves Renatót útnak indította az iskolába.

Tíz órára kell beérnie a közelben található irodájába, ahol a cég vezetőjeként sokféle feladat hárul rá: ő végzi a számítógépes adminisztrációt, tartja a kapcsolatot az ügyfelekkel, és ő mutatja be nekik a házakat és a lakásokat. Munkaköre azonban nem csak az ingatlanok értékesítését foglalja magában. A Jõhvitól 30 kilométerre fekvő Kivioliban például cége együttműködik egy építészeti kivitelezővel, amely egy hagyományos kőházat alakít át 44 lakássá, valamint olyan szobákká, amelyek a Kivioliba költöző, a helyi ruhagyárban munkát vállaló embereknek szolgál szállásul.

Biztos jövő

Messurme attól félt, hogy ha felmond a munkahelyén, akkor soha többet nem talál új állást. A projekt megváltoztatta ezt a vélekedését. Megtanulta, hogy nem kell félnie a jövőtől. Amikor megérkezett Jõhviba, a bátyján kívül senki mást nem ismert, most pedig már széles baráti köre van.

A legfontosabb dolog azonban az, hogy visszanyerte önbizalmát. *„A projekt megtanított arra, hogy bármit el tudok érni, és nem kell hagynom, hogy mások befolyásoljanak. Ha egyszer a fejembe veszek valamit, akkor azt el is fogom érni. Szükségem volt egy lökésre ahhoz, hogy kilábaljak az akkori helyzetemből, és a projekt során a következőt mondták nekünk: »Meg tudod csinálni!« Éreztem, hogy a projektnek köszönhetően állást fogok találni, mert önbizalmat szereztem.”*

„Ahhoz, hogy valamit elérjünk, keményen meg kell dolgozni – erősíti meg Eha Korkus. – Messurme esete az egyik legjobb példa erre. A projektben fantasztikus emberek vettek részt. A projekt elindulása-kor azt gondoltuk, hogy ha a résztvevők 30 százaléka állást talál, az nagyon jó eredménynek számít – végül azonban a résztvevők 60 százalékát sikerült integrálni. Az eredmények a vártnál jobbak lettek, és ez nagy örömünkre szolgál. Azóta egy újabb projektet is elindítottunk, mert sok betöltetlen munkahely van.”

Eha szerint a tanárok ugyanannyit nyertek a projekttel, mint a hallgatók. *„Nem minden észti kedveli az oroszokat – mondja. – Változtatnunk kell a hozzáállásunkon, és ez nem mindenkinek sikerül.”*

Bejutás a munkaerőpiacra

A kameruni *Serge Mbami* 2001-ben költözött Írországba. „A hazámban nagyon nehéz az élet, és nincs sok lehetőség arra, hogy az ember megfelelő körülményeket alakítson ki magának – meséli. – Azért hagytam el a hazámat, mert kedvezőbb életfeltételeket szerettem volna találni.”

Kezdetben azonban nem talált munkát. „Nagyon nehéz volt állást találnom – mondja a 38 éves férfi. – Elkészírték Önkéntes munka keretében gyermekeket tanítottam, de ezért nem kaptam pénzt.” Bizonyítani akart önmagának, és kisfiának, Ryannek, ezért állami támogatáshoz folyamodott. „Többet szerettem volna elérni – mondja. – Elhatároztam, hogy részt veszek valamilyen képzésen, és ezzel növelem az esélyeimet.”

2003-ban beiratkozott az Irish Institute of Purchasing and Materials Management (Ír Értékesítési és Anyaggazdálkodási Intézet) logisztikai és ellátásilánc-kezelés témájú képzésére. „Volt már némi tapasztalatom ezen a területen, és tudtam, hogy ez a típusú munka nekem való – mondja. – Természetemből adódóan sokoldalú vagyok, több nyelvet beszélek, és nyomás alatt nagyon jól tudok dolgozni.”

A hároméves képzés során logisztikát, raktárkezelést, beszerzést és logisztikai irányítást tanult. Tanulmányai elvégzése után azonban még mindig nehezen talált állást. „Még a diplomámmal sem találtam állást, mert nem volt megfelelő munkatapasztalatom. Márpedig Írországban erre nagy hangsúlyt fektetnek.”

Gyakornoki állás

Ezt követően értesült a FÁS (Írország Szakképzési és Munkaügyi Hatósága) gyakornoki programjáról az ellátási lánc logisztikai adminisztrációja területén. „A program teljesen megfelelt az elképzeléseimnek” – meséli Serge. Az Európai Unió által az Európai Szociális Alapon keresztül támogatott program 22 héten át tartó tantermi képzésből, majd az azt követő munkahelyi gyakorlatból áll.

Serge elismert szakmai végzettséget szerzett – a FETAC felsőfokú, 6-os szintű logisztikai fokozatát –, és ami még ennél is fontosabb, 16 hetet dolgozott a DCC leányvállalatánál Limerickben, amely elektronikai, telekommunikációs és tartós termékek integrált nemzetközi beszerzésével, logisztikájával és tárolásával foglalkozik. A vállalat számos piacvezető technológiai és telekommu-

„Rendszeresen tudok pénzt küldeni az otthoniaknak, és ez nagy segítséget jelent nekik. Biztonságban érzem magam, és nem kell amiatt aggódnom, hogy mit hoz a jövő.”

nikációs cég, valamint disztribútor és kereskedő nemzetközi partnere a beszerzés és az ellátásilánc-kezelés (SCM) területén.

A képzés elvégzése után Serge-nek állandó állást ajánlottak a vállalatnál. *„A gyakorlatom alatt elindítottam pár projektet, többek között szerződést kötöttem egy amerikai céggel, amelyik Írország és Európa felé szeretne terjeszkedni. A vállalat állást ajánlott nekem, hogy folytatni tudjam az elkezdett munkát.”*

Új munkaköre a licencek kezelésétől kezdve a szállításon és a gyártáson át a raktárkezelésig és a végső szállításig minden logisztikai feladatot magában foglal. *„Nemzetközi szintű tapasztalatokat szerzek – mondja. – Európában, a Közel-Keleten és Afrikában is vannak ügyfeleim. Nagyon élvezem, hogy ennél a vállalatnál dolgozhatok. Fantasztikus érzés egy csapat tagjaként tevékenykedni.”*

A rendszeres munka pozitív változást hozott Serge életében. A fix munkahely nyújtotta biztonságnak köszönhetően nem kell aggódnia amiatt, hogyan gondoskodik kisfiáról, és még Kamerunban maradt családját is segíteni tudja. *„Rendszeresen tudok pénzt küldeni az otthoniaknak, és ez nagy segítséget jelent nekik. Biztonságban érzem magam, és nem kell amiatt aggódnom, hogy mit hoz a jövő – teszi hozzá.*

– Nagyon szeretek Írországban élni. Az emberek nagyon barátságosak itt – emeli ki. – Az írek nagyon szórakoztató emberek. Nem lehet leülni úgy egy ír mellé, hogy az ember ne elegyedjen vele szóba. Sajnos az eső azért elég gyakran esik errefelé” – teszi hozzá nevetve.

Szabadidejében szívesen sportol, konditerembe és kocogni jár. *„Nagyon szeretek focit nézni a televízióban – mondja. – Nagy Arsenal-szurkoló vagyok.”* Serge azonban nem pihen a babérjain, hanem folytatja üzleti tanulmányait. *„Mindig többet és többet szeretnék elérni. Azt szeretném, hogy a fiam büszke legyen rám.”*

Szoba kilátással

„Nagyon szeretem a munkámat, mert állandóságot biztosít, és emellett lehetőségem nyílik új dolgok elsajátítására” – mondja a spanyolországi Sevilla városban élő [Amparo Navaja Maldonado](#).

A számára munkát adó felső kategóriás hotel halljában beszélgető 30 éves nő pozitívnak és elégedettnek tűnik. Nem is olyan régen azonban még egészen más volt a helyzet. A kötelezően elvégzendő iskolából kikerülve Amparo alacsony végzettsége miatt csak néha-néha kapott munkát, és az is csak irodatarakításból állt. „Az életem egy mókuserék volt – emlékszik vissza. – Nem volt állandó munkahelyem; rendszertelen takarítási munkákból éltem. Néha kaptam egy-egy két hónapos szerződést, vagy egy pár napos takarítási munkát, de voltak időszakok, amikor teljesen munka nélkül maradtam.

Amparo nagy roma családban nőtt fel. Szülei piacról piacra vándorolva gyümölcsárúsítással keresték kenyerüket – Amparo látta, hogy ez az életmód nem sok biztonságot nyújt. Amikor öt évvel ezelőtt megszületett férjével, Juan Manuel Gallegóval közös Marco fiuk, rájött, hogy ő ennél biztonságosabb körülményeket szeretne teremteni családjának. „*Valami másba szerettem volna kezdeni, ami megváltoztatja a helyzetünket – mondja. – Karriert akartam építeni, hogy támogatni tudjam magamat és a gyermekeimet.*”

Az állandó jövedelemmel nem rendelkező fiatal család a felelőség szüleinél élt a négy fiútestvérrel együtt, vagyis igen zsúfolt körülmények között. „*Ez nehéz időszak volt. A szüleimnél laktam egy csecsemővel és a férjemmel – meséli. – Nem volt magánéletünk, és ez rányomta a bélyegét a kapcsolatunkra is.*”

Személyre szabott támogatás

Végül az ACCEDER képzés hozott segítséget, amelyről a helyi munkaügyi központban értesült. Az Európai Unió által az Európai Szociális Alapon keresztül támogatott tanfolyam célja a romákkal szembeni diszkrimináció csökkentése, valamint az állandó foglalkoztatásukhoz szükséges képzés és oktatás megvalósítása. A program 2000 óta működik, és az első hat évben 30 000 embert juttatott állandó munkahelyhez Spanyolországban.

A rugalmas képzési programokban a résztvevők olyan képességeket és tapasztalatot sajátítanak el, amelyek birtokában

„Az életem gyökeresen megváltozott, annak köszönhetően, hogy rendszeres fizetést kapok. Így már jelzálogkölcsönt is felvehettem.”

nagyobb eséllyel pályázhatnak a különböző álláslehetőségekre. A tanfolyamok személyre szabott gyakorlati és elméleti tudást nyújtanak. Amparo szobalánnyá képezte magát, és egy sevillai hotelben töltötte gyakorlatát. *„A képzésnek köszönhetően olyan végzettséget szereztem, amellyel jól el tudok helyezkedni”* – mondja.

Számára azonban még ennél is fontosabb, hogy önbecsülése és önbizalma a képzés hatására jelentősen megnőtt. *„Rájöttem, hogy nagyon sok lehetőségem van. Kinyíltak előttem az ajtók.”*

Szolgálatvezetői állás

Nem sokkal azután, hogy 2004-ben befejezte a képzést, határozott idejű szerződéssel állást kapott szállodai szobalányként. Négy évvel később a város egyik legnagyobb hoteljébe ment át, ahol állandó szerződéssel alkalmazták, és szolgálatvezetői munkakörbe léptették elő.

Most egy néhány szobalányból álló kis csoport tartozik felügyelete alá, akiknek elkészíti a beosztását, és ügyel arra, hogy munkájuk megfeleljen a szabványoknak. Amparo elmondja, hogy munkájában a legjobban a kollégáival való együttműködést élvezi. *„Nagyszerű dolog, hogy egy professzionális csapat tagja lehetek.”*

Magánéletük is rendeződött, mivel Amparo állásának köszönhetően a fiatal pár saját lakást vásárolhatott. 2008 elején megérkezett a család legfiatalabb tagja, Adrian, így a lakásvásárlás a lehető legjobbkor történt. *„Az életem gyökeresen megváltozott annak köszönhetően, hogy rendszeres fizetést kapok. Így már jelzálogkölcsönt is felvehettem – mondja Amparo. – Saját lakásunk és autónk van, anyagi biztonságot teremtettünk.”*

Saját lábára állt

Amikor *Abshir Abukar* dolgozni kezdett Svédország egyik legnagyobb kertészeti központjában, nem sokat tudott a növényekről és az eszközökről, ráadásul pollenallergiával is küzdött. Abshir azonban gyorsan tanult, és munkaköre most már a készletgazdálkodást, az ügyfelek kiszolgálását is magában foglalja, ráadásul csapatban dolgozik. A 25 éves férfi nagyon elégedett jelenlegi munkájával.

Abshir 17 éves volt 2002-ben, amikor családja Etiópiából a svédországi Malmöbe költözött. A társaságkedvelő és élettel teli fiú mindenben részt akart venni új hazájában. Ez kezdetben azonban nem ment könnyen. *„A költözés valódi kulturális sokk volt számomra – mondja. – Minden egészen más volt, mint ahogyan vártam, és teljesen kívülállónak éreztem magam. Sok, számomra zavaró dologgal találkoztam.”*

Először nyelviskolába járt, hogy elsajátítsa a svéd nyelvet; tanár édesapja, aki a család előtt öt évvel költözött Svédországba, azt szeretne volna, ha fia folytatja tanulmányait. *„Én azonban nem szerettem volna tovább tanulni. Ehhez előről kellett volna kezdenem az egész oktatási rendszert – mondja Abshir. – Ez feszültté tette a viszonyunkat.”* A család szigorú muzulmán háttere, valamint az Abshir által vágyott liberális társadalom kultúrája közötti különbségek csak tovább fokozták a feszültséget.

A fiú önállóságra vágyott, szeretett volna megállni a saját lábán, *„de fogalmam sem volt róla, hogy hogyan keressek állást”* – meséli. Alkalmi takarításokat vállalt, és sérült gyerekek ápolásában segédkezett. *„Két és fél évig dolgoztam részmunkaidőben, de ezzel nem kerestem elegendő pénzt”* – emlékszik vissza.

Mivel nem volt állandó munkája, nem tudott otthonról elköltözni és saját otthonot teremteni. *„Továbbra is a szüleim támogattak.” 10 testvérével lakott együtt, így a lakás mindig nagyon zsúfolt volt. „Akkoriban volt egy barátnőm is, és több helyre vágytam”* – mondja. A helyzet odáig fajult, hogy egyszer édesanyja boltjában aludt a tárolószekrényben.

Értékes képességek elsajátítása

A fiataloknak létrehozott New City program megváltoztatta az életét. A helyi Drömmarnas Hus közösség által megvalósított, va-

„A költözés valódi kulturális sokk volt számomra. Minden egészen más volt, mint ahogyan vártam, és teljesen kívülállónak éreztem magam. Sok, számomra zavaró dologgal találkoztam.”

Iamint az Európai Unió által az Európai Szociális Alap keretében támogatott projekt tanácsot, képzést, valamint az önmegvalósítást célzó tevékenységeket nyújt a társadalomba nem megfelelően integrálódott emberek számára.

A program keretében Abshir hasznos készségeket sajátított el a munkához és az élethez, és megtanulta képviselni önmagát. Munkatapasztalatot is szerzett a kertészeti központban, ahol később állandó állást is kapott. *„Nagyon szeretem a munkámat – mondja. – Különösen azt, amikor segíthetek a vevőknek, és egy csapat tagjaként dolgozhatok.”*

Saját lakás

Az állandó munkahelynek köszönhetően saját lakáshoz is juthatott, és megtanult függetlenül élni. *„A képzésnek köszönhetően sok minden megváltozott az életemben – mondja. – Végre saját lakásom van. Megszereztem a jogosítványt, és vásároltam egy saját autót.”* A munkán kívül aktív társadalmi életet él. Nagyon szeret sportolni és táncolni; rendszeresen focizik, és heti három alkalommal salsázní jár.

Abshir elégedett jelenlegi életével. *„A szüleimmel való viszony is javult. Még édesapám is meg van velem elégedve.”* Az állandó munkahely nyújtotta biztonság lehetővé tette Abshir számára, hogy hosszú távú tervei legyenek. Barátnőjével, Shankával jövőre össze szeretnének házasodni. *„Utána pedig jöhet a családalapítás. Nagyon sok gyereket szeretnénk”* – jelenti ki.

A tudás hatalom

Fiatal lányként *Khadija Majdoubi* mindig arról álmodozott, hogy egyszer majd saját fodrászszalonja lesz. Hazájában, Marokkóban ez az álma rövid időre valóra is vált, de miután Hollandiába költözött, olyan tragédia történt az életében, ami mindent megváltoztatott. Ikreket vártak férjével, de a férfi a terhesség alatt meghalt. Az őt ért sok hatalmas volt, a csecsemők pedig koraszülöttként jöttek a világra. A következő néhány évet ikrei gondozásával töltötte, és emellett barátai gyermekeire is vigyázott.

Mivel el kellett látnia családját, és még nem tudott beilleszkedni az új ország életébe, Khadija állami segélyből élt. Mivel hollandul csak alapfokon tudott, így nagyon nehéz volt akár egy egyszerű munkát is szereznie – önálló vállalkozásról pedig nem is álmodhatott.

Talpraállítás

„Nem könnyű egyedül nevelni két gyermeket – mondja Khadija. – Minden napom be volt táblázva, nem volt időm semmire. Nagy problémát jelentett számomra, hogy állást találjak.”

A helyi munkaközvetítő irodában Khadija végül rátalált egy munkanélküli nőknek indított ingyenes képzési lehetőségre, amelyet az Európai Unió az Európai Szociális Alap keretében támogatott. *„A képzésnek köszönhetően megvalósíthattam álmomat, ehhez pedig első lépésként tökéletesíthettem a nyelvtudásomat”* – meséli. – Ez nagyon fontos volt, és segített abban, hogy jobban el tudjam fogadni magamat.

A VONK Amszterdam Zeeburg kerületében élő nők számára létrehozott munkaügyi és képzési központ. A program képzettségtől, munkatapasztalattól és származástól függetlenül nyújt támogatást a nőknek. A résztvevők információt és tanácsokat kapnak, amelyek segítségével eredményesebben találhatnak munkát, vehetnek részt képzésekben, és vehetik igénybe a szociális juttatásokat. Összefoglalva tehát a program támogatást nyújt az integrációhoz és az egyéni jólét megteremtéséhez. A VONK más holland és helyi ügynökségekkel, valamint női szervezetekkel és szociális intézményekkel is együttműködik.

„Marokkóban fodrászként dolgoztam. Azt viszont soha nem gondoltam volna, hogy itt Hollandiában saját üzletet nyithatok.”

Jóban lenni önmagunkkal

A legfőbb gond, amivel a nők a hosszú ideig tartó munkanélküliség után küzdenek, az önbizalomhiány. A tanfolyam ezért több olyan foglalkozást is tartalmaz, amelyek kifejezetten az önbizalom és az öntudat fejlesztésére irányulnak.

„Megtanultabb hatékonyabban kommunikálni – meséli Khadija, – és jobban átlátom, hogy milyen feltételekkel jár egy saját vállalkozás elindítása. A legfontosabb dolog az volt, hogy állást találjak. Túlságosan függtem másoktól. A saját lábamra kellett állnom.”

A VONK segítséget nyújtott Khadijának az álláskereső folyamatán, aki végül barátaival támogatásával és bátorítása hatására munkát kapott egy helyi fodrászatban. *„Azt tapasztaltam, hogy az emberek kezdetben fenntartásokkal kezeltek – meséli. – Mivel nem ez az eredeti hazám, máshogy nézek ki, mint az itteniek, és nem is sikerült mindig úgy kifejeznem magamat, ahogyan szerettem volna. A VONK munkatársai azonban felvérteztek önbizalommal.”*

„Sosem hittem, hogy az álmom valóra válhat”

Az állandó munkahelynek köszönhetően Khadija el tudott kezdeni takarékoskodni. A végén összegyűlt annyi pénze, amely elegendő volt ahhoz, hogy belefogjon gyermekkori álmának megvalósításába. 2009 áprilisában amszterdami otthona közelében megnyitotta saját fodrászszalonját. *„Marokkóban fodrászként dolgoztam – meséli. – Szerettem a szakmámat, ehhez értek. Azt viszont soha nem gondoltam volna, hogy itt Hollandiában saját üzletet nyithatok.”*

Khadija elmondja, hogy a VONK tanfolyamának és segítségének köszönhetően megtalálta önmagát, és saját, valamint gyermekei élete is jobbra fordult. *„Nagyon örülök, hogy elvégeztem a tanfolyamot – mondja. – Enélkül most nem tartanék itt.”*

A változatosság gyönyörködtet

Cornelia Schultheiss a Stuttgart melletti Esslingenben született, és nyelvészeti tanulmányai után egy piacvezető autógyártó vállalatnál kezdett dolgozni Berlinben. Az eredetileg fordítóként dolgozó Cornelia kitűnt azzal, hogy olyan egyénileg kifejlesztett „interkulturális” képzést valósított meg a vállalatnál, amelynek segítségével a világ minden részéről származó dolgozók hatékonyabban tudtak együttműködni.

„Európa számos nép és kultúra találkozásának a színhelye – mondja. – Ez nagy lehetőségeket, de egyben kihívásokat is rejt magában”. A hatalmas és változatos vállalatnál eltöltött évei során Cornelia rájött, hogy a csapatmunka nem csupán parancsok betartását jelenti. „Az eltérő országokból és kultúrákból származó emberek eltérő szokásokkal és elvárásokkal rendelkeznek, így gyakran nem értik meg egymást még akkor sem, ha azonos nyelven beszélnek.”

A vállalat 2007-ben sajnos drasztikus változásokon ment keresztül, és az átszervezés miatt Corneliának döntenie kellett, hogy megtartja állását, vagy kedvenc városában marad. Végül Berlint választotta, ahol párjával már 15 éve él.

„Nehéz döntés volt – meséli. – Az állásom megszűnése azt jelentette, hogy új karriert kellett kezdenem.” Elhatározta, hogy interkulturális trénerként saját vállalkozásba kezd, de hiába látott piaci lehetőséget szolgáltatásához, nem tudta, hogy hogyan aknázza azt ki, mivel nem volt tapasztalata a saját vállalkozás indítása terén.

Kézzelfogható tanácsok

Az Európai Unió által az Európai Szociális Alap keretében támogatott *Human Venture II (Humán vállalkozás II.)* projekt nagy segítséget nyújtott Corneliának abban, hogy átlássa a saját vállalkozás elindításához szükséges tudnivalókat, valamint megismerje a kereskedelmi szabályokat és előírásokat.

A 2006 augusztusától 2008 szeptemberéig tartó, csoportos megbeszélésekből, szemináriumokból és tanórákból álló képzés célja az volt, hogy a résztvevők hatékonyabban tudják elindítani saját vállalkozásukat. A gyakorlatok számos, a cégalapítással kapcsolatos témát felöleltek, és nagy segítséget nyújtottak Corneliának ahhoz, hogy fel tudjon készülni saját vállalkozásának

„Interkulturális szemináriumaim középpontjában a sikeres és bizalmon alapuló munkahelyi légkör megteremtése áll, ahol az eltérő hagyományokat és kommunikációs stílusokat a dolgozók sikeresen áthidalják.”

elindítására. „Nagyon sok információhoz jutottam olyan témákban, amelyekben azelőtt járatlan voltam – meséli. – Így el tudtam kerülni a lehetséges buktatókat. Magát a képzést is nagyon élveztem azonban, ahol arra is lehetőség nyílt, hogy a többi résztvevővel kapcsolatrendszeret építsünk ki.”

Cornelia ma már egy sikeres tanácsadó cég tulajdonosa, amely specializált tanácsokat nyújt eltérő etnikai és kulturális háttérű embereknek, amelyek elősegítik, hogy szorosabb kapcsolat alakuljon ki közöttük, megosszák egymással tapasztalataikat, és jobban megértsék a másikat. „Így minimálisra csökken az eltérő kulturális háttér okozta súrlódások esélye – mondja. – A csoportok összeolvadnak, és hatékonyabban tudnak együtt dolgozni.”

Cornelia ügyfelei között egyéni jelentkezők, illetve csoportok egyaránt előfordulnak – mindannyian nemzetközi környezetben dolgoznak vagy élnek, és különböző országokból származnak, többek között Indiából, Oroszországból, Japánból vagy Németországból.

„Interkulturális szemináriumaim, képzéseim és tanácsadásaim középpontjában a sikeres és bizalmon alapuló munkahelyi légkör megteremtése áll, ahol az eltérő hagyományokat, kommunikációs stílusokat és egyéb különbségeket a dolgozók sikeresen áthidalják, és hatékony együttműködés valósul meg” – mondja. Cornelia munkaideje egy részét a Nyugat-Berlin óvárosi negyedében található lakásához közeli irodájában tölti. Más napokon személyesen keresi fel ügyfeleit Berlinben, Németországban, Európában és az egész világon.

„A projekt nélkül nem valósíthattam volna meg mindezt – mondja. – Az Európai Szociális Alap nyújtotta képzés segítséget nyújtott a felkészülésben, és megtanított arra, hogy hogyan dolgozzak önállóan. Mindeközben rengeteget tanultam önmagamról. Nagyszerű tapasztalat volt.”

A témák betűrendes mutatója

A	
Aalborg (Dánia)	52-53
Aarhus (Dánia)	104-105
Adománygyűjtés (jótékonyság)	56-57
Adósság	38-39, 112-113
Afrika	128-129, 130-131
Alkoholizmus	38-39, 108-109, 114-115, 118-119
Álmatlanság	86-87
Amszterdam (Hollandia)	130-131
Antropológia	94-95
Ausztria	26-27, 56-57
Autók/autógyártás	30-31, 54-55, 86-87, 90-91, 100-101, 116-117, 132-133
Autóvezetés	12-13, 30-31, 42-43, 46-47, 52-53, 82-83, 128-129
Á	
Ácsmesterség	62-63, 66-67, 86-87, 84-85
Állattenyésztés	46-47, 70-71, 72-73
Ázsia	16-17
B	
Balesetek és betegség	38-39, 40-41, 42-43, 44-45, 46-47, 48-49, 52-53, 58-59, 68-69, 112-113, 118-119
Bányászat	108-109
Bécs	26-27, 56-57
Befektetés és adózás	30-31, 66-67, 118-119
Belgium	72-73, 86-87
Berlin (Németország)	132-133
Biztonságtechnikai iparág	40-41
Biztosítás	76-77
Bologna (Olaszország)	112-113
Börtön	112-113, 114-115
Braille	44-45
Bukarest (Románia)	94-95
Bulgária	58-59, 88-89
Bűnözés	108-109, 112-113, 114-115

C	
Chichester (Anglia)	68–69
Ciprus	24–25, 82–83
Clermont-Ferrand (Franciaország)	20–21
Családbarát programok	24–25, 26–27, 32–33, 42–43, 68–69, 72–73
Családi vállalkozások	28–29, 52–53, 68–69, 72–73, 74–75, 76–77, 98–99
Családok összeomlása/gyász	10–11, 24–25, 38–39, 52–53, 56–57, 86–87, 108–109, 110–111, 112–113, 116–117, 118–119, 130–131
Csehország	18–19, 54–55
D	
Dánia	52–53, 104–105
Depresszió	14–15, 46–47, 48–49, 58–59, 74–75, 108–109, 112–113, 114–115, 118–119
Díjak	68–69
Diszkrimináció	56–57, 122–123, 126–127, 130–131
Divat és szabászat	18–19, 116–117, 112–113
Drogok	38–39, 108–109, 112–113, 114–115
Dublin (Írország)	14–15
E	
Egészségügyi ellátás	24–25, 48–49, 52–53, 58–59, 118–119
Egyedülálló szülők	14–15, 118–119, 130–131
Egyéni vállalkozások/tanácsadás	16–17, 90–91, 96–97, 132–133
Egyensúly a munka és magánélet között	26–27, 32–33, 34–35, 56–57, 86–87
Egyesült Államok	96–97
Egyesült Királyság	68–69, 114–115
Egyetem	16–17, 26–27, 44–45, 54–55, 56–57, 58–59, 60–61, 66–67, 88–89, 90–91, 94–95, 98–99, 100–101, 102–103, 104–105, 108–109
Elbocsátás	54–55, 90–91, 132–133
Elektromos	62–63
Erdőgazdálkodás	98–99
Etnikai kisebbségek	12–13, 48–49, 94–95, 84–85, 122–123, 124–125, 126–127, 128–129, 130–131
Evési zavarok	38–39

É	
Élethosszig tartó tanulás	10–11, 54–55, 56–57, 68–69, 84–85, 98–99, 102–103
Építés és tervezés	62–63, 68–69, 74–75, 86–87, 84–85, 122–123
Építészet	68–69
Észtország	66–67, 122–123
F	
Falvak	12–13, 56–57, 72–73, 98–99
Fiatalok	10–11, 12–13, 14–15, 16–17, 18–19, 20–21, 30–31, 44–45, 46–47, 94–95, 108–109, 128–129
Filmek	96–97
Finnország	28–29, 96–97
Fitness és jó közérzet	14–15, 18–19, 20–21, 28–29, 48–49, 86–87, 118–119
Fizetések	12–13, 38–39, 40–41, 58–59, 80–81, 84–85
Flandria (Belgium)	86–87
Fodrászat	130–131
Fogyatékoság	40–41, 42–43, 44–45, 48–49, 52–53, 58–59, 116–117
Franciaország	10–11, 20–21
G	
Gdańsk/Gdynia (Lengyelország)	40–41
Görögország	38–39, 110–111
Gyakornoki állás	12–13, 80–81, 90–91, 100–101, 124–125, 128–129
Gyártás	16–17, 42–43, 54–55, 74–75, 86–87, 88–89, 90–91, 100–101, 116–117
Gyermekek	14–15, 24–25, 26–27, 32–33, 34–35, 38–39, 40–41, 42–43, 52–53, 66–67, 68–69, 70–71, 72–73, 80–81, 82–83, 84–85, 86–87, 88–89, 98–99, 118–119, 122–123, 124–125, 126–127, 130–131
Gyermekgondozás	26–27, 32–33, 86–87, 84–85
Gyermekszületés	130–131
Gyümölcstermesztés	76–77
H	
Hajléktalanság	112–113
Hajóépítő üzemek	40–41
Hálózatépítés	68–69, 74–75, 132–133
Hässleholm (Svédország)	118–119
Hátfájás	48–49, 52–53

Hegesztés és fémmegmunkálás	54–55, 62–63, 74–75
Helsinki (Finnország)	96–97
Helyi hatóságok	12–13, 118–119
Helyi politika	98–99
Hirdetések és promóciók	30–31, 66–67, 68–69, 80–81
Hollandia	32–33, 130–131
Hotelek/vendégszobák	28–29, 68–69, 126–127
I	
Idős emberek	24–25, 56–57, 58–59
Idősebb munkavállalók	48–49, 52–53, 54–55, 56–57, 58–59, 60–61, 62–63, 80–81, 98–99
Import és export	16–17, 124–125
Ingtalan	74–75, 122–123
Innováció	28–29, 30–31, 60–61, 66–67, 68–69, 74–75, 76–77, 100–101
Iparművészet	10–11, 28–29, 34–35, 58–59, 80–81, 94–95, 96–97
Irodai munka	32–33, 56–57, 60–61
Iskola – speciális	12–13, 42–43, 44–45, 116–117
Iskola	10–11, 12–13, 42–43, 46–47, 72–73, 98–99, 108–109, 128–129
Í	
Írország	14–15, 124–125
K	
Katonai szolgálat	82–83, 84–85, 110–111, 122–123
Kertészet	10–11, 12–13, 38–39, 42–43, 56–57, 128–129
Képzés	10–11, 14–15, 16–17, 34–35, 38–39, 40–41, 42–43, 44–45, 46–47, 48–49, 52–53, 54–55, 56–57, 62–63, 68–69, 70–71, 74–75, 76–77, 80–81, 82–83, 84–85, 86–87, 88–89, 90–91, 96–97, 104–105, 110–111, 112–113, 114–115, 116–117, 122–123, 124–125, 126–127, 128–129, 132–133
Képzés	12–13, 26–27, 46–47, 56–57, 72–73, 94–95, 100–101, 102–103, 104–105, 108–109, 122–123, 128–129
Kisállatok	10–11, 48–49, 56–57, 58–59, 86–87, 112–113, 118–119
Kiskereskedelem	10–11, 20–21, 82–83, 88–89, 110–111, 112–113, 118–119, 128–129
Konfliktuskezelés	82–83
Korfu (Görögország)	38–39
Könyvelés	60–61, 82–83, 88–89
Könyvkiadás	56–57, 58–59, 94–95
Könyvtárak és könyvesboltok	44–45, 54–55, 56–57, 94–95, 122–123

Környezet	20–21, 28–29, 56–57, 58–59, 62–63, 68–69, 70–71, 72–73, 98–99
Kőműves szakma	84–85
Kutatás és fejlesztés	26–27, 86–87, 94–95, 100–101, 102–103
L	
Lárnaka (Ciprus)	82–83
Lengyelország	30–31, 40–41
Lettország	44–45, 70–71
Légpárnás hajók	66–67
Limerick (Írország)	124–125
Litvánia	60–61, 102–103
Ljubljana (Szlovénia)	108–109
Logisztika	54–55, 76–77, 124–125
Luxemburg	12–13, 48–49
M	
Magdeburg (Németország)	90–91
Magyarország	42–43, 84–85
Malmö (Svédország)	128–129
Málta	62–63, 80–81
Marketing	16–17, 20–21, 56–57, 66–67, 68–69, 98–99
Média és kommunikáció	30–31, 54–55, 56–57, 62–63, 66–67, 96–97, 102–103
Méhészet	70–71
Mentálhigiénia	38–39, 46–47, 118–119
Mentoring	46–47, 66–67, 68–69, 118–119
Mérnöki munka	74–75, 88–89, 90–91, 100–101, 108–109, 122–123
Mezőgazdaság	46–47, 70–71, 72–73, 76–77, 98–99
Migráció	12–13, 48–49, 90–91, 122–123, 124–125, 128–129, 130–131
Multikulturalizmus	12–13, 122–123, 132–133
Munkahelyi erőszak	52–53
Munkanélküliség	40–41, 42–43, 46–47, 52–53, 56–57, 62–63, 70–71, 82–83, 86–87, 90–91, 114–115, 118–119, 122–123, 126–127, 130–131
Munkavédelem	38–39, 48–49, 52–53, 58–59, 72–73, 84–85
N	
Nagyszülők	24–25, 42–43, 52–53, 126–127
Napenergia	100–101
Nappali felügyelet	24–25, 26–27, 58–59
Nemek közötti egyenlőség	24–25, 26–27, 28–29, 30–31, 32–33, 34–35, 130–131

Németország	90–91, 132–133
Nemzetközi csereprogramok	16–17, 76–77, 80–81, 86–87, 94–95, 124–125, 132–133
Nyelvek	12–13, 42–43, 48–49, 66–67, 102–103, 116–117, 122–123, 128–129, 130–131, 132–133
Nyugdíj	48–49, 52–53, 58–59
O	
Olaszország	100–101, 112–113
Online szolgáltatások	30–31, 116–117
Organikus termékek /mértányos kereskedelem	18–19, 68–69, 70–71
Orvosi kezelés	38–39, 40–41, 42–43, 48–49, 86–87, 112–113, 118–119
Otthoni ápolás – idős emberek	58–59
Otthoni erőszak	38–39, 118–119
Ö	
Önbizalom	34–35, 46–47, 52–53, 54–55, 68–69, 82–83, 90–91, 102–103, 104–105, 114–115, 116–117, 122–123, 126–127, 130–131
Önéletrajz/állásra való jelentkezés	40–41, 54–55, 56–57, 90–91, 122–123, 130–131
Ösztöndíj	
P	
Pénzügyek és adminisztráció	18–19, 20–21, 30–31, 56–57, 60–61, 66–67, 98–99, 104–105, 110–111, 112–113, 118–119, 122–123, 124–125
Porto (Portugália)	16–17
Portugália	16–17, 98–99
Posta és távközlés	48–49, 124–125
Poznań (Lengyelország)	30–31
Pozsony (Szlovákia)	34–35, 116–117
R	
Rehabilitáció	38–39, 108–109, 112–113, 118–119
Reims (Franciaország)	10–11
Riga (Lettország)	44–45
Romák	84–85, 126–127
Románia	76–77, 94–95
Rugalmas munkaidő	24–25, 26–27, 32–33, 68–69, 70–71, 82–83
S	
Sevilla (Spanyolország)	126–127
Siketség	42–43, 116–117

Skócia	114–115
Spanyolország	74–75, 126–127
Sport	14–15, 20–21, 66–67
Stressz/kiégettség	24–25, 40–41, 82–83, 118–119
Svédország	118–119, 128–129
Szállítás	30–31, 52–53, 88–89
Számítógépes ismeretek	30–31, 32–33, 40–41, 44–45, 54–55, 56–57, 58–59, 60–61, 80–81, 90–91, 102–103, 110–111, 116–117
Szegénység	14–15, 38–39, 40–41, 82–83, 84–85, 112–113, 126–127
Szekszárd (Magyarország)	42–43
Színház	104–105
Színjátzás	104–105
Szlovákia	34–35, 116–117
Szlovénia	46–47, 108–109
Szociális juttatások	14–15, 40–41, 52–53, 58–59, 84–85, 124–125, 130–131
Szociális munkások/segítők	38–39, 58–59, 82–83, 112–113, 128–129
Szovjetunió	122–123
Szövetkezetek	38–39, 76–77, 112–113
Szülési szabadság	34–35
T	
Takarítás	12–13, 24–25, 48–49, 126–127, 128–129
Tallinn (Észtország)	66–67
Tanácsadás/életvezetés	58–59, 80–81, 82–83, 104–105, 114–115, 118–119, 122–123, 130–131, 132–133
Tangazdaság	72–73
Tanítás	14–15, 26–27, 34–35, 72–73, 102–103, 104–105, 124–125, 128–129
Tanulási nehézségek	12–13, 46–47
Tanyasi gazdálkodás	46–47, 70–71, 72–73, 76–77, 84–85, 98–99
Társadalmi befogadás/integráció	38–39, 42–43, 44–45, 58–59, 80–81, 84–85, 108–109, 110–111, 112–113, 114–115, 116–117, 118–119, 122–123, 124–125, 126–127, 128–129, 130–131
Távmunka	32–33
Technológia	76–77, 88–89, 100–101, 110–111, 124–125
Textilek	16–17, 34–35, 54–55, 88–89
Tinédzserkori terhesség	14–15, 38–39, 112–113
Továbbtanulás/főiskola	10–11, 70–71, 84–85, 96–97, 102–103, 108–109, 124–125
Tudomány	102–103
Turizmus és szabadidő	14–15, 20–21, 28–29, 30–31, 66–67, 68–69, 72–73, 76–77, 94–95
U	
Umbria (Olaszország)	100–101
Utazás	56–57, 80–81, 94–95, 96–97, 112–113, 132–133

Ú	
Új képességek	10–11, 12–13, 14–15, 20–21, 42–43, 48–49, 54–55, 56–57, 60–61, 62–63, 80–81, 82–83, 86–87, 88–89, 90–91, 98–99, 110–111, 112–113, 116–117, 122–123, 124–125, 126–127, 128–129, 130–131, 132–133
Újságírás	30–31
Ü	
Üzemanyag szállítása	88–89
Üzleti tervek	18–19, 20–21, 30–31, 70–71, 118–119
V	
Vakság	44–45
Vállalkozók/kis- és közép vállalkozók	16–17, 18–19, 20–21, 28–29, 30–31, 34–35, 60–61, 66–67, 68–69, 70–71, 72–73, 74–75, 76–77, 96–97, 104–105, 118–119, 130–131, 132–133
Vallásos hit	118–119, 128–129
Vallónia (Belgium)	72–73
Váltott műszakos munkarend	52–53, 82–83, 86–87
Városok	10–11, 14–15, 16–17, 20–21, 26–27, 30–31, 34–35, 40–41, 44–45, 48–49, 52–53, 56–57, 60–61, 66–67, 82–83, 104–105, 112–113, 114–115, 116–117, 126–127, 130–131, 132–133
Vegyianyagok	58–59, 70–71, 98–99, 122–123
Vendéglátóipar	18–19, 28–29, 42–43, 68–69, 82–83, 84–85
Vezetés	54–55, 56–57, 66–67, 74–75, 80–81, 88–89, 122–123
Vidéki közösségek	24–25, 28–29, 46–47, 76–77, 68–69, 70–71, 72–73, 74–75, 94–95, 98–99
Vidékmegőrzés	62–63
Videojátékok	
Vilnius (Litvánia)	60–61
Virágkertészet	10–11
Vízgazdálkodás	32–33
Vízvezeték-szerelői szakma	62–63
Vratsa (Bulgária)	58–59
Z	
Zalaegerszeg, Magyarország	84–85
Zene	38–39, 44–45, 62–63, 84–85, 96–97, 104–105, 118–119
Zöld vállalkozás/turizmus	20–21, 68–69

Az emberekre irányuló beruházásokat jelentő projektek felsorolása

Fiatalok

Franciaország (Audrey Libres)

Cím: *Ecole de la deuxième chance*

Időszak: 2002–2009

Költségvetés: 1 027 208 €

Résztvevők száma: 650–700 fő évente

Luxemburg (Bruno de Almeida Aveiro)

Cím: *Liewenshaff projekt (Päerd's Atelier asbl)*

Időszak: hároméves képzés

Költségvetés: 256 578,57 €

Résztvevők száma: 40

Weboldal: <http://www.liewenshaff.lu/>

Írország (Sheena Matthews)

Cím: *Spoirt Teic helyi tanfolyam (Spoirt Teic)*

Időszak: 2000–2008

Költségvetés: 2,6 millió €

Résztvevők száma: 232

Weboldal: http://sports.southdublin.ie/index.php?option=com_content&task=view&id=54&Itemid=114

Portugália (Bruno Teixeira)

Cím: *Inov Contacto*

Időszak: A korábban Contacto@lcep nevet viselő program 1997 óta létezik. 2005 óta InovContacto néven működik.

Költségvetés: átlagosan 25 000 €/gyakornoki hely – ebbe minden beletartozik, a strukturális és a működési költségek is

Résztvevők száma: A résztvevők száma változó, átlagosan 145 gyakornoki hely/év

Weboldal: <http://live.networkcontacto.com/pt/Paginas/default.aspx>

Csehország (Radmila Petroušková)

Cím: *Kezdő vállalkozók támogatási központja*

Időszak: 2006. november–2008. augusztus

Költségvetés: 5 104 670,00 cseh korona

Résztvevők száma: 165

Weboldal: www.cepac.cz

Franciaország (Yann Lelièvre)

Cím: *Tovább lépés otthonról – Espace Info Jeunes*

Időszak: 2002

Költségvetés: 60 000 € (éves költségvetés)

Weboldal: www.espaceinfojeunes.net

Nemek közötti egyenlőség

Ciprus (Koulla Aggelou)

Cím: *Ne ülj otthon egyedül (a „Gyermekek, hátrányos helyzetű személyek, idősek és más függő személyek el látásának bővítése és fejlesztése” projekt keretein belül, az Egységes Programozási Dokumentum 1.4.1-es cselekvése, 3. célkitűzése („Emberi erőforrás”))*

Strukturális alapok 2004–2006 közötti programozási időszaka, indulás: 2005

Időszak: 2007. január–2008. november

Költségvetés: 2007-ben 76 896 €, 2008-ban 70 500 € (január–november)

Résztvevők száma: 15

Weboldal: http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/dmlunion_en/dmlunion_en?OpenDocument

Ausztria (Stephan Wittich)

Cím: *Gyermekek irodája a bécsi egyetemeken*

Időszak: 2002. december–2005. december

Költségvetés: Az EU hozzájárulása: 142 065 € – teljes

költségvetés: 308 838,76 €

Résztvevők száma: 634

Weboldal: <http://kinder.univie.ac.at/>

Finnország (Riikka-Leena Lappalainen)

Cím: *Reaktioetju – Pohjois-Savon naisyrittäjät kehittymisen voimavarana (Láncreakció – Női vállalkozók Észak-Savóban mint fejlődési forrás)*

Időszak: 2004. november–2008. február

Teljes költségvetés: 1 489 200 €

Résztvevők száma: 456

Lengyelország (Beata Szozda)

Cím: *Ötlet egy új vállalkozás beindításához 2–Tudományos vállalkozások ösztönzése Nagy-Lengyelország (Wielkopolska) területén*

Időszak: 2007. március–2007. június

Hollandia (Gerard Jansen)

Cím: *E-papa projekt*

Időszak: 2006. április–2007. szeptember

Költségvetés: 127 206 €

Résztvevők száma: 66

Weboldal: <http://www.ewerkforum.nl/>

Szlovákia (Katarína Vargová)

Cím: *SPD 3. cél – Munkaügyi Információs és Támogatási Központ*

Időszak: 2007. szeptember–2008. december

Költségvetés: 161 352 €

Résztvevők száma: A tevékenységekben részt vevő személyek száma: 203 A képzést és a tanfolyamot elvégző személyek száma: 178

Weboldal: www.zzvp.sk

Hátrányos helyzetű emberek

Görögország (Georgia Chrisikopoukou)

Cím: Új horizont (Psychargos program: Görögország teljes területére kiterjedő projekt az az EU és az Európai Szociális Alap támogatásával (2001 és 2010 között))

Időszak: 2007–2009

Költségvetés: 350 000 €

Résztvevők száma: 50

Weboldal: www.ygeia-pronoia.gr

Lengyelország (Andrzej Lubowiecki)

Cím: Hátrányos helyzetű munkavállalók a nyitott munkaerő-piacon (Fundacja Gospodarcza)

Időszak: 2005. október–2006. december

Költségvetés: 103 323 lengyel zloty (23 552 €)

Résztvevők száma: 30

Weboldal: www.Fundacijagospodarcza.pl

Magyarország (Gyulai Éva)

Cím: LIFT – Lehetőség, Integráció, Foglalkoztatás, Tanulás (Kék Madár Alapítvány)

Időszak: 2006. június–2008. február

Költségvetés: 446 000 €

Résztvevők száma: 36 hátrányos helyzetű fiatal

Weboldal: http://www.kek-madar.hu

http://www.izleloetterem.hu

Lettország (Sarmite Gromska)

Cím: „A könyvtár Braille-szolgáltatásainak fejlesztése a vak és gyengénlátó emberek társadalmi integrációja és munkaerőpiaci helyzetének fejlesztése érdekében”

Időszak: 2005. július–2005. szeptember

Költségvetés: 16 222 lett lat

Résztvevők száma: A könyvtár látogatói

(látássérült emberek): 155 fő

A könyvtár Braille-részlegének dolgozói: 5 fő

A vakok iskolájának tanulói: 15 fő

Weboldal: http://www.neredzigobiblioteka.lv/eng/about.php

Szlovénia (Andrej Lovrencic)

Projekt neve: Tanulás munka közben

Időszak: 2007–2008 (a projekt indulásának éve: 2004)

Költségvetés: Európai Szociális Alap általi finanszírozás: 2 877 275,20 €

Teljes finanszírozás: 3 836 367,01 €

Résztvevők száma: 2007: 694; 2008: 2 226

Weboldal: http://www.mddsz.gov.si/,
http://www.euskladi.si/

Luxemburg (Otilia Marques)

Cím: Action de reinsertion des lombalgiques et action de prevention par une formation adequate (végső szakasz)

Időszak: 2007. január–2007. december

Költségvetés: 431 899 €

Résztvevők száma: 425

Weboldal: http://www.stm.lu/home.html

Idősebb munkavállalók

Dánia (Jane Grøne)

Cím: Munkakompetencia projekt

Időszak: 2007. augusztus–2008. április

Költségvetés: 5 641 000 €

Résztvevők száma: 116 (51 nő, 65 férfi). 2008 júliusára ebből 54 fő talált állást.

Weboldal: http://www.amunordjylland.dk/front.do

Csehország (Milan Nedbal)

Cím: Élethosszig tartó tanulási központ

Időszak: 2005. szeptember–2007. augusztus

Költségvetés: 75 475 €

Résztvevők száma: A terv 625 fő volt (623 résztvevő elvégezte a tanfolyamokat, de 2 fő a tanfolyam időtartama alatt munkát talált)

Weboldal: www.knihkm.cz

Ausztria (Roswitha Kerbel)

Cím: Initiative 50 – Beschäftigungsinitiative für ältere Arbeitnehmer (Foglalkoztatási kezdeményezés idősebb munkavállalók számára)

Időszak: 2002. december–2005. december

Költségvetés: 6 000 000 €

Résztvevők száma: 1200 személy került bele a programba, 650 vendégmunkás

Weboldal: www.initiative50.or.at

Bulgária (Tsvetan Ivanov)

Cím: Méltó életkörülmények a szociális szolgáltatásokon keresztül

Időszak: 2008. augusztus–2009. július

Költségvetés: 92 522 bolgár leva (47 300 €)

Résztvevők száma: 20 dolgozó, 40 kedvezményezett

Litvánia (Aldona Mikalauskiene)

Cím: Számítógépes képzés az LPS Bociai nyugdíjascsoport tagjai részére

Időszak: 2006. június–2008. július

Költségvetés: 2 396 157 €

Résztvevők száma: 1720

Málta (George Mifsud)

Cím: Képzési és Munkahelyi Elhelyezési Terv

Időszak: 2004–2006 (egy évben hat hónap képzés és hat hónap munkahelyi gyakorlat)

Költségvetés: 3 642 543 €

Résztvevők száma: 460

Weboldal: <http://www.etc.gov.mt/>

Vállalkozói szellem**Észtország (Peeter Tarmet)**

Cím: Mentoring Program

Időszak: 2007. december–2008. november

Költségvetés: 2008: 1 125 000 észt korona

Résztvevők száma: 2008: 40 mentor és 53 mentori támogatásban részesülő

Weboldal: www.eas.ee – www.holjukid.ee

Website: www.eas.ee – www.holjukid.ee

Egyesült Királyság (Sandra Barnes-Keywood)

Cím: Rural Welcome (Üdvözlő a vidék)

Időszak: 2004. február–2008. április

Költségvetés: 334 000 angol font

Résztvevők száma: 786 fő 622 cégtől

Weboldal: www.tourismtrainingsoutheast.com

Lettország (Normunds Zeps)

Cím: Gyermekes családoknak nyújtott támogatás saját vállalkozás indításához Daugavpils megyében

Időszak: 2006. szeptember–2007. október

Költségvetés: 22 317,53 lett lat

Résztvevők száma: 30

Weboldal: www.daugavpils.partneribas.lv

Belgium (Gaetane Anselme)

Cím: Preventagri program

Időszak: 2003–2008

Költségvetés: 2007: 187 597 €

Résztvevők száma: körülbelül 70

Weboldal: www.preventagri.be

Spanyolország (José Salmerón Guindos)

Cím: CRECE Vállalatok létrehozását és konszolidálását célzó program

Időszak: 2000–2006

Költségvetés: 65 millió €

Résztvevők száma: 18 300

Weboldal: <http://www.eoi.es/nw/publica/crece.asp>

Románia (Florin Istrate)

Cím: Dinamizare Rurală prin angajare Sustenibilă (DR-ES) (Vidékfejlesztés fenntartható foglalkoztatással)

Időszak: 2008. november–2011. október (36 hónap)

Költségvetés: 16 408 535,00 román lej

Résztvevők száma: 750 fő (350 férfi/400 nő)

Weboldal: <http://dr-es.eu>

Új készségek**Málta (Marie Therese Vella)**

Cím: Képzési és Munkahelyi Elhelyezési Terv (Training and Employment Exposure Scheme)

Időszak: 2004–2006 (egy évben hat hónap képzés és hat hónap munkahelyi gyakorlat)

Költségvetés: 3 642 543 €

Résztvevők száma: 460

Weboldal: <http://www.etc.gov.mt/>

Ciprus (Andreas Apatzidis)

Cím: Állami segítségnyújtásért forduló szakképzésére és foglalkoztatására irányuló program

Időszak: 2005–2008, strukturális alapok programozási időszaka: 2004–2006

Költségvetés: 900 000 €

Résztvevők száma: Állami segítségnyújtásért folyamodók, magánszektorban dolgozók

Weboldal: <http://www.mlsi.gov.cy/>

Magyarország (Korc Zsolt)

Cím: Kitörés a hátrányos helyzetből (első magyar-dán termelőiskola-alapítvány)

Időszak: 2006. június–2007. június

Költségvetés: 106 millió forint (373 000 €)

Résztvevők száma: 36

Belgium (Daniel Delliše)

Cím: Kiváló tanulás

Időszak: 2008–2009

Költségvetés: 1 000 000 €

Résztvevők száma: 700

Weboldal: www.deceuninck.com

Bulgária (Biliana Filipova)

Cím: Képzett munkaerő továbbképzése – befektetés a vállalati fejlesztésbe

Időszak: 2008–2009 (13 hónap)

Költségvetés: 232 223 bolgár leva (118 734 €)

Résztvevők száma: 254

Weboldal: <http://www.petrol.bg/news.php?id=241>

<http://www.az.government.bg/internal>

Németország (Peter Meller)

Cím: AQUA (Akademikerinnen und Akademiker Qualifizieren sich für den Arbeitsmarkt)

Időszak: 2006–2010

Költségvetés: 13 000 000 €

Résztvevők száma: 715

Weboldal: www.obs-ev.de/AQUA

Oktatás és szakképzés

Románia (Monica Stroe)

Cím: PhD-ösztöndíjak a kutatás fejlesztése érdekében: versenyképesség, minőség és együttműködés az európai felsőoktatásban (az Európai Szociális Alap támogatása a Bukaresti Politikatudományi és Közigazgatási Nemzeti Iskolának (SNSPA))

Időszak: 2008. október–2011. szeptember

Költségvetés: 4 215 105 román lej

Részvevők száma: 40 PhD-hallgató

Finnország (Harri Haanpää)

Cím: MEDA-projekt (vállalkozások a média területén)

Időszak: 2005. május–2007. december

Költségvetés: 597 470 €

Részvevők száma: 64

Portugália (Maria Balbina Soares Melo Rocha)

Cím: Plano de Formação da Forestis – Plano de Formação para a Gestão Sustentada

Időszak: 2004. május–2007. december

Költségvetés: 737 175,35 €

Részvevők száma: 865

Weboldal:

<http://www.forestis.pt/default.aspx>

Olaszország (Simone Rossi)

Cím: Bando Assegni di Ricerca finalizzato al miglioramento delle risorse umane nel settore della ricerca e dello sviluppo tecnologico POR Umbria Ob.3 2000-2006

Időszak: az általános terv 2007 februárjában indult, és 2008 októberéig tartott (a projektet már 2006-ban létrehozták és az Európai Szociális Alap 2000–2006-os alapokból finanszírozta)

Költségvetés: 1 825 503,99 €

Részvevők száma: 214

Weboldal: www.ilpontesuldistretto.it

Litvánia (Nedas Jurgaitis)

Cím: MOKOM

Időszak: 2005. március–2008. február

Költségvetés: 1 506 411 litas

Részvevők száma: 610

Dánia (Mogens Lausen)

Cím: Vállalkozói képzés

Időszak: 2004 tavasza

Költségvetés: 50 000 dán korona

Részvevők száma: 28

Weboldal: www.cfe.au.dk

Társadalmi befogadás

Szlovénia (Jana Urbanija)

Cím: Képzési program fiatal felnőttek számára – PLYA

Időszak: 2004–2006

Költségvetés: teljes költségvetés: 270 000 €;

Európai Szociális Alap támogatása: 195 000 €

Részvevők száma: 400

Weboldal: <http://www.euskladi.si/>,
<http://www.mss.gov.si/>

Görögország (Christos Giannakopoulos)

Cím: Alapvető információs és kommunikációs technológiai készségek fejlesztése (I. ciklus)

Időszak: 2003. június–2003. december

Költségvetés: Teljes finanszírozás: 18 152 216,32 € / az Európai Szociális Alap hozzájárulása: 13 614 162,20 €

Részvevők száma: 20 000 (18 000 társadalmilag sérülékeny személy – 2000 katona)

Weboldal: www.esfhellas.gr –
www.eye-ekt.gr

Olaszország (Fiorella)

Cím: Servizi itineranti inserimento donna (SIID I/II)

Időszak: 2005. április–2006. szeptember/2006. október–2007. december

Költségvetés: 239 500 €/236 000 €

Részvevők száma: 283/±500

Weboldal: <http://www.siid2.it/>

Egyesült Királyság (Allan McGinlay)

Cím: Life Coaching Project (Életvezetési projekt)

Időszak: 2006. január–2007. március

Költségvetés: A projekt teljes költsége 413 140 angol font, amelyből 178 499 angol font az Európai Szociális Alaptól származik

Részvevők száma: összesen 44 fő, ebből 25 fő részesült az Európai Szociális Alap támogatásában

Weboldal: <http://www.thewisegroup.com>

Szlovákia (Mário Greško)

Cím: EQUAL – Társadalmi rehabilitációs központ és információs szolgáltatások hallássérült embereknek

Időszak: 2005. március–2008. július

Költségvetés: 199 163,52 €

Résztvevők száma: Résztvevők száma: (terv/valóság) A tevékenységekben részt vevő személyek száma: – 30/71 Munkaügyi irodán keresztül jelentkezett személyek száma – 15/26 A hátrányos helyzetű személyeknek létrehozott projektekben részt vevő személyek száma – 80/97

Weboldal: www.sppn.sk

Svédország (Anne-Lie Thuveesson)

Cím: Fenntartható egészség

Időszak: 2005. március–2007. június

Költségvetés: 18 851 000 svéd korona (1 709 991 €)

Résztvevők száma: 200

Weboldal: <http://www.anneliesost.com/>

A hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem**Észtország (Messurme Pissareva)**

Cím: Bevándorlók integrálása az észt munkaerőpiacra

Időszak: 2002. december–2005. december

Költségvetés: 3 360 089 észt korona (ebből Európai Szociális Alap nyújtotta támogatás: 2 517 146 észt korona)

Résztvevők száma: 242 bevándorló, életkoruk: 16–63 év

Weboldal: www.sm.ee/esf2004

Írország (Serge Mbami)

Cím: Ellátásilánc-logisztikai adminisztrátorok képzése

Időszak: 2007

Költségvetés: a képzés költsége 129 025 € volt, ebből a tanulóknak kifizetett térítés összege: 116 242 €

Résztvevők száma: 16 fő – ebből 14 fő talált állást logisztikai területen a képzés végeztével

Weboldal: www.fas.ie

Spanyolország (Amparo Navaja Maldonado)

Cím: ACCEDER: A romákkal szembeni diszkrimináció csökkentése

Időszak: 2000–2007 (1. fázis) és 2008–2013 (2. fázis)

Költségvetés: 2000–2006: 57 millió € 2008–2013: 41 millió €

Résztvevők száma: 40 743 (2007-ig)

Weboldal: <http://www.gitanos.org/acceder>

Svédország (Abshir Mohamed Abukar)

Cím: UP New City

Időszak: 2005–2007 (2008 és 2010 között újraindult New City néven)

Költségvetés: 2,5 millió €

Résztvevők száma: kb. 2000

Weboldal: www.drommarnashus.se/newcity

Hollandia (Khadija Majdoubi)

Cím: VONK

Időszak: 2005. november–2007. november

Költségvetés: 382 438 €

Résztvevők száma: körülbelül 1000 nő

Weboldal: <http://www.vonkzeeburg.nl/>

Németország (Cornelia Schultheiss)

Cím: Humán vállalkozás II (a projekt tervezését és kivitelezését a vállalkozásösztönzési ügynökség (gründungsservice) végzi a Berlieni Műszaki Egyetemen (TU Berlin))

Időszak: 2006–2008

Költségvetés: 611 000 €

Résztvevők száma: 313

Weboldal: www.gruendung.tu-berlin.de

Európai Bizottság

ELÉRNI VALAMIT AZ ÉLETBEN – Európai Szociális Alap – Középpontban az Ember

Luxembourg: Európai Unió Kiadóhivatala

2009 – 146 oldal – 24 x 24 cm

ISBN 978-92-79-12682-6

doi 10.2767/27375

Vajon mit tesz valójában az Európai Unió az európai polgárokért? Az Európai Szociális Alap (ESZA) tevékenysége az egyik lehetséges válasz erre a kérdésre, amely minden évben több tízmillió embert segít a 27 EU-tagállam mindegyikében. Ez a könyv 54 személy (minden tagállamból kettő) történetét meséli el, akik kihasználták az ESZA által támogatott kezdeményezések lehetőségeit. Az interjúk olyan férfiakkal és nőkkel készültek, a tizenévesektől a nyugdíjasokig, akik az Európai Unió valamennyi tagországán belül városi, illetve vidéki közösségekben élnek.

Ez a kiadvány nyomtatott változatban elérhető az EU összes hivatalos nyelvén.

Hogyan lehet hozzájutni az EU kiadványaihoz?

Térítés ellenében hozzáférhető kiadványok:

- az EU-könyvesbolt (EU Bookshop) útján (<http://bookshop.europa.eu>);
- könyvkereskedőjétől a könyv címe, kiadója és/vagy ISBN száma alapján;
- közvetlenül értékesítési ügynökeinktől. Elérhetőségeik megtalálhatóak a <http://bookshop.europa.eu> honlapon, vagy lekérdezhetőek a +352 2929-42758 faxszámra küldött üzeneten keresztül.

Ingyenes kiadványok:

- az EU-könyvesbolt útján (<http://bookshop.europa.eu>);
- az Európai Bizottság képviselőitől és küldöttségeitől. Elérhetőségeik megtalálhatóak a <http://ec.europa.eu> honlapon, vagy lekérdezhetőek a +352 2929-42758 faxszámra küldött üzeneten keresztül.

A Foglalkoztatási, Szociális és Esélyegyenlőségi Főigazgatóság **kiadványait** az alábbi címről töltheti le vagy rendelheti meg:

<http://ec.europa.eu/social/publications>

Feliratkozhat továbbá az Európai Bizottság ingyenes Szociális Európa e-hírlevelére az alábbi címen:

<http://ec.europa.eu/social/e-newsletter>

Az Európai Szociális Alapról további információkat találhat a következő címen:

<http://ec.europa.eu/esf>

